

PERSFOCUS

DERDE JAARGANG NUMMER 11 -- NOVEMBER 1987

knipselkrant van vereniging martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

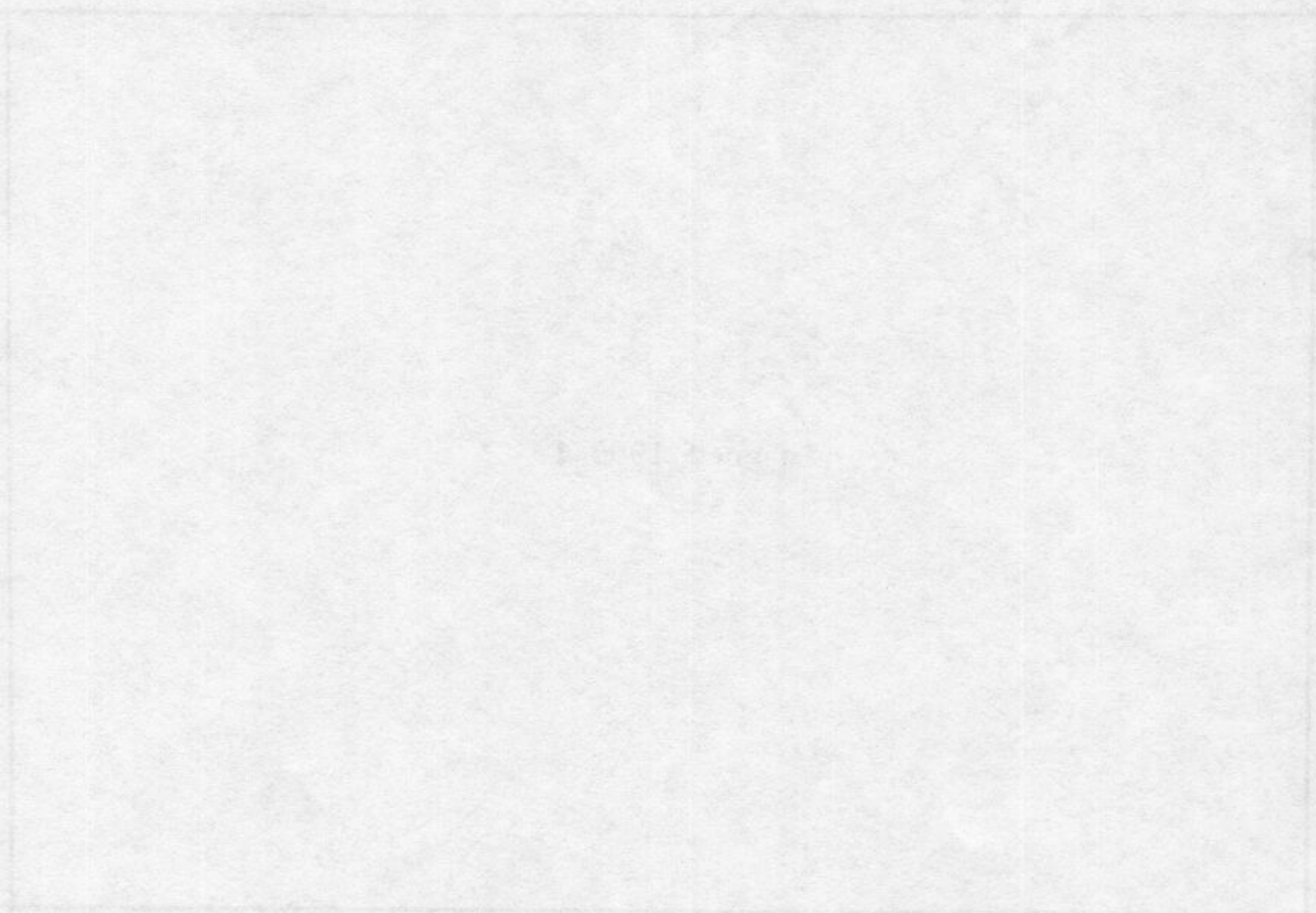
'n goed 1988 !

In dit nummer:

Terug naar af	pag. 2
Onnozele kinderen ?	pag. 5
Justitiele zorgvuldigheid	pag. 9
Ontucht van de maand	pag. 13
Meanwhile in the States ...	pag. 15
Het vrije seksverkeer	pag. 18
'n Roze stip in't groen	pag. 20
Therapeutische seks	pag. 23
Kinderlokkers	pag. 25
Achtergrond	pag. 27
Documentatie-lijst	pag. 37

RESEARCH

Office of the Director
National Science Foundation
Washington, D.C. 20540

Project Title

Principal Investigator

Abstract
This project is concerned with the study of the properties of the...
The results of the study are...
The following data were obtained...

Supporting Information
This section contains supporting information for the project, including...
References

PERSFOCUS, derde jaargang, nummer 11, nov. 1987

Knipsels uit:

Het Parool	Par
De Volkskrant	Vk
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tw
De Telegraaf	tel
Utrechts Nieuwsblad	UN
Nieuwsblad van het Noorden	NvHN
Binnenhof	Bh
Tubantia	Tub
Vrij Nederland	VN
Groene Amsterdammer	GA
Liberation	Lib
International Herald Tribune	IHT
The Economist	EC
Seattle Times	SeT
Sunday Times	ST
Div. uit the Pacific North-West (USA)	

Abonnementen op Persfocus kosten f 55,- per jaar.
Losse nummers f 6,50.
Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam.

KINDERPSYCHIATER WAARSCHUWT VOOR OVERWAARDERING ZELFONTPLOOIING

Kinderen ontsporen door te grote tolerantie

Van onze verslaggever **VK6**
ROTTERDAM — Kinderen hebben er grote behoefte aan dat hun duidelijk wordt gezegd waar de grenzen liggen en wat wel en wat niet kan. Te ver doorgevoerde tolerantie en overwaardering van de individuele ontplooiing zijn de belangrijkste redenen voor de toenemende psychische problemen van kinderen. Dit betoogde de kinderpsychiater F. Verhulst in een rede waarmee hij zijn functie als hoogleraar aan de Erasmus Universiteit aanvaardde.

Verhulst schreef tijdens zijn betoog tegen heel wat heilige huisjes van moderne opvoeders aan. Het is ontegenzeggelijk waar dat de laatste jaren op het gebied van de kindzorg veel verbeterd is, zei hij. De kindersterfte is sterk gedaald, het aantal aangeboren afwijkingen is afgenomen en infectieziekten zoals polio en mazelen komen vrijwel niet meer voor.

Daar staat echter tegenover dat kinderen ondanks de verbeterde levensstandaard steeds meer en steeds ernstiger problemen vertonen. Dit blijkt uit tal van signalen van kinder- en jeugdpsychiaters. De jeugdcriminaliteit en het vandalisme onder jongeren zijn sterk toegenomen. Steeds meer tienermeisjes raken in verwachting. Steeds meer kinderen groeien op in onvolledige gezinnen of met ouders die verslaafd zijn.

Vaker dan vroeger hebben jongeren te kampen met psychiatrische stoornissen, zoals zelfdoding of pogingen

daartoe, alcoholisme, druggebruik en anorexia nervosa (ziekelijke vermageringszucht). Steeds meer kinderen worden verwezen naar vormen van onderwijs die speciaal zijn bestemd voor kinderen met leer- en opvoedingsproblemen. In het voortgezet onderwijs vertonen steeds meer leerlingen en leraren „baalgedrag“.

Verwennen

Volgens Verhulst is te ver doorgevoerde tolerantie een van de belangrijkste oorzaken van problemen bij kinderen. Die tolerantie komt vaak tot uiting in een zekere gelatenheid en onverschilligheid tegenover het schenden van soms belangrijke waarden en normen. De zelfontplooiing van het kind mag vooral geen geweld worden aangedaan.

Daardoor wordt het meest essentiële van de samenleving: de opvoeding, prijsgegeven, betoogde hij. Zelfontplooiing staat maar al te vaak gelijk aan een directe bevrediging van allerlei verlangens en behoeften. „Echter, een te verwennende houding ontnemt het kind de mogelijkheid om vaardigheden te ontwikkelen en te oefenen die later juist zo nodig zijn om te kunnen omgaan met de eisen die onherroepelijk aan hem gesteld gaan worden.“

Als voorbeeld noemde Verhulst het negatieve effect van veel tv-kijken. Leesvaardigheid, creativiteit en sociale activiteiten worden belemmerd,

terwijl agressief gedrag wordt versterkt. In de Verenigde Staten kijken kinderen tot het eind van de middelbare school ongeveer vijftienduizend uur televisie; in die periode zitten zij slechts elfduizend uur op school. Tijdens hun jeugd zien zij achttienduizend moorden en andere agressieve handelingen.

Volwassenen kunnen zeker iets doen om de negatieve invloed van de televisie af te zwakken, betoogde Verhulst. Ouders kunnen het goede voorbeeld geven door selectief te kijken en met hun kinderen over bepaalde programma's te praten. De overheid en de omroepen moeten zich meer bewust zijn van de invloed van televisieprogramma's op de ontwikkeling van jongeren en zich daarvoor verantwoordelijk achten.

Onrust en angst

„Veel moderne ouders missen de overtuiging dat zij iets goeds en zinvol hebben over te dragen op hun kinderen“, aldus Verhulst. Zij hebben vaak de grootste moeite aan te geven wat wel en wat niet kan. Juist voor kinderen met psychische problemen is het ontbreken van duidelijkheid en structuur echter funest. „We zien bij hen als door een vergrootglas wat we bij het gemiddelde kind ook kunnen zien: namelijk de onrust en de angst die het tekort aan grenzen stellen met zich meebrengt.“

„Kinderen gedijen het best wanneer

zij gevoelens van plezier en competentie kunnen ontwikkelen op basis van vaardigheden die zij verwerven. En wanneer zij de mogelijkheid hebben om hulp in te roepen wanneer zij taken niet opgewassen zijn. Dit kan alleen wanneer de ouders door het geven van aandacht en structuur het kind enerzijds kunnen stimuleren en anderzijds kunnen beschermen, zodat het kind zich waardevol en begrepen kan voelen.“

Volgens Verhulst mogen de problemen waarmee kinderen van gescheiden ouders te kampen hebben, niet worden onderschat, ook al klinken hier en daar optimistische geluiden. „Wij zijn wellicht op weg naar een ander soort maatschappij, waarin losheid van relaties meer gewoon dan ongewoon zal zijn. Toch moeten we ons goed realiseren dat deze vrijblijvendheid voor de ouder-kind-relatie een geheel andere betekenis heeft dan voor de relatie tussen volwassenen.“

Duidelijkheid is ook geboden voor volwassenen onder elkaar, aldus Verhulst. Kinder- en jeugdpsychiaters moeten er in sommige gevallen niet voor terugschrikken ouders de harde waarheid te vertellen. Zonder in beschuldigingen te vervallen moet de psychiater soms tot de conclusie durven komen dat ouders niet in staat zijn voor hun kind te zorgen. Een aarzelende houding leidt nogal eens tot „een voor het kind letterlijk levensbedreigende situatie“. Uit-huis-plaatsing wordt soms te lang uitgesteld.

Wetten

HEEFT Verhulst gelijk?

Bij de aanvaarding van het hoogleraarschap in de kinderpsychiatrie aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit zei hij:

„Te ver doorgevoerde tolerantie en overwaardering van de individuele ontplooiing zijn de belangrijkste redenen voor de toenemende psychische problemen van kinderen.“

Volgens de verslaggever van de Volkskrant schreef hij daarmee „tegen heel wat heilige huisjes van moderne opvoeders“.

Dat leek me zwak uitgedrukt.

Stel dat Verhulst gelijk heeft.

In de eerste plaats zal hij dan een zware dobber krijgen aan zijn studenten, die immers zijn opgevoed door ouders van twintig jaar geleden. En tegen de tijd dat de kleintjes aan hun individuele ontplooiing toe waren, lezen die ouders elke dag in dezelfde Volkskrant het verslag van een skripsie waarin werd bewezen dat je in die dingen niet

overwaarderend genoeg kon wezen, dus we weten hoe die schapen waarschijnlijk zijn grootgebracht: de hele dag Veronica, paard spellen met dt, en bij de leraar muzische vorming geleerd hoe je het gevoel van een sluitketeltje kunt overdragen naar een ander toe. Als ze intussen niet af en toe iets snuiven, of in een stadion werpen, mag je van geluk spreken.

Maar los daarvan.

Als Verhulst gelijk heeft, zouden die ouders van twintig jaar geleden dan nog ergens verhaal kunnen halen? Want het zou er dan toch op neerkomen dat ze indertijd met al hun mooie pedagogische voornemens bij de neus zijn genomen door een generatie kwakzalvers, beunhazen en charlatans die (de hele dag Veronica, paard met dt, gevoel van sluitketeltje) onzin verkondigden die nu pas academisch wordt ontmaskerd?

Daar zit volgens mij een hardere enquête in dan in dat hele bouwbeleid. Hoeveel levensgevaarlijke kinderop-

vangers, jeugdtherapeuten, expressiedocenten en overige baardmansen lopen nog vrij rond en doen, erger nog, doodgemoedereerd nog dagelijks hun ontporend werk? Als ik een auto koop en daar loopt vanwege een constructiefout een wiel van af zodat ik me dood rij, dan hebben mijn nabestaanden toch zeker recht op een gratis nieuwe?

Altijd aangenomen dat Verhulst gelijk heeft.

Wie zal het zeggen?

Het aardige van zijn vak is het avontuurlijke. Nadat Newton in 1664 had gewogen dat een pond lood even zwaar was als een pond veren, is er nooit meer iemand met het bewijs van het tegendeel gekomen. Natuurkunde is mooi, maar wat dat betreft betrekkelijk saai.

In de menswetenschap kan over twintig jaar best blijken dat onder de Wet van Verhulst alle kinderen er uit zien als Deetman, en dan verlangen ze in de psychiatrie misschien weer terug naar de heilige huisjes van 1970.

JAN BLOKKER

'Ouders dragen niet voldoende waarden over op jongeren'

Van een onzer verslaggeefsters
ROTTERDAM — Veel moderne ouders missen de overtuiging dat ze iets goeds en zinvol hebben over te dragen op hun kinderen. De invloed van volwassenen bij het overdragen van normen en waarden op kinderen is sterk verminderd.

Daarin ligt de belangrijkste verklaring voor de toename van psychosociale problemen bij kinderen en jeugdigen. Dit constateerde prof. dr. F. C. Verhulst in zijn eerste openbare les als hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Erasmus-universiteit in Rotterdam. Door toenemende vrijblijvendheid zowel in de opvoeding van het kind als in de relatie tussen de ouders, verwatert de noodzakelijke overdracht van normen en waarden op het kind. Vroeger vormden risico's als voedseltekort en ziekte de voornaamste bedreiging. Tegenwoordig wordt de kwetsbaarheid bepaald door verstoringen in de gevoelsrelaties. Verhulst noemde de stijging van jeugd-delinquentie, vandalisme, zwangerschappen bij teenagere en psychiatrische stoornissen als (pogingen tot) zelfmoord, alcoholisme, gebruik van drugs en anorexia nervosa.

Bovendien komen vanuit de kinder- en jeugdpsychiatrie signalen dat het aantal verzoeken om hulp stijgt, terwijl de ernst en complexiteit van de problemen toenemen. „Met een zekere gelatenheid en onverschilligheid die 'tolerantie' heet, lijkt het

meest essentiële van onze huidige en toekomstige samenleving te worden prijsgegeven: de opvoeding van het kind“, aldus Verhulst. „De tolerantie van volwassenen voor bijvoorbeeld het schenden van belangrijke normen en waarden is groot, want de omgeving wil vooral niet de zelfontplooiing van het kind in de weg staan. Een zelfontplooiing die maar al te vaak synoniem is aan de directe bevrediging van een breed scala van verlangens en behoeften van het kind.“

De hoogleraar waarschuwt voor verwennen en toegeven. Dat ontnemt het kind de mogelijkheid om vaardigheden te ontwikkelen. Ook het streven naar individualiteit en zelfverwerkelijking, „als hoogste ideaal in onze samenleving“, eist volgens prof. Verhulst zijn tol: toenemende eenzaamheid en afnemende onderlinge betrokkenheid van de gezinsleden. De enorme toename van het aantal echtscheidingen en kinderen van gescheiden ouders, is volgens de hoogleraar hier van een voorbeeld.

Prof. Verhulst verwees naar het in 1983 begonnen bevolkingsonderzoek naar psychosociale problemen bij kinderen. Destijds werd geconstateerd dat 7 procent van de kinderen vrij ernstige problemen heeft, en 26 procent matige tot ernstige. Recent onderzoek toont aan dat ongeveer 54 procent van de probleemkinderen na twee jaar nog steeds ernstig probleemgedrag vertoont. Vijf procent van de kinderen was na die twee jaar probleemvrij.

VK 12 Tolerantie die de geur heeft van verwaarlozing

HET was vooral prikkelend bedoeld, zegt professor dr F.C. Verhulst. Veel te bewijzen is er niet. „Dat is het leuke van een oratie, dat je een mening mag geven.“ Maar ook die mening was afgelopen week voldoende om te constateren dat vanuit de Rotterdamse Erasmus Universiteit weer eens een ideaal uit de jaren zestig en zeventig onder vuur is genomen.

Verhulst hield in zijn rede als nieuwe hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie een onverbloemd pleidooi voor méér opvoeding en minder tolerantie. Als „advocaat van het kind“ is hij fel tegen echtscheiding en gematigd tegen crèches. Ouders die denken dat ze tolerant zijn, zijn in wezen gelaten en onverschillig. De zelfontplooiing die ze hun kind dachten te bieden, is niet meer dan een „directe bevrediging van een breed scala van verlangens en behoeften“.

Als bewijs noemt Verhulst de sterk toegenomen jeugd-delinquentie, meer vandalisme en grotere aantallen tiener-zwangerschappen. Hij ziet bij kinderen steeds meer psychiatrische stoornissen als zelfdoding, alcoholisme, druggebruik en anorexia nervosa. Dat de behoefte aan speciaal onderwijs zo explosief is toegenomen, is volgens hem niet toevallig, zoals ook het toenemend gebrek aan motivatie bij leerling en leerkracht pleit voor de stelling dat kinderen tegenwoordig niet voldoende meer worden opgevoed.

Strengheid en tucht dus maar weer. Of zouden die ook zelfdoding en zwangerschappen kunnen veroorzaken?

Verhulst: „Ik hoop niet dat de indruk is ontstaan dat ik terug wil naar de situatie van vijftig of honderd jaar terug. Je kunt niet zo maar zeggen dat tolerantie de oorzaak is van al die problemen. Vroeger had je armoede, ziekte en onderdrukking van het kind in het onderwijs. Dat moeten we ook niet hebben. Maar de vraag waar we nu voor staan, is of er bij allerlei maatschappelijke ontwikkelingen wel voldoende wordt gekeken naar de belangen van het kind. Ik vind dus van niet.“

— *Wat bedoelt u dan met een tolerante opvoeding? Daar kun je je ook iets anders bij voorstellen dan gelatenheid en onverschilligheid. Ruimere en meer bewuste grenzen van wat wel en niet mag bijvoorbeeld.*

„In de tolerante opvoeding is bij het stellen van die grenzen nogal eens uit het oog verloren wat van belang is voor het kind. Ik bedoel niet dat je een kind zo maar zou moeten slaan en ik wil ook niet dat ouders per definitie ingaan tegen wat kinderen willen. Maar dat ze zich extra inspinnen om met de opvoeding van het kind bezig te zijn.“

„Televisie kijken is dan een aardig voorbeeld. Het kost extra moeite om te zeggen dat bepaalde programma's niet geschikt zijn voor een kind, en om daar ook achter te blijven staan. Dan levert een confrontatie op en die vind ik voor de ontwikkeling van het kind niet ongunstig.“

„Een ander voorbeeld van tolerantie is de kinderen aanwezig laten zijn bij een bevalling. Misschien is dat een reactie is op je eigen strenge opvoeding waar dat soort dingen onzichtbaar moest zijn. Maar kinderen die meegaan op zwangerschapscontrole, aanwezig zijn bij inwendig onderzoek van de gynaecoloog of foto's zien van een bevalling, doen een gigantische hoop indrukken op. Je moet ze daar niet alleen mee achterlaten. Ik zie dat kinderen worden blootgesteld aan een heleboel zaken, en dat de

VERHULST

Meer opvoeding en minder tolerantie, zei prof. dr Verhulst, toen hij onlangs aantrad als hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Erasmus Universiteit. Er wordt te weinig gekeken naar de belangen van het kind bij allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, vindt hij. Bij echtscheidingen bijvoorbeeld, en bij het sturen van een kind naar een crèche. Terug naar tucht dan maar? „Ik hoop niet dat de indruk is ontstaan dat ik terug wil naar de situatie van vijftig of honderd jaar terug.“

ouders niet aanwezig zijn bij het verwerken en het begrijpen van die dingen.“

— *Moet je dan alles verbieden wat je vroeger zelf niet mocht? Bij een vreemd gynaecologisch onderzoek kan ik me wel wat voorstellen. Maar vroeger mochten peuters ook niet met hun handen eten.*

„Zo bedoel ik het niet. Als je een kind van twee met zijn handen laat eten, is dat juist gevoel hebben voor wat een twee- of driejarige kan. Voor hem is eten met bestek nog totaal irrelevant. Er komt, net als bij de zindelijkheids-training, vanzelf een moment dat het zich aandient.“

— *En als-ie zeven is?*

„Elke cultuur heeft z'n eigen normen en waarden. Ik vind het niet zo belangrijk wat hij aanleert, als het kind zich maar veilig voelt bij de ouders. Een kind dat je achter de televisie laat hangen, lever je over aan dingen waar hij misschien niet aan toe is. Of hij mist dingen die belangrijk voor hem zijn, namelijk sociale interactie met zijn leeftijdgenootjes.“

— *Toch legt u zelfontplooiing uit als „een directe bevrediging van een breed scala van verlangens en behoeften“.*

„Dat hoeft natuurlijk niet. Een kind van vier hoeft heus niet te blijven zitten als er lang wordt nagetafeld. Als je hem dat belet, heb je geen oog voor wat hij of zij nodig heeft. Het is heel belangrijk dat

een kind zich kan ontplooiën. Maar dat houdt niet in dat je hem in alles zijn gang kunt laten gaan.“

„Een kind mag best eens horen: 'Dat zijn jouw zaken niet, dat is iets voor vader en moeder'. Hij hoeft niet overal zijn neus in te steken, want hij heeft zijn eigen wereld. Op dit moment wordt de behoeftebevrediging vaak zo kant en klaar aangeleverd dat kinderen bijna niet meer leren om kwaliteiten te ontplooiën. Of om te leren de behoeftebevrediging uit te stellen; plezier te kunnen beleven in wat ze zelf kunnen. De commercie speelt in dat aanbod een grote rol.“

Wat dat betreft zijn de ouders geëxcuseerd.

„Ze zijn inderdaad overgeleverd aan krachten die ze niet in de hand hebben, zoals de reclame. De wensen die kinderen hebben, worden daar ontzettend door gevoed. Het is daardoor inderdaad moeilijk om als ouder te zeggen: 'Nee, spaar daar maar eens voor' of bij bepaalde televisieprogramma's te zeggen dat ze die niet mogen zien. Want andere kinderen kijken ook. Het is niet mijn bedoeling een beschuldigende vinger naar ouders uit te steken. Je kunt pas iets aan deze dingen doen, als je het probleem duidelijk voor ogen hebt.“

Scheiden

Toch worden ouders die scheiden, door Verhulst wel degelijk beschuldigd van een soort egoïsme. „De rol van de volwassene gaat vaak vóór op die van het kind“, constateert hij.

„Dat ouders niet voor hun plezier scheiden weet ik ook wel. Zelf denk ik dat de verwachtingen die partners op het affectieve vlak van elkaar hebben, zo groot zijn geworden, dat men elkaar snel in de weg staat. Maar ik verzet me tegen de tendens dat het voor het kind beter zou zijn dat ouders uit elkaar gaan, omdat er anders voortdurend geruzie is.“

„Scheiding is een probleem voor kinderen. In het rapport Groei Speciaal Onderwijs dat onlangs is uitgebracht, staat een artikel over een lom-school waaruit blijkt dat ruim de helft van de jongetjes afkomstig is van gescheiden ouders.“

— *Maakt u zich er niet een beetje van af door te zeggen dat voortdurend ruzie in een gezin ook wel schadelijk is, maar niet zo schadelijk als scheiden?*

„In mijn eigen praktijk krijg ik praktisch nooit kinderen bij wie een huwelijksconflict van de ouders het centrale probleem is. Wel kinderen waar de verwerking van de echtscheiding centraal staat.“

Nog gevoeliger ligt de vraag of crèches wel de juiste opvang zijn voor kinderen. Volgens de ene onderzoeker is er echt niets mis met schoolprestaties en gehechtheid van crèche-kinderen, volgens de ander weer wel. Daartussen roert Verhulst zich met de vraag of die schoolprestaties en gehechtheid wel de juiste maatstaven zijn voor de geestelijke gezondheid van het kind. „Het lier

soms zo moeilijk. Sinds de kerk er niet meer is, moet de wetenschap allerlei elementaire vragen oplossen en dat is onzorg, want dat kan de wetenschap niet.“

„Ik wil niet zeggen dat crèches voor alle jonge kinderen slecht zijn. Maar mijn klinische mening, gebaseerd op de kinderen die ik in mijn praktijk heb gehad, is dat het met die jongste kinderen wel eens niet zo goed zou kunnen gaan. Maar aan de andere kant is het ook heel slecht wanneer een baby zit met een moeder of vader die tegen de muur opvliegt, omdat die vindt dat hij het recht heeft om te gaan werken.“

Wie met dit soort vragen zit, moet volgens Verhulst maar een even redelijk als weinig wetenschappelijk beroep doen op het gezonde verstand. „Bijvoorbeeld het kind niet meer à priori in de crèche doen, maar zeggen: 'Laat eens kijken wat het gevoel zegt en hoe het kind er op reageert'. Misschien kun je ook via een advertentie een buurvrouw vinden die het leuk vindt om een centje bij te verdienen, zodat het kind thuis kan zitten en zich aan haar kan hechten. Wat ik bepleit, is dat die gevoeligheid ten opzichte van het kind wordt opgebracht.“

Sociaal-economisch

Twee jaar geleden promoveerde dr Verhulst op een uniek bevolkingsonderzoek naar de geestelijke volksgezondheid van kinderen in Nederland. Het werd gehouden onder ruim tweeduizend ouders en kinderen in Zuid-Hol-

land. Zeven procent van de kinderen bleek ernstig gestoord en het merendeel van hen kreeg geen hulp, zo bleek.

Weinig van wat hij nu beweert, kan worden teruggevoerd op dat onderzoek. Of de ouders gescheiden waren, werd bijvoorbeeld niet gevraagd. „We wilden de respons zo hoog mogelijk houden en met dat soort vragen dring je nogal diep in het privé-leven.“

De inkomensklasse van de ouders werd wel vastgesteld. Er bleek een duidelijke relatie tussen een lage sociaal-economische klasse en psychiatrische stoornissen van het kind. „Dat betekent niet dat men in die klasse slechter opvoedt. De leefomgeving speelt natuurlijk ook mee. Of je in het oude westen van Rotterdam opgroeit of in Hillegerberg maakt nogal wat verschil. Gebleken is dat een slecht verzorgde omgeving op zich al vandalisme of vernielzucht opwekt.“

— *Toch was het bij uitstek niet de lagere sociale klasse die de tolerante opvoeding heeft omhelsd. Bespeuren we een kortsluiting in uw logica?*

„Zo lijkt het misschien. Maar met tolerant opvoeden bedoel ik niet alleen de modieuze tolerantie van de intellectuelen uit de jaren zestig en zeventig, maar ook de kinderen die met honderd gulden erop uitgestuurd worden om een avondje te stappen. Of die grenzeloos naar de televisie mogen kijken. Eigenlijk heb ik het meer over de tolerantie die de geur heeft van verwaarlozing.“

IFROEN TROMMELN

Psychiater Verhulst: 'Kind vraagt grens'

De kinderpsychiater dr F.C. Verhulst hield gistermiddag zijn in-treerede als hooggeleerde onder het motto 'De Toekomst van het kind'. De nieuwe hoogleraar in de kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam pleitte krachtig voor méér ouderlijke zorg en minder tolerantie, die hij als verkapt verwaarlozing ziet. Verhulst is niet bang door zijn klassiek klinkende opvattingen voor conservatief te worden verleden. "Verbeteringen in de zorg voor kinderen zijn nooit langs revolutionaire weg te bereiken."

Een gesprek met de nieuwe hooggeleerde kinderpsychiater over de toekomst van het kind, dat volgens hem in toenemende mate in de steek wordt gelaten door de ouders, door het regeringsbeleid en door de rest van de maatschappij.

door TOON SCHMEINK

POR 6

De Amerikaanse cultuurfilosoof Neil Postman constateerde het al een paar jaar geleden in zijn boekje *We amuseren ons kapot*. De televisie doodt de geest van het kind en heeft in het algemeen een cultuurvernietigende werking.

De kersverse Rotterdamse hoogleraar in de kinderpsychiatrie Frank Verhulst is het met hem eens. Maar als wetenschappelijk onderzoeker op dit terrein plaatst hij de aanval op het kind liever in breder en, als het even kan, minder pessimistisch perspectief. Verhulst vertrouwt 'op de vindingrijkheid en het enorme aanpassingsvermogen van de mens'. Aan de andere kant roept hij schrille beelden op van de situatie, waarin het kind volgens hem de laatste jaren van deze eeuw tegemoet gaat.

Verhulst: "Ondanks de stijging van de welvaart zijn jeugddelinkwentie, vandalisme en zwangerschap bij teenagers toegenomen. Verder is ook het aantal kinderen dat in onvolledige gezinnen moet opgroeien en het aantal kinderen van verslaafde ouders, sterk gestegen. Psychiatrische stoornissen zoals zelfmoord, poging tot zelfmoord, alcohol- en drugsgebruik komen vaker voor bij jonge mensen dan vroeger. Bovendien is de behoefte aan speciaal onderwijs sterk toegenomen, evenals demotivatie bij leerlingen en leerkrachten in het vervolgonderwijs."

Verhulst legt er de nadruk op dat het moeilijk is na te gaan welke precies de oorzaken zijn van deze problemen bij kinderen en jeugdigen. Hij ziet twee factoren een grote rol spelen. "De eerste is dat de afgelopen jaren ouders en andere voor het kind belangrijke volwassenen zich meer en meer terugtrekken uit de wereld van het kind. De tweede factor is het idealiseren van individualiteit en zelfverwerkelijking, met als gevolg een toename van de eenzaamheid in ons deel van de wereld."

Gescheiden ouders

"In een periode van nog geen vijftien jaar is het aantal kinderen dat te maken heeft met het scheiden van ouders gestegen van 9000 tot 40.000. Echtscheiding is een directe oorzaak van psychische problemen, want de meeste kinderen willen niet dat hun ouders scheiden. We weten bij voorbeeld dat de helft van de jongens op LOM-scholen van gescheiden ouders komt. Er is ook ander onderzoek dat de negatieve gevolgen aantoonde. Ik weet wel dat er mensen zijn, zoals professor Iteke Weeda, die dit verschijnsel bagatelliseren. Maar ik heb de indruk, bevestigd door mensen bij de regionale hulpverlening, dat een ongelooflijk hoog percentage van de behandelde kinderen van gescheiden ouders komt."

"Ook de toename van vandalisme en jeugdcriminaliteit zet door. In Engeland is op dit gebied uitgebreid onderzoek gedaan. Daar wijst men als oorzaak op een combinatie van aanlegfactoren en slechte sociale omstandigheden, vooral gebrek aan ouderlijke zorg."

"Het is zo gemakkelijk om te zeggen: laat ze maar vrij. Die vergaande tolerantie zit vaak op het randje van verwaarlozing."

Kinderen hebben niet alleen structuur en grenzen nodig, ze vragen er ook om. Onder structuur versta ik ouderlijke zorg, afspraken, begrip voor boosheid als iets verboden wordt, belangstelling voor wat een kind bezighoudt. Het is vaak nodig dat iets verboden wordt. Je moet een kind in de opvoeding voorbereiden op de realiteit en die is nu eenmaal dat heel veel niet kan en maar weinig wel mogelijk is. Een kind ontleent zekerheid aan positieve belangstelling van zijn ouders. De ouders kunnen het kind helpen frustraties te leren dragen, in plaats van die te voorkomen of weg te nemen. "Dit zal voor veel ouders misschien geen opzienbarende mededeling zijn. Maar als je tegenwoordig als kinderpsychiater adviseert bepaald gedrag te verbieden, dan blijkt het voor de ouders vaak een opluchting te zijn dat zij mogen verbieden. Op dat idee komen sommige ouders zelf niet meer. De media en de commercie versterken die neiging tot toegeeflijkheid. Als je nu maar zorgt dat kinderen veel willen hebben en de ouders het idee geeft dat het goed is kinderen veel te geven, dan ben je al een heel eind op weg naar een nog betere omzet op de jeugdmarkt van een slordige 5,5 miljard gulden per jaar. Met de ontwikkeling van een persoonlijkheid heeft dat niets te maken."

Televisie

"Televisie kijken is een prachtig voorbeeld. In Amerika brengt een kind in zijn jeugd gemiddeld 15.000 uur voor een

tv-toestel door, tegen 11.000 uur op school. Een Amerikaans kind ziet tijdens zijn opgroeien ongeveer 18.000 moorden en andere geweldplegingen. Er is helaas geen aanleiding aan te nemen dat wij verstoken blijven van dit kijkgedrag. De negatieve gevolgen zijn wetenschappelijk aangetoond. Selectief en dus beperkt kijken is de enige manier om de negatieve invloed tegen te gaan, zoals leesproblemen, minder sporten en andere sociale activiteiten, om van de storende invloed op gezinsrelaties niet te spreken."

"Ik hoorde een tijdje geleden voor de radio een interview tussen een moeder en de maker van het kinderprogramma, waarin een clip van Michael Jackson werd vertoond. Jackson verandert tijdens het zingen in een weerwolf. De clip werd vertoond om een uur of half zes, waarop ook kleinere kinderen naar de tv kijken. Die moeder vroeg waarom hij deze angstaanjagende beelden juist op dat tijdstip uitzond. Haar kind had er een paar nachten slecht van geslapen. Het commentaar van die programmamaker was simpel: dan moet u uw kind maar niet laten kijken. Het probleem zelf interesseerde de man geen kor. Enig besef van medeverantwoordelijkheid van anderen, in dit geval de tv-maker, is vaak niet te bespeuren."

"Je krijgt ook de indruk dat volwassenen, niet alleen ouders maar ook leerkrachten, nauwelijks meer het gevoel hebben iets van normen en waarden te moeten overdragen. Het enige waarvoor kinderen op het ogenblik voor worden klaargestoomd, thuis en op school, is een maatschappij waarin

voornamelijk geweldig hard geknokt moet worden. Kennis van de eigen cultuur, literatuur, Latijn, Frans en geschiedenis, wordt op het ogenblik heel gemakkelijk afgedaan als 'minder belangrijk'. Het gaat niet om Latijn op zichzelf, maar om de vraag of er op het ogenblik nog wat anders van waarde is voor de opvoeding dan het pure aanleren van vermogens om geld te verdienen. Een kind heeft van nature belangstelling, is nieuwsgierig en krijgt te vaak een verschromd, armoedig antwoord op zijn vragen."

Uw opvattingen lijken vrij behoudend.

"Dat is juist. Ik ben op dit ogenblik misschien conservatief, omdat ik met mijn opvattingen aan de kant van het kind sta en sterk de indruk heb dat de negatieve gevolgen van de vaak egoïstische drang tot zelfverwerkelijking, gebagatelliseerd worden. Natuurlijk hebben vrouwen het recht te werken, maar kinderen hebben recht op goede ouderlijke zorg. Of die zorg van de moeder of van de vader komt, is een ander verhaal. Het is een feit dat kinderen die van jongsaf in een crèche zitten, het minder goed doen. Dat betekent niet dat een crèche meteen desastreus is voor de ontwikkeling van een kind. Maar het betekent wel dat een moeder die een open oog heeft voor de negatieve kanten van het verblijf in een crèche, zal zoeken naar bevredigende oplossingen."

"Alles wat een revolutionair karakter heeft in de omgang met kinderen, is tegen het wezen van het kind. Ik citeer in mijn in-treerede bijna vanzelfsprekend Erasmus, de naamgever van onze universiteit, die er de nadruk op legt hoe een liefdevolle omgang met het kind in zijn eerste levensjaren en goed onderwijs essentieel zijn. Ook zegt hij dat het niet goed is wanneer kinderen opgroeien in een omgeving waarin het hun aan niets ontbreekt en waarin geen eisen worden gesteld. "De behandeling van kinderen in deze tijd lijkt ver van dit ideaal verwijderd. Laten we de volle verantwoordelijkheid voor zorg en opvoeding van het kind weer op ons nemen."

Prof. Verhulst:
Conservatief,
want ik sta aan
de kant van
het kind FOTO
VAN ES & DE JONG

A.D. 11-11-87
**Kinderen
 somber over
 wereld van
 volwassenen**

BONN — Als het klopt dat kinderen en warren de waarheid spreken, dan is het met de wereld van de volwassenen niet best gesteld.

Duitse kinderen hebben er in elk geval geen hoge dunk van. Het tijdschrift 'Ouders' kreeg op de vraag „Hoe zie jij de typische mens?“, die aan 2340 scholieren tussen de 8 en 15 jaar werd gesteld, overwegend negatieve antwoorden.

„De mens is een arme stakker die de hele planeet kapot maakt met vuil, wapens en gasen“, was een van de meest voorkomende antwoorden. De 13-jarige Barbara maakt een verschil tussen mannen en vrouwen. Volgens haar is typisch mannelijk: „Een kale kruin, een bierbuik, vreemde vrouwen nalopen, alcohol drinken en voortdurend brullen“.

Typisch vrouwelijk vindt Barbara: „Make-up, jaloezie buien en hullerig zeuren tegen de echtgenoot.“ De samenhang tussen jaloezie vrouwen en overspel pleegende huistirannen is het meisje kennelijk nog vreemd. Gelukkig was haar antwoord niet representatief.

Dat de achtjarige Petra het typisch voor mannen vindt dat deze „auto rijden als gekken en zich liever doodrijden dan een ander voorrang te geven“, zal ook wel het resultaat zijn van luisteren naar discussies tussen haar ouders.

Volgens de 13-jarige Anke „is de mens een stakker die eerst op school hard moet werken, later zijn superieuren moet gehoorzamen en na het merkwaaardige huwelijk door allerlei kwalen geteisterd in die 'typische houten doodkist' wordt gelegd.“

De evenoude Erik schreef zijn mening in twee zinnen op: „De mens is een monster. Hij ziet er vredelievend uit, maar in zijn binnenste brandt de hel.“ De twaalfjarige Marie zocht het in de liefde. „Een mens zonder liefde is geen mens.“

„De mens kan lachen“, schrijft de 9-jarige Benno, „dat kunnen dieren niet. Die kunnen hoogstens met hun staart kwispelen.“ In de menselijke creativiteit ziet Paul (10) ons wezenlijkste kenmerk. Zonen schaduwzijde zijn ook in de wereld van de kinderen naaste burens.

door
 Hetty Hessels

**TOBBENDE
 KINDEREN**

Maar zit ik mee.
 Mensen van 13 jaar en ouder schrijven aan Achterwerk...
 Samengesteld door Nelleke van der Drift
 243 blz., Sijthoff 1987, f 13,50
 ISBN 90 218 3742 0

Nog nooit heb ik zoveel naar je verlangd. Ik wil je geur proeven op mijn vingers, je lichaam aftasten in mijn lichaam. Mijn god wat kan ik doen. Wanneer komt eindelijk de duif om te zeggen dat het vrede is in mijn denken, schreef mijn vriendinnetje in 1967. En: „Moge er een wonder gebeuren. Moge de afschuw wijken uit mijn lichaam.“ We waren 14, we vertelden elkaar alles en ze liet me haar dagboek lezen, want we waren hartsvriendinnen. Alleen over de betekenis van wat ze schreef, hadden we het nooit. Helen had een minnaar

gehad, een echte, met wie ze naar bed was geweest toen ze een jaar of 11 was. Dat wist ik, maar we spraken er nooit over. Ze werd verteerd door verdriet en verlangen, maar als we huiswerk zaten te maken op haar kamer (één rotan stoeltje, een smal bed, geen bureau) praatten we over de disc jockey's van Radio London en Radio Caroline, over leraren op school. Als een volwassene het moeilijk heeft, kan hij naar een dokter of naar een instituut waar deskundigen tegen betaling en met garantie van beroepsgeheim raad geven. Desnoods kan een volwassene met een vreemde in de trein praten, maar een kind wordt omringd door vertrouwelingen die zich ieder moment tegen hem kunnen keren, al was het maar uit liefde. Een verstandig kind houdt zijn mond. „In mijn klas heeft iedereen wel iets,“ schreef een 13-jarig meisje in haar opstel. „De een heeft gescheiden ouders, de ander heeft een enge vader en dat zeggen we nooit, want dan vertelt diegene het door en dan gaan ze je pesten.“ Nelleke van der Drift beheert al 13 jaar de brievenrubriek Achterwerk in de VPRO-gids. Aan haar en, via haar, aan elkaar schrijven de kinderen waar ze over tobben. Eind september verscheen bij Sijthoff de derde bundeling van

de brieven onder de titel *Daar zit ik mee*. Het zijn ontboezemingen van kinderen van 13 jaar en ouder, die geadopteerd zijn, het bed van hun ouders 's nachts horen kraken, op school gepest worden, eenzaam zijn, te grote schaamlippen hebben, te kleine borsten, die weg willen lopen, verkracht zijn en een abortus hebben gehad. De meeste en schrijnendste brieven komen van meisjes. Jongens schrijven meestal over algemene problemen: kernenergie, dienstweigeren. Daar worden ze wel voor berispt: „Stomme lullen, schrijf nou eens over jullie problemen.“ Het aardige van de rubriek is, dat de brieveschrijvers op elkaar reageren. Nelleke van der Drift vertelde dat ze op een brief van een aanstaande zelfmoordenaar 700 reacties kreeg. Achterwerk begon 13 jaar geleden als een vrolijke pagina. Kinderen vertelden moppen, meldde dat ze New Wave stom vonden, dat ze zelf wel uitmaakten of ze merkgymmen droegen of niet, verklaarden zich tegen racisme en tegen dode zeehondjes. In de loop der jaren is de rubriek grimmiger geworden, maar de onbevanging toon is gebleven. *Daar zit ik mee* is een gruwelijk bericht van een gelukkige jeugd in een welvarende samenleving.
 Yvonne Kroonenberg

Helpt jongeren crimineel

Maar slechts minderheid blijft op het slechte pad

Van onze redactie samenleving
 AMSTERDAM — De helft van de jongeren tussen twaalf en achttien jaar maakt zich schuldig aan geweldpleging, winkeldiefstal, vernielingen, helling of brandstichting.

Dat blijkt uit een onderzoek van het wetenschappelijk onderzoeks- en documentatiecentrum van het ministerie van justitie. Het is voor het eerst dat de aard en omvang van de jeugdcriminaliteit landelijk is onderzocht. De onderzoekers hebben 1300 jongeren gevraagd welke delicten zij in het afgelopen schooljaar hebben gepleegd. Daaruit bleek dat 'geweld tegen

personen' het meest voorkomende delict was: 18 procent van de jongeren beging dat vergrijp. Winkeldiefstal werd door 12 procent van de jongeren genoemd, terwijl 11 procent aangaf vernielingen te hebben gepleegd. Zeven procent van de jongeren maakte zich schuldig aan helling en 9 procent aan brandstichting. Volgens de onderzoekers zijn jongeren in de Randstad crimineel dan jongeren op het platteland. De eerste groep pleegde twee maal zoveel diefstallen en geweldsdelicten. Slechts vier procent van de jongeren komt na het plegen van strafbare feiten in aanraking met politie en justitie.

Volgens de onderzoekers zijn de onderzochte jongeren geen doorgewinterde criminelen: acht van de tien jongeren die strafbare feiten begaan, houden er na verloop van tijd weer mee op.

Volgens mevrouw Junger-Tas, hoofd van het onderzoeksteam, begonnen de meeste jongeren rond hun vijftiende jaar met criminele activiteiten. De groep die lang na hun vijftiende jaar doorgaat met het plegen van strafbare feiten bestaat uit jongeren die thuis en op school slecht functioneren, vertelde onderzoekster mevrouw Junger-Tas gisteren voor de Vara-radio.

**Meisjes tussen 12 en 15
 jaar denken geëmancipeerd**

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 13 nov. — Meisjes van 12 tot 15 jaar hebben de emancipatie-gedachte voor een belangrijk deel overgenomen. Ruim 85 procent van 457 meisjes in deze leeftijd die onlangs in een enquête werden ondervraagd, is het namelijk oneens met de stelling dat een goede schoolopleiding belangrijker is voor een jongen dan voor een meisje.

Dit komt naar voren uit een onderzoek van Intomart in september is uitgevoerd in opdracht van de Stichting voor het kind.

Een grote groep meisjes die naar de toekomstverwachtingen werd gevraagd, meent dat veel mannenwerk ook door vrouwen kan worden gedaan. Hoewel de meeste meisjes later kinderen willen (92 procent), vinden ze het krijgen van kinderen geen reden om te stoppen met werken.

De meeste Nederlandse meisjes van 12 tot 15 jaar vinden het geen enkel probleem

dat ze een werkende moeder hebben. Het maakt voor de helft van de meisjes niet zo veel uit en 47 procent is daarover juist enthousiast.

Tweederde van hen weet al zij later wil worden. Ruim een kwart kiest voor traditionele vrouwenberoepen als verpleegkundige, kraamverzorgster en doktersassistente. Bij zes procent gaat de voorkeur uit naar een mannenberoep als politieagent. Het overgrote deel kiest voor een 'neutrale' werkkring.

Madonna scoort hoog op de totale 'hitparade van bewonderde vrouwen'. Ze is goed voor 28 procent en wordt slechts overtroffen door de eigen moeder die voor 35 procent van de meisjes op de eerste plaats komt, terwijl tien procent van de jeugdigen een vriendin noemt. Ten tijde van het onderzoek was Madonna op toernee door Nederland, wat het resultaat mogelijk heeft beïnvloed.

De meisjes zijn tevreden over de verstandhouding met hun ouders. Vooral de moeder neemt een belangrijke plaats in.

**Duizend
 dollar voor
 20-jarige
 maagden**
 NEW YORK (AP) — Een Amerikaanse miljonair, voormalig verzekeringmakelaar John Napoleon LaCorte (78), is dermate gealarmeerd over de „bedroevend slechte staat van het maagdenom in de VS“, dat hij middelbare scholieren uit enkele wijken in New York duizend dollar heeft geboden als zij tot hun 20ste verjaardag maagd blijven.
 LaCorte zegt tot zijn actie geïnspireerd te zijn door een krantebericht waarin stond dat in de Verenigde Staten 40.000 meisjes onder de 15 swanger zijn geraakt. Hij stortte 100.000 dollar op een speciale rekening ten einde het programma voor meisjes uit Brooklyn, Queens en Staten Island te financieren.
 Kandidaten dienen op de cruciale datum een medisch onderzoek te ondergaan.

**MOEDERS
 FAVORIET
 BIJ AD 11
 MEISJES
 VAN 13**

AMSTERDAM — Meisjes van dertien bewonderen hun moeder het meest. Zij wordt op de lijst van meest bewonderde vrouwen onmiddellijk gevolgd door pop-Idool Madonna. Hardlooperster Nellie Cooman scoorde eveneens hoog. Zij wordt op enige afstand gevolgd door koningin Beatrix.

De vraag wie meisjes van 12 tot 14 jaar het meest bewonderen, was onderdeel van een onderzoek naar hun toekomstplannen dat het bureau Intomart hield. Het merendeel van de 467 ondervraagde meisjes wil trouwen en kinderen krijgen. Zij vinden dat hun toekomstige man moet meehelpen in het huishouden.

Ruim een kwart wil verpleegster, kraamverzorgster of doktersassistente worden. Zes procent is van plan een baan als architecte of politieagent te zoeken.

Een vast vriendje staat hoog op het verlanglijstje van de ondervraagden. Jongens zijn weliswaar het favoriete gespreksonderwerp, maar de dames hechten meer waarde aan een goede vriendin, zo achterhaalde Intomart.

Mijn moeder wil dat m'n kind mamma tegen háár gaat zeggen

Op de afdeling verloskunde van het Amsterdamse Medisch Centrum bevallen steeds vaker Surinaamse meisjes van een jaar of zestien, zeventien. Het ligt vaak aan een slechte seksuele voorlichting en onzorgvuldig gebruik van voorbehoedsmiddelen. En voor Surinaamse meisjes is het krijgen van kinderen iets veel vanzelfsprekenders dan voor Nederlandse meisjes. Op 17 oktober stond er in Het Parool al een uitgebreid artikel over Surinaamse tienermoeders. Vandaag een interview met Sharon (16). Ze beviel drie weken geleden in het AMC van een zoon.

Sharon heeft een eigen rapgroepje. Ze was zich aan het verkleeden voor een optreden toen ze tot de ontdekking kwam dat ze haar spijkerbroek met geen mogelijkheid meer dicht kon krijgen. Ze perste en wurmde, ging op haar bed liggen, maar kwam er niet in, hoe ze haar buik ook inhiel. Toen kwam het voor het eerst in haar op dat ze misschien wel zwanger was. Ze was al twee maanden niet ongesteld geworden, maar daar had ze verder niet bij stilgestaan. Sharon: "Ik was allang blij, dat vond ik altijd zo vervelend. Ik deed nooit biologie dus ik wist ook niet wanneer je ongesteld werd. Bovendien was dat onregelmatig." Gebraakte je geen voorbehoedsmiddelen? "Nee, gewoon, ik dacht dat er niets zou gebeuren. Ik ben een paar keer met hem naar bed gegaan. Mijn moeder wilde wel dat ik de pil slikte, maar ik had ruzie met haar en woonde bij m'n tante. Ik denk niet dat ik zwanger was geworden als ik bij m'n moeder had gewoond. Die vond het nooit goed dat ik met mijn vriendje op de kamer zat." Sharon wilde per se geen abortus plegen. "Ik haat meisjes die abortus plegen," zegt ze fel. "Ik dacht al vanaf het begin: ik doe het niet. Ik voelde: het is iets van mij, van mijn eigen lichaam. Al had zijn vader gewild dat ik het weg zou maken, dan nog had ik het gehouden. Ik was ook bang dat ik na een abortus geen kinderen meer kon krijgen." Hoe vertelde je het aan je vriendje? "Ik maakte eerst een grapje. Ik zei: 'Wat zou je ervan denken als we een kindje zouden krijgen?' Hij deed heel stoer, hij riep: 'Ja leuk, dan krijgen we samen een zootje'. Ik zei: 'Maar we krijgen echt een kindje'. Hij vond toen dat ik het moest houden. Zijn vorige vriendin had abortus gepleegd." Op het ogenblik moet ze niet veel van hem hebben. "Stomme klootzak, toen ik hoogzwanger was liet

JOEP BERTRAMS

hij zijn pan niet zien. Toen had ik hem juist nodig. Nu hoef ik hem niet meer. Nu hij weet dat het een zootje is, vindt hij het opeens geweldig. Ik vraag me af wat hij had gedaan als het een meisje was." "Hij zit nu steeds te fantaseren dat het kind later een 'beat creator' wordt - hij is ook een rapper. Ik wil wel dat hij het kind blijft zien want ik heb zelf mijn vader nooit gekend." "Mijn moeder vond het heel erg dat ik zwanger was. Ze was zelf ook heel erg jong zwanger. Ik heb het haar verteld toen ik vijf maanden zwanger was. Ze zei: 'Of je gaat het huis uit of je laat het weghalen'. Ik ging weg, naar m'n tante, maar ze kwam me terughalen." Hoe ging de bevalling? "Het kwam drie weken te vroeg. Ik weet het nog heel goed, ik had heel veel gegeten die avond omdat mijn oma veertig jaar getrouwd was, en dat hadden we dat weekend gevierd. 's Avonds kreeg ik opeens hele dikke enkels. Toen kreeg ik verschrikkelijke buikpijn, ging naar de wc maar er kwam niets. Het bleek dat ik vier centimeter ontsluiting had. Toen begonnen de weeën. Dat deed best pijn. Mijn moeder ging huilen, ze vond het erger dan ik. Ik ging naar het ziekenhuis en daar kreeg ik een soort spuitje. Dat was bedoeld om de ontlasting te laten komen. Ik lag op

dat bed en kon me nog steeds niet voorstellen dat ik een kind zou krijgen. De weeën werden steeds erger. Naast me hoorde ik een vrouw schreeuwen, ik dacht: 'Oh god, straks gebeurt dat met mij'. Het deed het meeste pijn toen het hoofd er uit kwam. Tijdens de bevalling was mijn vriend er ook bij. In plaats van dat ik zijn hand fijnkneep, kneep hij mijn hand fijn. Hij zat helemaal mee te kreunen. Voor de rest viel het wel mee. Ik was almaar heel boos toen het gebeurde. Die zusters bonden mijn benen vast, en ik schreeuwde: 'Laat me los, laat me los'. Ook toen het afgelopen was schreeuwde ik almaar: 'Ik wil in bad, ik wil in bad'. De zusters wilden me op een brancard naar het bad brengen, maar ik kon best lopen." Van het begin af aan wilde ze geen borstvoeding geven. "Daar mag hij niet aankomen, dat is veel te gevoelig. Mijn vriend mag daar ook niet aankomen. Na de bevalling had ik echt van die Vanessa-dingen. Ik dacht dat ik gek werd. Het lijkt me het ergste van de wereld om mijn kind aan m'n tiet te laten sabbelen." "Toen het kind geboren was, riep ik: 'Jé, ik kan nu nog naar het optreden van LL Cool J'. Maar dat vonden ze niet goed. Het kind moest nog een paar dagen in het ziekenhuis blijven, hij was nog een

beetje te klein." Denk je dat je veel moet opgeven voor je kind? "Rap was mijn leven, maar dat wil ik nu wel opgeven. M'n moeder zegt dat ik uit kan gaan, naar school kan en alles kan doen. Ze wil dat het kind mamma tegen háár gaat zeggen en mij gewoon bij m'n naam gaat noemen. Ze doet net alsof hij van haar is. Als ik bij voorbeeld met hem weg wil, dan kan dat niet want dan is hij zogenaamd verkouden. Als mijn vriendin hem wil vasthouden, zegt ze: 'Mag ik hem even?' Als ik het huis uit ga, wil ze dat het kind daar blijft. Maar als ik van school af ben, wil ik met het kind apart gaan wonen. Volgend jaar ga ik weer naar school. Daarna denk ik dat ik huismoeder wordt, of misschien ga ik wel verder met rap." Weet je al hoe je hem gaat opvoeden? "Hij moet helemaal niet onbeschoft zijn. Heel eigenwijs. Zo'n kind dat almaar vragen stelt. Hij moet van mode houden. Het moet niet zo'n sukkelkind zijn. Als iemand me lastig valt, moet hij die persoon verrot slaan. Ik wil hem alles geven wat ik hem kan geven. Ik zit nu ook almaar aan hem te denken. Eigenlijk wil ik het liefst naar huis, ik zit constant aan hem te denken." EMILIE ESCHER

Boekje 'Vrijen' als aanvulling op seksuele voorlichting Vragen die niemand durft te stellen

UTRECHT — Op de meeste scholen wordt tijdens de biologische seksuele voorlichting gegeven. Ook krijgen veel kinderen thuis van hun ouders te horen hoe mensen met elkaar vrijen, wat er precies gebeurt als je ongesteld bent en wat 'een natte droom' is.

Toch vinden veel jongeren het moeilijk om daar met hun ouders over te praten. Ze horen het verhaal aan, en durven verder weinig te vragen. Ook veel ouders vinden het 'eng' om hun kinderen seksuele voorlichting te geven. Daarom zijn er veel boekjes op de markt die een aanvulling geven op die seksuele voorlichting. Aan die reeks voorlichtingsboeken is er weer ééntje toegevoegd. Het boekje heet 'vrijen' en is bestemd voor iedereen tussen de elf en de veertien jaar.

'Vrijen' bestaat uit acht hoofdstukken met tientallen vragen, die door jongeren gesteld zouden kunnen worden. De overbekende poppetjes die altijd op w.c. deuren staan, geven aan of een vraag bedoeld is voor een jongen, een meisje, of alletwee. Dat is een overbodige toevoeging, want volgens mij gaat een jongen meteen bij de vragen kijken die eigenlijk voor een meisje bestemd zijn, om erachter te komen wat daar staat dat hij niet zou mogen weten. Bovendien, iedereen moet zoveel mogelijk weten over vrijen en hoe een mannen- en vrouwen-lichaam werkt en in elkaar zit, dus zijn die poppetjes overbodig. Zo is de vraag 'Hoe weet je nou wat het beste voorbehoedsmiddel is' volgens de makers van het boekje alleen belangrijk voor meisjes. En dat is natuurlijk onzin.

In het hele boekje wordt ervan uitgegaan dat jongens met meisjes vrijen en omgekeerd (heteroseks). Jongens die van jongens houden en meisjes die verliefd worden op meisjes worden in een apart hoofdstuk behandeld. Jammer, want zo komt homoseksualiteit toch weer 'apart' te staan.

Er staat veel nuttige informatie in het boekje, al is het taalgebruik wat wetenschappelijk (menstruatie, partner) en worden 'vieze woorden' tot het uiterste vermeden. Daar wordt een beetje omheen gedraaid. Hoewel er veel zinnige antwoorden op vragen in staan die veel jongeren on-

getwijfeld hebben, maar niet aan hun ouders durven voorleggen, stappen de makers van het boekje over sommige problemen wel heel makkelijk heen. Voorbeeld daarvan: Op de vraag 'wat moet ik doen als ik op een ongelegen moment een erectie (stijve penis) krijg', wordt geantwoord: 'raak niet in

paniek, maar denk gewoon ergens anders aan, dan gaat de erectie vanzelf wel weer over.' Da's makkelijk gezegd, maar je voelt je toch knap beroerd als 't je in het zwembad overkomt. Vrijen, alle vragen over seks voor meisjes en jongens. Diagram Group, Prisma-pocket, f9,90.

Minderjarig en prostituee: Eerst was ik naïef, nu heb ik altijd een mes bij me'

Op de prostitutemarkt is er vraag naar jonge vrouwen en mannen. Het aantal jongeren vanaf een jaar of 14, 15 dat van huis wegloupt, vanwege schoolproblemen, de wens hun eigen zaken te regelen, conflicten met ouders, neemt toe. Carmen Kleinegris, coördinatrice van het Utrechtse Huiskamer Aanloop Project, schat het aantal jeugdprostituees (onder de 18) in Utrecht nu op een handjevol. Door controle van de Utrechtse kinderen zedenpolitie worden ze doorgaans al na enkele dagen 'van de baan geveegd'. Wij spraken met twee van hen.

UTRECHT - Natuurlijk had ze zich als kind wel een voorstelling gemaakt van later. Trouwen, kinderen krijgen, de hoeksteen van de maatschappij vormen. Ze is nu getrouwd, maar daar is een en ander aan vooraf gegaan. Als Vera uit Utrecht in één woord zou moeten omschrijven wat de periode tussen pakweg haar 13e en 19e, toen ze prostituee was, voor haar betekende, is dat: levenservaring. „En dat heeft een mens keihard nodig. Vroeger had ik niet geweten wat mijn goeie kanten waren. Nu weet ik dat ik betrouwbaar ben, voor de mensen die dat verdienen. Ik ben trouw. En ze kunnen beter van me vinden dat ik kapsones heb dan dat ik half lig weg te rotten in Hoog Catharijne. Vechten is zo'n belangrijk deel van m'n leven. Ik raak dat nooit meer kwijt. En ik moet mezelf steeds voorhouden dat ik toch aardig wat bereikt heb.”

Ze is nu 21. Ze schaamt zich niet voor haar leven. Toch wil ze, als we voor een gesprek in een café afspreken, liever dicht bij de ratelende kassa zitten in plaats van in een rustiger hoekje. Bang dat mensen meeluisteren. Ze praat makkelijk. Emoties toont ze nauwelijks. „Ik had seksuele contacten... ik bedoel: het wordt je al van zo jongs af aan bijgebracht, opgedrongen. Je denkt: nou ja, het is me overkomen, ik moet zo maar verder. Ik heb toch altijd wel het gevoel gehad, hoe ouder ik werd, dat ik als hoer gebruikt werd. Er is voor mij geen gebeurtenis geweest dat ik dacht, dit is de jongen, hier ga ik mee naar bed. Geen exotische, eerste liefdesrelatie, geen kalverliefe. Als je me vraagt wanneer ik ontmoagd ben, mens, ik weet het echt niet.

Op haar zevende, achtste jaar werd ze door haar stiefvader seksueel misbruikt. Op haar elf-

de ging ze uit huis. „Mijn moeder wist eigenlijk niet goed hoe ze met de situatie om moest gaan en daarom ben ik weggegaan.” Met dertien jaar tippelde ze voor het eerst. Heroïne gebruikte ze toen ze veertien was. Achtien was ze toen ze stopte met de heroïne. Ze trouwde toen ze negentien was en stopte met de prostitutie. Zij en haar man hebben een zoonje van bijna een jaar. „Een lekker jochie”, vindt ze. Hij is voor haar het belangrijkste om voor te leven en om 'clean' te blijven.

Jawel, ze heeft een prima contact met haar moeder, vindt ze. Het gebeurde is voor Vera 'geen taboe' maar ze slingert het haar moeder niet naar het hoofd, hoewel ze niet uitsluit dat ze 'een zekere haat' tegen haar koestert. Maar: „Je wordt wat ouder, je gaat wat meer begrijpen. Mijn moeder is een binnen-vetter. Ze zal wel af en toe bezorgd zijn geweest, maar liet dat niet zo merken. Door de jaren heen is ze veranderd. Ze was niet alleen financieel maar ook geestelijk vrij afhankelijk van mijn stiefvader. Ze kon het niet aan om er opeens alleen voor te staan. Dat is pas later gekomen. Bovendien heb ik al heel jong gezegd: moet je 's horen, ik dop mijn eigen boontjes. Op de een of andere manier heb ik nooit het gevoel gehad dat ik het niet zou redden. Ik ben een geboren optimist, ik schijn een vechtertje te zijn. Het is bij mij dr'op of dr'onder. En dr'onder wil ik niet.”

Toen Vera elf was en de steeds terugkerende 'avances' van haar stiefvader de situatie voor haar onhoudbaar maakten, vertrok ze uit huis. Ze kwam een tijdje in een tehuis, via de GGD, maar na zeven maanden ging ze toch weer terug naar huis. Omdat er in de situatie geen verbetering kwam, is ze maar weer vertrokken. Ze liep zelsalleen met haar geheim rond. „Ik dacht dat niemand zoiets had, alleen ik. Ik heb ook niet verteld waarom ik het huis uit wilde, behalve dat ik niet kon opschieten met mijn stiefvader. En thuis wilde ik de sfeer niet verpesten. Mijn halfzusje moest ook nog opgroeien, ik kon er toch niet elke keer mee op de proppen komen?”

Op haar dertiende kwam ze in een 'heel fijn' gezin, zat ze op 'een fijne school'. „En toen bleek dat die mensen gingen scheiden. Ik heb daar zo'n klap van gehad. Ik ben daar weggegaan, mijn school verwaterde, daar ben ik vanaf getrapt. En voor de rest heb ik mezelf moeten redden. Op de een of andere manier was er niemand die zei: een meid van dertien, zonder werk, zonder school, zonder uitkering... Ik zag geen Raad voor de Kinderbescherming, ik zag geen kinderrecht. Ik heb mezelf moeten bedruipen, met horten en stoten. Ik leef nog. En ik ben er redelijk goed doorheen gekomen. Ja, je gaat naar de een, de ander, je slaapt eens op Hoog Catharijne, je komt eens iemand tegen. Er zitten goelen en slechten tussen.”

„Het is een rotherinnering, seks op zo jonge leeftijd. Ik heb altijd een schuldgevoel gehad. Ze wilden me vaak genoeg naar een psychiater sturen. Ik was vroegrijp op m'n dertiende, jong-volwassen. En ondanks alles te goed van vertrouwen, naïef, kinderlijk. Ik werkte mee in

de speeltuin en toen de leidster met vakantie ging, droeg ze de zaak twee weken over aan mij. Op de kleintjes letten, de groten buitenhouden. Ik was dertien.”

„Ik kwam bij een hele aardige meid in huis, echt het is een liefje, ik zie haar nog steeds. Ze was verslaafd geweest, was afgekickt maar bleef werken in de prostitutie. Ik woonde daar, at daar. Maar, ik bedoel, ik vond dat ik toch niet steeds van haar kon profiteren? Daar was geen sprake van, zei ze, maar ik vond dat ik toch te afhankelijk werd, dat ik de mensen teveel schuldig werd. Ik heb het altijd moeilijk gevonden als mensen aardig voor me probeerden te zijn. Als ze mij een shaggie gaven zat

ik al te wachten tot ze iets terug zouden vragen. Dat is altijd zo geweest. Als ik thuis zondags naar de bioscoop mocht, lag ik 's avonds in m'n bedje te rillen want dan wist ik dat -ie kwam. Als ik dan zei: ik wil het niet, ga maar naar mamma, zei hij: ja maar, je mocht toch ook van mij naar de bioscoop? Op een avond ging ze daarom met haar vriendin mee, de baan op. Voor het geld, om onafhankelijk te kunnen zijn. „De douche die ik naderhand heb genomen... ik heb me met Jif staan schoonmaken, het was toch iets smerigs. Maar geld maakt een hoop goed. En alles went.”

Het geld kwam binnen. De vriendin raakte weer verslaafd, haar broer ook. Vera werd wat ze noemt 'half verslaafd' aan de heroïne. „Ik wilde ergens bijhoren, ik hoorde niet bij de meisjes van dertien, nog niet bij de beroepsprostituees, ik was een buitenbeentje. Nu hoorde ik bij de verslaafden.”

Toch vertrok ze. „Ik kwam een jongen tegen, best aardig, vlotte babbel, man van het leven. Ik raakte zo aan hem verslingerd dat ik 's avonds werkte en m'n geld aan hem afgaf. Als ik mijn mond opendeed kreeg ik nog klappen ook. Ik vond alles wel goed van hem. Ik bedoel, sloeg 'ie me een blauw oog dan vond ik hem een klerelijer. Als hij de volgende dag zei dat hij het toch niet zo had bedoeld, dat hij van me hield, dacht ik:

ach, het is ook een liefje ook. Ik ben regelmatig opgepakt door de kinderpolitie maar ging steeds naar hem terug. Ik werd 'onverbeterlijk' verklaard. Toch werd ik hem na een tijd zo vreselijk beu dat ik ben weggegaan en niet meer teruggekomen ben.”

Vera gebruikte op dat moment 'link'. Ze kwam bij een verslaafde terecht en ging meer heroïne gebruiken. Tuppelen, in clubs, privéhuizen. Vijftienderdertig gulden op een avond was normaal. „Als je het werk geestelijk aankunt is er natuurlijk geen hond die bij de Cernato gaat werken. Ik werkte dubbelop, 's avonds in Utrecht, 's nachts in Den Haag. Het ging prima, ik had een luiseleven. Ik heb altijd een zekere hang naar luxe gehad. Ik was wel verslaafd maar kocht ook altijd nog kleren, reisde per taxi, ik hield er een sekere stijl op na. Op die manier kon ik altijd redelijk stijlvol m'n leed achter me aan slepen. Hullen in de taxi gaat makkelijker dan in de bus, hoor.”

Op haar zestienste ontmoette ze een 'burgerjongen' met wie ze op punt van trouwen stond. De datum was al uitgestippeld, het diner besteld. Maar ze was niet zeker van hem en vertrok met de Noorderson. Dezelfde dag kwam ze haar huidige man tegen. „Ik kreeg voor die nacht onderdak bij hem, maar had nooit gedacht dat ik met hem zou trouwen. Was hij het type niet voor, een vechtersbaas. Ik dacht dat hij me binnen de kortste keren ook aan het werk zou zetten. Maar hij bleek, on-

danks z'n uiterlijk, een vreselijk goed karakter te hebben. De prostitutie was meteen afgelopen, hij vond het niet nodig. Het was voor mij de situatie om eruit te blijven.

„Ik ben met methadon afgekickt en clean gebleven. In het begin van m'n zwangerschap had ik de vreselijkste dromen. Ik zat met een dikke buik op een koude trap in Hoog Catharijne heroïne te roken. Of dat ik met de kinderwagen op HC liep en stiekem in een hoekje pakjes heroïne liep te roken. Dan werd

ik badend in het zweet wakker...oh god, gelukkig, het is niet waar. Dat doe ik dat kind niet aan, dat mag mij niet overkomen. Dat is mijn geestelijke afklick geweest. Want als ik er ooit weer aan begin, eindig ik als die mensen van 45 die verslaafd op HC rondlopen.

„Wat is hulpverlening? Ik gaf nooit aan dat ik problemen had. De tweede keer werd ik door de Kinderbescherming in een tehuis geplaatst tegen m'n zin, dus er was geen huis met mij te houden. De hulp waar ik echt iets aan had, kwam van de Utrechtse kinderpolitie. Ik had een nogal hardnekkig persoon getroffen want hoe vaak ik ook zei: dááá, laat mij maar gaan, het maakte niet uit, er was geen dwang. Ik kon altijd bij hem terecht, als ik eraan toe was. Daar had ik wat aan. Die man heeft gevochten voor mijn vertrouwen, maar hij heeft 't en zal het altijd houden.

„Dat ik eruit ben heeft niets met geluk te maken. Je hebt het zelf in de hand. Ook als ik mijn man niet tegen was gekomen, was ik er wel uit gekomen. Zolang je blijft hopen op je geluk, vergeet het dan maar. Maar als ik morgen in de financiële problemen kom door een scheiding of zoiets, zal ik misschien een deeltijdbaan nemen. Mijn kinderen moeten het gewoon goed hebben. Als het nodig is, ga ik terug in de prostitutie maar zonder de heroïne. Liever een gezonde, arme moeder voor m'n kind dan een rijke zieke.”

Haar stiefvader is ondertussen overleden. Vanaf twee jaar voor zijn dood had ze geen contact meer met hem. „Hij is op een vreselijke manier gestorven en ik moet helaas bekennen dat ik daar de grootste lol in heb gehad terwijl ik anders een zeer teergevoelig mens ben. Schitterend dat hij op zo'n manier ging, hij is gewoon weggerot, de gaten zaten in zijn lijf. Hij is op geen enkele manier zijn straf ontlopen. Ik heb er geen minuut onder geleden. Vreselijk om te zeggen maar het is wel zo.”

Nicolette (16) uit Nieuwegein kan zich de eerste keer dat ze zich prostitueerde, niet meer zo goed herinneren. Het was begin dit jaar in een seksclub in Breda, waar ze via een verslaafde vriendin werk vond. „Alles ging in een flits. Zes klanten had ik gelooft ik. Ik vond het vreselijk, hield m'n ogen dicht en dacht alleen maar aan het geld dat ik ermee verdiende. Maar na drie, vier klanten was ik eraan gewend. Na twee, drie maanden in de prostitutie en tussen de verslaafden ga je het gewoon vinden. In het begin had ik medelijden met die mensen. Ik had niet gedacht dat ik dat ooit zou doen, nooit. En nog geen paar maanden later zit je er zelf in. Onbegrijpelijk, zo snel allemaal.”

Geld was voor haar de grote drijfveer. In de club maakte ze bijzonder lange dagen, verder vond ze het heel gezellig. Soms gingen ze na afloop met z'n allen iets drinken of naar de zonnebank, behalve de Surinaamse meisjes dan. In het weekend ging ze vaak naar haar vriend. Later tippelde ze af en toe op de Europalaan. Haar ouders wisten in het begin van niets, maar omdat ze daar toch vaak in de buurt kwam, was het buren en kennissen opgevallen dat ze was veranderd. Zo kwamen haar ouders erachter. Ze betrapten haar op een avond terwijl ze aan het werk was. Met haar vriend is ze toen in Nijmegen gaan wonen; ze ging ook heroïne gebruiken. In het weekend ging er soms voor 1500 gulden op aan dope.

Ze pendelde een beetje heen en weer want Utrecht, Hoog-Catharijne vooral, bleef trekken. Twee weken geleden heeft ze voor het laatst getippeld. En misschien doet ze het volgende week weer. „Je ziet alleen maar dat geld, hè? Geld en cocaine. Ik ben heel erg ambitieus. Ik wil op m'n achttiende een flat, mooi ingericht, en een auto. Onafhankelijk zijn. Maar ik weet wat ik ervoor moet doen. Dus ik weet nog niet welke keus ik zal maken. Prostitutie of een opleiding volgen. Ik zou bijvoorbeeld niet meer met leeftijdgenoten op school kunnen zitten, ik heb wat ouderen nodig. Ik verlang naar het geld. Voorheen wilde ik stewardess worden of politie-agent, piloot. Nu zou ik het liefst, ik weet dat het niet kan, in een afkickcentrum voor verslaafden willen werken. Ik weet niet of ik er zelf af kan blijven. Dope is heel erg verleidelijk.”

Haar ouders zijn begin veertig, haar broertje dertien. Vader heeft een leidinggevende functie, moeder werkt part-time. „Een normaal, burgerlijk gezin”, vindt Nicolette. Met haar moeder had en heeft ze een goed contact, winkelen, kleding maken. Met haar vader niet. „We hebben dezelfde karakters, die heel erg botsen. Hij bemoelt zich teveel met me, vindt het vreselijk dat ik drugs gebruik.”

Er kwam veel ruzie van, daarom vertrok Nicolette vorig jaar uit huis. „Ik wilde wel trouwen, geen kinderen, en dan met een buitenlander, niet met een Nederlandse man. Ik weet niet hoe dat komt. Op m'n twaalfde ben ik verkracht door een Nederlandse jongen. Sindsdien heb ik nooit een Nederlandse vriend gehad. De mannen die nu bij me komen zie ik alleen als klant, meer niet.”

Ze vindt tuppelen veel harder dan in een club werken. „Ze zagen mij als concurrent, keken heel erg op me neer. Als je tuppelt is het: ieder voor zich. Ik had wat meer klanten dan anderen. Eigenlijk is dat heel maf, mannen die van jonge meisjes houden. Het zouden hun eigen dochters kunnen zijn die daar staan.”

Een klant wil ze liever niet meer tegenkomen, die vertrouwt ze niet. „Hij had me voor een uur gehuurd en we gingen naar het Wilhelminalpark. Hij wilde niet van tevoren betalen en zette me toen de auto uit. Kon ik drie kwartier lopen, helemaal naar de Europalaan. Maar hij had me ook kunnen vermoorden of verkrachten. Toen durfde ik een paar dagen niet meer te werken. Dan zie je ook het gevaar van tuppelen. In het begin was ik echt naïef, onschuldig, later werd je harder, je krijgt meer mannenkennis. Ik heb nu altijd een mes bij me als ik tippel.”

VERVOLG UN 21

"Ik word steeds opgepakt door de politie, sta dan weer op de telex, in Nijmegen ook, dus ik hou me liever tot m'n acht-tiende rustig. Ik woon sinds kort weer thuis en sta ingeschreven voor een project begeleid kamerbewonen in Lunetten. Nu heb ik nog een kans om iets van m'n leven te maken. Wil ik verder gaan met prostitutie of terug naar school? Ik weet het echt nog niet. De enige vrienden die ik nu nog heb zijn dealers. Anderen kijken op je neer. Om van het etiket 'hoer' af te komen, is heel moeilijk."

"Prostitutie door jonge meisjes vind ik eigenlijk niet goed. Het legt zo'n stempel op je leven. Als ik alles had geweten had ik het liever niet meegemaakt. Ik vind mezelf eigenlijk een grote-egoïst. Tegenover m'n ouders en m'n broertje vooral. Alleen omdat ik zoveel geld wilde, vrij wilde zijn, worden zij er ook op aangekeken. Zij gaan daardoor verhuizen."

Utrecht, Hoog-Catharijne, de dealers, ze kan het nog niet helemaal loslaten. Het voorstel om haar af te zetten bij de halte van de sneltram naar huis, slaat ze lachend af. Het regent pijpenstelen, toch gaat ze nog even naar Hoog-Catharijne. "Even kijken wie er is, beetje praten." En vanavond? Dan is ze thuis. Dat heeft ze met haar moeder afgesproken.

Urecht heeft een beleid dat prostitutie door minderjarigen (onder de achttien) niet toestaat, ook niet in de gedoogzone aan de Europalaan. De politie houdt daar toezicht op. In Utrecht is daardoor overzicht: wie is nieuw, wie is minderjarig, wie is wie. Mensen die worden opgepakt en weer de prostitutie in willen, komen toch weer terug op de Europalaan, waar ze bekenden tegenkomen. Coördinatrice Carmen Kleinegris van het Huiskamer Aanloop Project in de gedoogzone ontmoet via haar werk vrijwel alle prostituees. "We proberen eerst zelf zicht te krijgen op wat er aan de hand is en de minderjarigen in contact te brengen met bijvoorbeeld het maatschappelijk werk van de politie. Lukt dat niet, dan proberen we ze te ontmoedigen. Uitgangspunt is het idee dat het toch niet zo jofel is hoe ze hun leven indelen. We wijzen ze op de mogelijkheid te worden opgepakt door de kinderpollitie."

Maar sommigen zijn gewoon heel hardnekkig. Die blijven gewoon terugkomen, dat weet je gewoon." Ze noemt een aantal beweegredenen om de prostitutie in te gaan: geld, zelfstandigheid, zucht naar sensatie, de kick van het onbekende, onvrede met de oude situatie, weinig contactpersonen. "Met name als ze uit een kindertehuis komen, waar betrekkelijk weinig afwisseling is, wordt prostitutie gezien als aardig alternatief om kort te doen. Voor sommigen is het een bevestiging dat ze toch iemand zijn. Eindelijk een bevestiging. Veelal zijn ze weggelopen uit een pleeggezin, 'gebroken' gezin of kindertehuis, maar er zijn er ook die uit een milieu komen waarin ze hun middelbare school hebben afgemaakt. Er is nu aandacht voor ze, ze worden er nog voor betaald ook. Voor veel prostituees geldt: liever negatieve aandacht dan geen

aandacht. Liever nog elke dag in elkaar getimmerd worden dan niemand hebben die je in elkaar timmert. Ze raken vrij makkelijk verslingerd aan vriendjes. Ze voelen zich heel vaak onheus bejegend, beschuldigd van dingen die ze niet hebben gedaan. Velen hebben een vriendje of vriendin van buiten die ze de weg van 'het grote geld' wijst. Feit is, dat als je 'nieuw' bent op de baan, je veel geld kunt verdienen. Er is grote vraag naar jonge meisjes. De kick van het jonge kind. Maar als er een groot aanbod is duurt die 'nieuwheid' soms maar een week." "Er is een ontzettende sociale controle in de gedoogzone", zegt Carmen. "De vrouwen melden zelf ook dat er een nieuweling, een jonge meid, is bijgekomen. Of dat is omdat ze met haar lot begaan zijn of uit pure concurrentie-overwegingen, blijft in het midden. Broodroof. Of liever gezegd 'dope-roof'."

DWARSLIGGER 3

Jonge hoertjes in Utrecht Nicolette tippelt om een auto en een flat te kopen

(Door Patricia van der Zalm) UN 21

UTRECHT - 'Als ik het allemaal van tevoren had geweten, had ik het liever niet meegemaakt', zegt de 16-jarige Nicolette uit Nieuwegein. Ze heeft het over het afgelopen jaar, toen ze in een seksclub werkte en tippelde (voor geld met mannen vrijen, meestal in hun auto) aan de Europalaan in Utrecht. Ook ging ze een tijdje heroine en cocaine gebruiken, harddrugs dus. Daarmee verdoofde ze zichzelf en dat maakte het werk wat ze deed wat minder moeilijk.

Ze wil graag rijk worden. Een mooie flat en een dure

auto als ze achttien is. Maar of ze daarvoor als hoer wil blijven werken, dat weet ze nog niet zeker. Het verdient natuurlijk wel goed, maar eigenlijk zou ze ook wel 'gewoon' werk willen doen en eerst haar MAVO willen afmaken.

Zij is een van het handjevol prostituees onder de achttien jaar in Utrecht. Dat werk is voor zulke jonge mensen in Utrecht verboden en de kinderpollitie komt daarom vaak aan de Europalaan - waar de tippelaars werken - controleren. Als ze iemand ontdekken die nog geen achttien is, gaan ze met zo'n meisje (meestal zijn het meisjes) praten en proberen ze haar te helpen. Dat doen ze samen met mensen van het Huiskamer Aanloop Project (HAP), die in een speciaal omgebouwde bus aan de Europalaan een soort 'huiskamer' hebben ingericht, waar de prostituees koffie kunnen drinken of een praatje kunnen maken. Ze proberen zo'n meisje dan terug naar de ouders te laten gaan, naar het (kinder)tehuis waar ze vandaan komt, of vertellen haar waar ze voor hulp terecht kan.

Dwang helpt namelijk meestal niet, denkt Carmen Kleinegris van het HAP. In elk geval hielp het niet bij Vera, die nu 21 is en van haar 13e tot haar 18e tippelde en in clubs werkte. Ze kwam toch steeds terug, maar iemand van de Utrechtse kinderpollitie trok zich haar lot aan. Ze kon hem altijd bellen, als ze wilde. "Daar heb je tenminste wat aan", vindt ze. "Die man heeft gevochten voor mijn vertrouwen. Nu heeft hij het en hij zal het altijd houden"

'Van af en toe vrijen raak je niet zwanger'

Par 25

Misverstanden bij Britse meisjes over sex

"De school sluit helemaal niet aan op de dingen die we willen en doen en de manier waarop we denken," vertelt Marla (17). "We zouden veel meer seksuele voorlichting moeten krijgen. Vooral over voorbehoedsmiddelen. Veel meisjes komen in de problemen omdat ze er niet genoeg over weten."

Engelse scholieren zijn niet tevreden over hun schoolsysteem. Het is te streng en vooral ouderwets. Het onderwerp sex is er taboe. Marla vindt het een hypocriete houding. "Bijna iedereen doet aan sex, en het gebeurt iedere dag. Het enige dat we krijgen is biologie, dan gaat het alleen maar over het menselijk lichaam. Na je zestiende krijg je een beetje over de voortplanting. Maar tegen die tijd hebben we het zelf wel ontdekt." Joyce (14) zit op een katholieke school. Daar zijn de regels wel erg strak. Men hanteert er de tien-centimeter-regel, wat inhoudt dat jongens en meisjes elkaar niet dichterbij dan tien centimeter mogen naderen.

"Want je weet wat er kan gebeuren als jongens en meisjes elkaar te veel aanraken," zegt Joyce spottend. Ook thuis praten jongeren niet of nauwelijks met hun ouders over seks. Marla: "Mijn moeder heeft me nog helemaal niets verteld, behalve over menstruatie. Pas als ik in mijn eentje ergens heen wil, dan begint ze heel ongerust te vertellen over verkrachtingen en zwanger worden."

Abortus

De gevolgen van gebrekkige seksuele voorlichting zijn in Engeland duidelijk merkbaar. Veel tieners denken dat wanneer ze voor het eerst vrijen of het af en toe doen, de kans op zwanger worden uitgesloten is. De laatste cijfers uit 1986

van het Brook Advisory Centre, een soort Rutgersstichting, tonen een hoog aantal tienerzwangerschappen: 119.300 meisjes tussen de vijftien en de negentien jaar zijn zwanger geraakt, wat neerkomt op een verhouding van 62 op de 1000 meisjes (In Nederland is deze verhouding 14 op 1000.) 40.300 meisjes ondergingen een abortus, de rest (79.000) is moeder geworden.

Van de meisjes tussen de dertien en vijftien jaar werden er negen op de duizend zwanger, wat neerkomt op een totaal van 9400. Daarvan onderging een krappe meerderheid (5200) een abortus. Bij deze leeftijdsgroep valt het vooral op dat in 1969 het aantal zwangere meisjes (8500) beduidend lager was, maar dat van hen slechts 1700 een abortus kregen.

"Vanwege de slechte voorlichting op school moeten veel meisjes het hebben van de informatie van vriendinnen," vertelt Alison Hadley van het Brook Advisory Centre. "En die weten het meestal ook niet zo goed. Met deze informatie gaan die meisjes een seksuele relatie aan, die meestal afloopt met ongewenste zwangerschap."

Averechts

Ook al zouden de scholen wat meer aan seksuele voorlichting willen doen, dan wordt dat hun moeilijk gemaakt door de ouders. Zij zien voorlichting als advies en dat kan, denken zij, 'averechts' werken. De voorlichting die enkele scholen wel geven, is niet effectief. Het gebeurt te incidenteel, slechts hier en daar een enkele les. Hadley: "Wat de kinderen nodig hebben is een doorlopend programma, waarin opvattingen en houdingen op een zinvolle manier worden besproken. Dat het merendeel van de zwangere meisjes moeder wordt,

komt omdat zij meestal geen raad weten met hun zwangerschap. Ze weten niet waar ze heen moeten voor hulp. Ze zijn bang om het hun ouders of de huisarts te vertellen. Dan krijgen ze vaak de neiging zichzelf wijs te gaan maken dat ze helemaal niet zwanger zijn." Niet alleen de Engelse ouderwetse houding is voor deze meisjes een struikelblok. Ook de financiën zijn een niet-onbelangrijke hinderpaal. Veel meisjes komen uit arme (grote) gezinnen. De kosten van een abortus bedragen rond de 200 pond (ruim 600 gulden).

Nu kan men in Engeland tot 28 weken tijdens de zwangerschap abortus laten plegen. Het ziet er naar uit dat binnenkort een nieuwe wet van kracht zal worden die bepaalt dat men maar tot achttien weken de tijd heeft. Alison Hadley voorziet hierdoor nog grotere problemen, vooral voor meisjes van vijftien tot zeventien jaar. "Want vooral binnen deze groep zijn ze slecht op de hoogte. Als bij deze meisjes de maandelijkse menstruatie uitblijft, dan kijken ze het eerst een poosje aan, omdat ze hopen dat ze met een onregelmatige periode te maken hebben. En als dat achteraf niet het geval blijkt, dan gaan ze lange tijd wanhopig peuzen over hoe of wat. En tegen de tijd dat ze actie gaan ondernemen, zijn zo'n twintig weken verstreken, dus te laat als het aan de overheid ligt."

De Engelsen zouden volgens Hadley een voorbeeld kunnen nemen aan de Nederlandse openheid ten opzichte van sex. "Ik ben ervan overtuigd dat meer openheid leidt tot vrijere opvattingen. Jongeren zouden hierdoor bewuster worden van hun seksualiteit, zodat zij, met name de meisjes, beter op zichzelf kunnen passen."

IWAN BRAVE

TROUW MAANDAG 16 NOVEMBER 1987

Rechtspraak niet eenstemmig

Wonderlijke verschillen in strafmaat; rechters voelen wel voor richtlijnen

door Dick Bosscher

AMSTERDAM - Een inbreker wordt door de rechtbank in Den Bosch veroordeeld tot een celstraf van negen maanden. Had hij hetzelfde klusje veertig kilometer naar het noorden opgeknapt, dan had de rechter in Arnhem hem voor een paar maanden achter de tralies gestuurd.

Dat grote verschil in strafmaat komt niet alleen doordat de rechters in Arnhem nu eenmaal milder zijn dan in Den Bosch (een onderzoek van de Nijmeegse criminoloog Fiselier heeft dat aangetoond) maar ook doordat ze in Arnhem geen flauw idee hebben welke straffen er in Den Bosch worden opgelegd. En omgekeerd, want in het hele land zijn de rechters niet op de hoogte van de vonnissen van hun collega's. In Nederland willen we nog wel eens schamper lachen om de enorme verschillen die bestaan in de wetgeving van de afzonderlijke Amerikaanse staten. Zo werd op 1 oktober van dit jaar in Florida een wet van kracht die de inwoners vanaf 21 jaar toestond openlijk een vuurwapen te dragen. Op dezelfde dag werd in Californië de verkoop van speelgoedgeweren verboden. Maar ook in Nederland bestaan wonderlijke verschillen. In de ene gemeente gelden verordeningen die in de andere ondenkbaar zijn. En ook de rechtspraak is geen symbool van eenstemmigheid. Wie een verkeersovertrading begaat, kan het best in Amsterdam terechtstaan, merkte Fiselier. En als het om een ander delicten gaat, zijn de rechters in Alkmaar, Almelo, Arnhem, Roermond, Zutphen en Zwolle veel milder dan bij voorbeeld in Breda, Den Bosch, Den Haag en Rotterdam. Dat verschil ligt aan de ene kant

verborgen in het feit dat delicten nu eenmaal moeilijk met elkaar te vergelijken zijn. Er zijn altijd wel andere factoren die hebben meegespeeld.

Volstrekt onafhankelijk

Maar daarnaast is de rechter volstrekt onafhankelijk: niets en niemand mag zijn beslissing en zijn motivering beïnvloeden. Dat neemt niet weg dat er wel eens verbazing over een gerechtelijke uitspraak zal bestaan.

'Amice, hoe kwam ge tot deze uitspraak?'

Mr. H. de Doelder, hoogleraar strafrecht aan de Rotterdamse Erasmus-universiteit en daarnaast officier van justitie in Rotterdam, zei zaterdag tijdens de najaarsvergadering van de Vereniging voor rechtspraak dat hij er een sport van had gemaakt na een strafzaak eerst de overwegingen in het vonnis te lezen en vervolgens te raden welke straf de rechter had opgelegd. „Ik ben zelfs nog nooit dicht in de buurt geweest van wat de rechter had gedacht“, bekende hij.

Het openbaar ministerie, dat in de rechtszaal de straffen eist, heeft wel bepaalde richtlijnen opgesteld voor de straftoemeting. Voor lichte misdrijven en verkeersovertradingen die met geldboetes kunnen worden afgedaan, proberen de officieren van justitie gelijkwaardige straffen te eisen. De rechters zijn daar minder harmonieus in. En is dat erg? Nee, zeggen sommige rechters, want elk geval is nu eenmaal anders, en de onafhankelijkheid van de rechter impliceert ook dat hij

niet zo maar een standaardstraf uit de la trekt.

Mr. Beaumont, voormalig auditeur-militair bij verscheidene krijgsmacht, schrijft daarover in het oktobernummer van het blad Delikt en delinkvent: „Het werkt niet, en werkelijk niet alleen omdat honderd gulden gestolen uit een groot warenhuis nu eenmaal niet gelijk is aan honderd gulden gestolen van de buurvrouw.“

Maar de meerderheid van de Nederlandse rechters voelt wel voor richtlijnen, bleek zaterdag. Elke dader moet zijn gerechte straf krijgen, was het motto. Dat betekent ook dat het geen enkel verschil mag maken of iemand nu in Maastricht of in Groningen terechtstaat.

Eenvoudig is dat niet. De door de vereniging ingestelde werkgroep 'Criteria voor straftoemeting' constateerde dat een pasklare formule „utopisch“ is, want rechtspraak blijft een persoonlijke beslissing van

een zelfstandige, individuele rechter. Na een enquête onder de rechtbanken en hoven kwam de werkgroep op twee wachtwoorden: communicatie en documentatie.

Databank

Er moet informatie worden uitgewisseld tussen de verschillende rechtbanken en hoven, en er moet een databank komen die de rechters alle gegevens verstrekt over bepaalde categorieën misdrijven en de opgelegde straffen. Daarnaast moet de strafmaat-jurisprudentie periodiek worden gepubliceerd in het blad Delikt en delinkvent. En om de angst van enkele sceptische rechters weg te nemen, voegde de werkgroep daaraan toe dat al die verkregen gegevens uiteindelijk alleen maar ter toetsing dienen. De rechter hoeft zich er niet aan te conformeren.

Mr. J. A. Bosch, rechter in Zwolle en lid van de werkgroep, liet zaterdag zien hoe het experiment waarmee genuïne tijd in Arnhem wordt gewerkt, functioneert. „Zelfs rechters kunnen ermee werken“, zei hij, doelend op het feit dat de rechterlijke macht wat automatisering betreft, niet bepaald als modern te boek staat.

Bosch toetste wat gegevens in over de verdachte en over het misdrijf en op het beeldscherm van zijn computer verscheen een statisch overzicht van vergelijkbare zaken die in het arrondissement Arnhem al onder de rechter waren geweest. Voor winkeldiefstal waren geldboetes van

tweehonderd tot vijfhonderd gulden opgelegd. Gaf Bosch de computer nog wat meer details van zijn voorbeeldverdachte, dan werd de spoeling steeds dunner. Tot hij uitkwam op een handvol vrijwel identieke gevallen. De straffen die in die zaken werden uitgesproken, zouden als handleiding kunnen dienen voor de boete die Bosch nu moest opleggen.

De werkgroep mag de de databank verder ontwikkelen, zei de vereniging zaterdag. Het zal meer werk opleveren voor de griffies, want elke uitspraak moet voortaan uitvoeriger gemotiveerd worden. Alleen dan kan het juiste plekje in de databank worden gevonden. Voorlopig blijft de databank alleen toegankelijk voor rechters. Pas als alle experimenten zijn afgerond, krijgen ook officieren van justitie en advocaten er gebruik van maken. Toch zit er een gevaarlijk kantje aan, waarschuwde een officier van justitie

zaterdag. Er kunnen bij de verdachte verwachtingen worden gewekt over de straf die hem boven het hoofd hangt. Mr. Holthuis, bestuurslid van de Vereniging voor rechtspraak, bestreed dat. „Dan moet zijn advocaat hem maar uitleggen dat de databank alleen maar als leidraad dient.“

Om de oren slaan

De deken van de Nederlandse Orde van advocaten, mr. Wackie Eijsten, had zaterdag dan ook wat twijfels, te meer daar de advocatuur voorlopig niet over de schouder van de rechter naar het computerscherm mag meekijken. Maar er was tevredenheid bij de rechters. Mr. Gerbrandy zei zaterdag: „Rechters kunnen elkaar straks met een uitspraak om de oren slaan.“ En hoe gaat dat dan in de praktijk, dat om de oren slaan? Gerbrandy: „Dan zeggen wij: 'Amice, hoe bent ge tot deze uitspraak gekomen?'“

Rechters voelen niets voor strafmaat-overleg met OM

Mr. Gelinck wil jongeren uit greep strafrecht houden

(Van onze correspondent)
DEN HAAG - Jongeren van 16 tot 24 jaar moeten uit de invloedssfeer van het strafrecht worden gehouden.

Komen ze met justitie in aanraking, dan moeten ze niet meer strafrechtelijk maar ondersteunend en opvoedkundig worden aangepakt. WVC is daarvoor de aangewezen instantie.

Tot die conclusie komt de Utrechtse officier van justitie mr. H.W.J. Gelinck in haar proefschrift 'Verdenken of verder denken'.

Mevrouw Gelinck lichtte gisteren in Den Haag toe dat het hoog tijd wordt dat de problemen van jongeren op een geheel andere manier worden aangepakt dan tot dusver is gebeurd. „Er zal onderzoek moeten worden gedaan naar de mogelijkheid en wenselijkheid om de taak van het openbaar ministerie los te koppelen van de eigenlijke strafrechtelijke procesgang.“ aldus Gelinck.

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - De rechters in Nederland voelen er niets voor met het openbaar ministerie overleg te voeren over bepaalde strafzaken of over de hoogte van de op te leggen straf. Het kabinet had die suggestie geopperd om meer eenheid in de strafmaat te krijgen. Wel willen de rechters onderling aan een harmonisatie werken.

De rechters, verenigd in de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, wezen het idee van het kabinet zaterdag tijdens een najaarsvergadering in Amsterdam unaniem van de hand. Zij menen dat de onafhankelijkheid van de rechtspraak in het geding komt als zij met het openbaar ministerie moeten overleggen over de hoogte van de straf. Het openbaar ministerie wordt immers door de rechters als partijdig beschouwd, zei de vice-president van de Haagse rechtbank, mr. N. A. M. Schipper.

Hij zei dat een officier van justitie de rechter er tijdens de rechtzaak op kan wijzen dat elders in het land een bepaalde strafmaat wordt gehanteerd, maar dat overleg van tevoren uit den boze is. Om toch meer eenheid in de strafmaat te bewerkstelligen, gaven de rechters zaterdag hun fiat aan een voorstel van de werkgroep criteria voor straftoemeting. Die werkgroep heeft plannen ontwikkeld om tot meer overleg te komen tussen de rechtbanken en gerechtshoven onderling.

De rechters van de vijf gerechtshoven, negentien arrondissementsrechtbanken en tweenzestig kantongerechten zijn nu nauwelijks op de hoogte van de straffen en motiveringen die hun collega's hantieren. Een computersysteem, waarmee op het moment in Arnhem wordt geëxperimenteerd, moet daarin verandering brengen. Rechters kunnen dan na gaan hoe hun collega's in andere arrondissementen ten op vergelijkbare zaken hebben gereageerd. Dit systeem zal er ook toe leiden dat rechters hun vonnis concreter en uitvoeriger zullen motiveren.

De officieren van justitie binnen de vereniging waren het zaterdag niet eens met de strikte afwijzing door de rechters. Zij wezen erop dat rechters en openbaar ministerie in strafzaken gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. De Amsterdamse hoofdofficier van justitie mr. Van Steenderen veroorzaakte nogal wat commotie met zijn opmerking dat er in de praktijk al sprake is van samenwerking tussen OM en rechters. „In Amsterdam worden de vonnissen van de politierechter al lang op het parket gemaakt“, zei hij. Hij op de administratieve afhandeling van het vonnis. Mr. Wackie Eijsten, deken van de Nederlandse Orde van Advocaten, reageerde verbaasd. Hij is tegen elke vorm van samenwerking tussen rechters en openbaar ministerie.

Pagina 4: Amice, hoe komt ge tot die uitspraak?

Recht verdachte op tocht

Parlement vindt suggestie Korthals Altes bespreekbaar

Van onze parlementaire redactie
DEN HAAG - Een grote meerderheid van de Tweede Kamer vindt beperking van de rechten van de verdachte in het strafproces bespreekbaar. De meeste partijen vinden het onaanvaardbaar, dat als gevolg van vormfouten van het openbaar ministerie zware verdachten op vrije voeten worden gesteld, zo bleek gisteren in het debat over de begroting van minister Korthals Altes (VVD) van justitie.

TR 4 medewerkers van het OM die verantwoordelijk zijn voor de fouten. Hij pleitte voor het aanleggen van dubbele dossiers van zware verdachten. De oppositiepartijen PvdA en D66 drongen bij Korthals Altes aan op een overzicht van de problemen, die bij het OM tot overbelasting leiden. Zij vinden, dat de minister maar eens moet aangeven wat er nog moet gebeuren om het parket weer in staat te stellen evenwichtig zijn werk te doen.

Argwanend

Maar de oppositiepartijen staan niet bij voorbaat afwijzend tegenover aanpassing van het wetboek van strafvordering, al zal daarbij uiterste zorgvuldigheid moeten worden betracht. Ronduit argwanend toonde zich het PSP-Kamerlid Van Es. Zij verweet Korthals Altes de rechtsbescherming 'alleen nog maar te zien als een last voor de overheid in plaats van een verworvenheid van burgers'.

Een meerderheid (CDA en PvdA) zette grote vraagtekens bij het kabinetsvoorstel om de inkomensgrens, waarboven burgers rechtsbijstand volledig zelf moeten betalen van 60 000 tot 40 000 gulden te verlagen. De socialisten willen niet zonder meer met deze 'pure bezuinigingsmaatregel' instemmen.

De CDA-fractie vraagt zich af of de middeninkomens dit er nog wel bij kunnen hebben. „We zijn nog niet

overtuigd”, aldus woordvoerder Soutendijk.

CDA en VVD uitten sterke twijfels over de haalbaarheid van het Schengen-akkoord tussen Nederland, België, Luxemburg, West-Duitsland en Frankrijk, dat voorziet in het opengooien in de binnengrenzen in 1990. Beide partijen vinden, dat dit pas mogelijk is als de regering een aantal belangrijke knopen doorhakt, zoals de vraag of er al dan niet een algemene identificatieplicht moet komen zoals in de omliggende landen al langer bestaat.

Wijkplaats

VVD-woordvoerder Wiebenga vindt dat tevens maatregelen noodzakelijk zijn die een eind maken aan het 'milde strafklimaat' in Nederland. „Anders worden wij straks een wijkplaats voor internationale criminaliteit en terrorisme”, aldus het Kamerlid, dat aandrang op een notitie van de regering over invoering van een identificatieplicht. CDA en VVD hebben zich hiervoor in het regeerakkoord al uitgesproken.

Het CDA-Kamerlid Soutendijk pleitte voor een andere strafrechtelijke aanpak van drugsdelinquenten. Geen celstraf, maar een combinatie van afkicken en werk als alternatief. Zij drong aan op experimenten in deze sfeer. „Deze jeugdigen hebben geen douw nodig, maar een duwtje in de rug”, aldus Soutendijk.

Opnieuw dook in het debat de sug-

gestie op, nu van VVD-zijde, om twee gevangenen in een cel te plaatsen. Wiebenga, die zich uiterst bezorgd toonde over de vertraging in de bouw van vijf nieuwe gevangenissen, wil deze noodmaatregel beperkt zien tot lichtgestraften. Korthals Altes wees eerder dit jaar twee nevangenen per cel af.

Slachtoffers per abuis onwetend van rechtzaak

(Van een onzer verslaggeefsters)

AMSTERDAM - Drie jonge vrouwen, die als kleine meisjes het slachtoffer zijn geweest van een ingrijpende ontuchtzaak in hun familie, hebben door een administratieve fout bij justitie het strafproces van de dader niet kunnen bijwonen. Toen zij vorige week vrijdag in het Amsterdamse paleis van justitie kwamen, bleek dat de zitting al op donderdag was geweest.

„We hadden willen weten hoe hij zich gedroeg, wat hij wel of niet bezat en of hij berouw toont”, aldus een van de slachtoffers. De dader was de vaste vriend van haar moeder. „Je krijgt het gevoel dat hij wordt geholpen en jij in de kou staat. En dat de rechtbank de kant van de dader kiest.”

Ook twee rijksrechercheurs die drie maanden de zaak hebben onderzocht en intensieve contacten hadden met de slachtoffers, zijn tot hun grote ongenoegen het proces misgelopen. Zij vinden het vooral erg voor de slachtoffers. „Al die tijd hebben zij naar de zitting toe geleefd. Dit is heel erg. Die mensen verwachten toch dat de officier voor hun zaak opkomt.” De vrouwen hebben intussen een gesprek gehad met de officier.

Bij het Amsterdamse parket gaat automatisch een brief naar de slachtoffers over de datum van de zitting, aldus de woordvoerder, mr L. de Wit. Daar is zelfs iemand speciaal voor aangesteld. Volgens De Wit is nog nooit voorgekomen dat het misliep. In dit geval is de aanvankelijk vastgestelde zittingsdatum naderhand een dag vervroegd en heeft justitie bij vergissing nagelaten de politie die het contact met de slachtoffers onderhield, tijdig in te lichten. Sinds maart vorig jaar bestaat de justitiële richtlijn dat slachtoffers die dat wensen, door justitie op de hoogte worden gehouden van de strafzaak tegen de dader.

Onvoldoende

De advocaat van de verdachte vroeg vorige week aan het begin van het proces de rechtbank vergeefs de

zaak met gesloten deuren te behandelen. De rechtbank wees het verzoek af onder meer omdat de rechters het juist belangrijk vonden dat de slachtoffers voor het verwerken van hun grote psychische problemen de zaak konden bijwonen. De rechtbank verkeerde, evenals de officier van justitie, in de veronderstelling dat de meisjes op de publieke tribune zaten.

De president van de strafkamer, mr S. Slagter, zei toen dat hij de positie van de slachtoffers 'buitengewoon onvoldoende' vond. Hun wordt weliswaar verteld wanneer de datum van het proces is, zei Slagter, en ze kunnen er bij zijn, maar ze moeten zwingend aanhoren wat er wordt gezegd en hebben niet het recht er op in te gaan. Het blijkt nu dus dat in deze zaak de slachtoffers er zelfs niet bij zijn geweest.

De verdachte man (58) is de vriend van een vrouw met elf kinderen en een aantal kleinkinderen. Hij wordt er van beschuldigd tussen 1976 en 1987 met twee dochters en twee kleindochters ontucht te hebben bedreven. De slachtoffers vermoeden dat hun moeder, respectievelijk grootmoeder, er van heeft geweten. Maar zij deed er niets tegen.

Het gebeurde heeft grote opschudding in de omvangrijke familie veroorzaakt. Vier kinderen willen niet meer met hun moeder omgaan. Zij zou haar vriend belangrijker vinden dan wat er met haar kinderen en kleinkinderen is gebeurd. De officier van justitie die deze zaak behandelt, vermoedt dat niet alle slachtoffers in de familie aangifte hebben gedaan. Tegen de man is 18 maanden gevangenisstraf waarvan zes voorwaardelijk geëist.

De reacties vanuit de Kamer volgden op de recente suggestie van de minister om het openbaar ministerie de kans te geven vormfouten te herstellen. De meeste fracties willen echter niet voetstoots overgaan tot aanpassing van het wetboek van strafvordering, waarin de rechten van de verdachte zijn geregeld. Vrijwel de gehele Kamer vindt dat in de eerste plaats de overbelasting van het parket, die als voornaamste oorzaak van de fouten wordt gezien, moet worden aangepakt.

Excuus

Het CDA-Kamerlid Guathérie van Weezel liet een afwijkend geluid horen. Hij zei, dat de overbelasting niet als excuus kan worden aangevoerd voor gemaakte fouten, zoals het zoekraken van dossiers. „Het is meer een kwestie van mentaliteit en organisatie”, aldus de christen-democraat, die aandrang op disciplinaire maatregelen tegen de me-

gestie op, nu van VVD-zijde, om twee gevangenen in een cel te plaatsen. Wiebenga, die zich uiterst

bezorgd toonde over de vertraging in de bouw van vijf nieuwe gevangenissen, wil deze noodmaatregel

beperkt zien tot lichtgestraften. Korthals Altes wees eerder dit jaar twee nevangenen per cel af.

Ombudsman veegt de vloer aan met politie van Rotterdam

Van een onzer verslaggevers **AD 23**

ROTTERDAM - De Nationale ombudsman, mr. drs. M. Oosting, vindt dat de Rotterdamse gemeentepolitie zich onbehoorlijk heeft gedragen tegenover een 12-jarige jongen die ervan verdacht werd een 8-jarig meisje onzedelijk te hebben betaast.

In een rapport van Oosting, die een klacht van de vader van het jongetje heeft onderzocht, veegt de Nationale ombudsman de vloer aan met de politieambtenaren die zich met de zaak hadden beziggehouden.

De klacht werd op 18 april 1986 door de vader ingediend. Hij beklagde zich over de manier waarop de politie het opsporingsonderzoek had verricht en over de wijze waarop zijn ontkenkende zoon hierbij was bejegend.

Aangifte

Dat onderzoek werd ingesteld na de aangifte die de vader van het meisje op 3 april 1986 deed bij de jeugd- en zedenpolitie. Die besloot toen de 12-jarige verdachte aan de tand te voelen, maar stuitte op de tegenwerking van zijn ouders, die daarbij niet aanwezig mochten zijn. Zij achtten een politieverhoor zeer schadelijk voor hun zoon, zo lieten zij de politie herhaaldelijk weten.

De politie negeerde hun bezwaren echter. Op 14 april 1986 verschenen de ouders met hun zoon op het hoofdbureau. De jongen werd meegenomen naar een verhoorruimte; de ouders moesten op de gang blijven. Het verhoor duurde drie kwartier. Volgens de vader werd zijn zoon hierbij toegeschreeuwd. In zijn verklaring tegenover de ombudsman bestrijdt de betrokken politiemann dat. In het rapport dat was opgemaakt na het verhoor staat echter: „... werd de jongen flink onderhouden, omdat hij op za. 29-3-1986 een meisje betaast had en in haar vagina diverse malen geknepen had.” Na het verhoor werd de jongen, bevig overstuur, opgesloten in een passantenkamer.

Bedenkingen

Mr. Oosting heeft daar ernstige bedenkingen tegen: „De betrokken politiefunctaris is kennelijk in onvoldoende mate doordrongen van de ongewenste gevolgen die een dergelijke handelwijze voor een twaalfjarig kind kan hebben.”

Korthals wil speciale politie in strijd tegen zware misdaad

Teams moeten criminelen aanpakken

(Van onze verslaggevers)

DEN HAAG - Minister Korthals Altes van justitie wil op korte termijn speciale, landelijk opererende politieteams in het leven roepen om de harde criminaliteit te bestrijden. Die teams moeten zich vooral richten op de handel in hard-drugs en de criminele gokhuizen- en sexcircuits. Altes heeft de procureur-generaal van Den Bosch, Gonsalves, belast met het opzetten van de teams. De Amsterdamse politie zal een centrale rol vervullen.

In een gesprek met het Utrechts Nieuwsblad zei Altes dat hij zich zorgen maakt over de grote criminaliteit, die steeds meer gebruik gaat maken van 'mafiose praktijken'. De minister verwijst naar de 'interne tucht' in de criminele netwerken, waar liquidaties gemeengoed worden. Altes meent dat hij in '85, in zijn toen verschenen beleidsplan Samenleving en Cri-

Foto: H. M. H. van der Vliet
Korthals Altes: mafiose praktijken

minaliteit, terecht heeft gewaarschuwd tegen de op landelijke schaal opererende zware criminelen. „Men heeft mij spierballentaal verweten, maar de ontwikkelingen hebben mij gelijk gegeven”.

In internationaal verband wordt er gewerkt aan een zekere mate van omkering van de bewijslast. Als criminelen door de

strafrechter zijn veroordeeld, zal hun bezit verbeurd worden verklaard, tenzij bewezen kan worden dat het bezit met 'wit geld' is verworven. „Dan gaat het om het chalet in Zwitserland en het jacht in Monte Carlo”. Altes meent dat de politie de strijd met de hard-drugshandelaren goed aankan. Er zijn volgens hem aanwijzingen dat de heroi-

nemarkt in Amsterdam krimpt. Het grote probleem zit hem in de productiegebieden. In het Verre Oosten mislukken naar zijn idee de pogingen om de heroïneproductie door andere activiteiten te vervangen. Peru, producent van cocaïne, werkt aan vervangende gewassen, maar West-Brazilië is een belangrijk producent aan het worden.

Hij heeft kritiek op de Haarlemse hoofdofficier van justitie Remmerts de Vries, die deze week zei te verwachten dat de zaak-Heijn nog deze maand kan worden afgerond. „De informatiestop geldt voor iedereen”, zegt hij.

NB!

UN 14

Computer bevordert rechtsgelijkheid niet

Criminologen hebben onlangs vastgesteld dat er strenge en minder strenge rechtbanken zijn. Er zou meer gelijkheid moeten komen.

door **UNB**
frans weijzen
juridisch medewerker

En bezoek aan welke rechtszitting dan ook zal iedere toe-

hoorder van hetzelfde overtuigen. Rechtbankverslagen in de kranten zullen reacties oproepen die variëren van 'die is er mooi afgekomen' tot 'die hebben ze wel heel zwaar aangepakt'.

Rechters gaan over dat verschil in aanpak vergaderen en bekijken of er wellicht wat meer eenheid en gelijkheid in aan te brengen is. De Wet geeft hun afhankelijk van het delict alle ruimte tussen f 1,- en duizenden gulden boete en 1 dag of een aantal jaren gevangenisstraf. De wetgever heeft dat bewust gedaan omdat strafbepaling maatwerk moet zijn en geen confectioneelwerk.

De meest extreme oplossing om tot die eenheid te komen

lijkt de rechter van een computer met databank voorzien. Ter zitting toetst hij een aantal gegevens in: delict, strafmaat volgens de wet, eerder gepleegde strafbare feiten, hoogte van het alcoholpromillage, waarde van de gestolen goederen, onrechtmatig verkregen voordeel uit het delict en inkomen van de verdachte om een paar voorbeelden te noemen.

Voor al deze gegevens zal het computer-systeem perfect werken. Het probleem ontstaat bij de persoon van de verdachte en daar draait het juist om in het strafrecht. De computer kent sociale achtergronden, gevaar voor herhaling en de (psychiatrische) toestand van verdachte

niet als gegevens die juist voor de strafvoetling beslissend zijn. De floppy disc schiet schromelijk tekort en de rechter derhalve ook. Rechtsgelijkheid op deze manier is niet te realiseren omdat delicten nog wel doch verdachten nooit gelijk zijn.

Het streven naar rechtsgelijkheid op deze manier schept alleen maar formele gelijkheid die materieel juist ongelijkheid inhoudt. Het aanpakken van alle reischoppende voetbalsupporters met dezelfde straf levert slechts in schijn gelijkheid op. Het uitwisselen van opgelegde straffen tussen de rechtbanken onderling om bijv. de bestraffing van voetbalvandalen te harmoniseren levert dezelfde proble-

men op. Uitwisseling is alleen maar verantwoord als alle dossiers mee worden gestuurd.

Een telefoontje of briefje uit Middelburg van de plaatselijke bakker daar dat het brood bij hem f 2,50 kost zal de Utrechtse bakker toch pas tot dezelfde prijs doen besluiten nadat hij dat brood gezien, gewogen en geproefd heeft.

Laten er maar altijd strenge en minder strenge rechters en rechtbanken blijven. Dat is beter dan even strenge of even milder rechters, die daarmee de verdachten nivelleren tot een astract gemiddeld parketnummer vergetend dat het om een uniek sociaal wezen staat.

Verdachte beperkt in rechten bezwaar tegen dagvaarding te maken

Door een onzer redacteurs **NRC**

DEN HAAG, 20 nov. — De Tweede Kamer gaat akkoord met het beperken van de rechten van de verdachte om bezwaar te maken tegen dagvaarding. Gistermiddag aanvaardde de Kamer een voorstel om verdachten geen hoger beroep bij het gerechtshof te gunnen als de rechtbank het bezwaarschrift tegen de dagvaarding afwijst.

De bezwaarprocedure is bedoeld om het publiek te beschermen tegen lichtvaardige vervolging; de plicht om als verdachte op een openbare rechtzitting te verschijnen terwijl de officier van justitie over onvoldoende bewijs beschikt.

In het voorstel heeft de officier van justitie wel het recht om in hoger beroep te gaan als de verdachte de bezwaarprocedure wint. Mocht de officier het hof toch overtuigen van houdbaarheid van de zaak dan behoudt de verdachte het recht om daartegen cassatie aan te tekenen. Volgens minister Korthals Altes (justitie) worden bezwaarschriften tegen dagvaarding in de praktijk vooral door advocaten gebruikt als vertragingstactiek, ook in zaken waarin in een oogopslag te zien is dat een bezwaarschrift kansloos is. Dat heeft volgens hem negatieve gevolgen voor het evenwicht in het strafproces. De minister citeerde een onderzoek uit 1970 waaruit bleek dat de afdoening van bezwaarschriften in dat jaar gemiddeld tot 274 dagen vertraging in de behandeling van de strafzaak hebben geleid. „Dat getal zal nu zeker hoger zijn”, aldus de minister.

In het wetsvoorstel is de verplichting opgenomen bezwaarschriften voortaan te motiveren. Ook vervalt de dagvaarding door het indienen van een bezwaarschrift niet langer van rechtswege. Daardoor blijft de zittingsdag die de officier met de rechtbank is overeengekomen gereserveerd.

De Raad van State merkte bij de beoordeling van het voorstel op dat verdachte en officier in het strafproces gelijke rechten behoren te hebben. Het ontnemen van een beroepsmogelijkheid aan de verdachte strookt niet met dit uitgangspunt, aldus de Raad van State. Tijdens de behandeling in de Kamer bleek dat de argumenten die de minister daartegen had ingebracht door alle partijen met instemming werden aangehaald. Korthals Altes is van mening dat een verdachte die een bezwaarprocedure verliest in het strafproces dat dan volgt nog ettelijke keren de gelegenheid heeft zijn bezwaren door de rechter te laten toetsen. Wordt de officier echter het recht om een dagvaarding tegen een verdachte uit te brengen ontzegd, dan verliest hij daarmee elke toegang tot de rechter in een bepaalde zaak.

Volgens de minister is de nu gecreëerde ongelijkheid slechts ogenschijnlijk. De minister verwacht dat een verruiming van de mogelijkheden voor preventieve hechtenis door de nieuwbouw van celruimte het aantal bezwaarprocedures zal doen verminderen. „Wie in hechtenis zit, heeft geen belang bij uitsluiting van de zitting”, aldus Korthals Altes.

Politie en justitie waren zorgvuldig in de 'Tai-chi-zaak'

Van een onzer verslaggeefsters
DEN HAAG — De Amsterdamse politie en justitie hebben vier jaar geleden zorgvuldig gehandeld in de zogenaamde 'Tai-chi-zaak'. Ook hebben zij op een juiste manier in de publiciteit gebracht dat acht jonge kinderen van hun ouders werden gescheiden, omdat zij verwaarloosd bleken te zijn.

Het gerechtshof in Den Haag kwam deze week tot deze conclusie in een uitspraak over de manier waarop de Amsterdamse justitie en politie in oktober 1983 hebben opgetreden in de 'Tai-Chi-zaak'. Zij haalden zich toen de woede van de groep op de hals met hun informatie aan de pers. Dat leverde een langdurige civiele procedure op. Het hof vindt nu dat de Staat en de gemeente Amsterdam vrijwel geheel vrijuit gaan.

De Amsterdamse politie was door Belgische collega's op het spoor van de Tai-Chi-groep gezet. Kinderen zouden lichamelijk zijn verwaarloosd en vrouwelijke groepsleden zouden seksueel zijn vernederd. Tijdens een optreden van de groep in een muziekschool in Amsterdam-Noord greep de politie in. De actie ging vergezeld van een persconferentie waarop een persbericht werd uitgegeven.

Na een onderzoek door vertrouwensarts A. J. Koers werden acht baby's en kleuters voorlopig toevertrouwd aan de raad voor de kindbescherming. Begin november 1983 gingen de

Is TBR wassen neus?

De verkrachting van en de moord op José Burbank uit Eibergen heeft bij mij vragen opgeworpen. Ik heb altijd gedacht dat TBR (Ter Beschikkingstelling Regering) betekent, dat een groep

deskundige personen na lang wikken en wegen heeft besloten dat de regering een leven lang volledige zeggenschap heeft te hebben over personen die worden geacht een gevaar voor het openbaar belang te zijn.

In genoemde zaak is de verdachte een 30-jarige ter beschikking van de regering gestelde maar dan op proefverlof. Hoezo? Is TBR een wassen neus?

Waarom wordt de indruk gewekt alsof ter beschikking van de regering gestelden voortdurend onder controle staan, terwijl de praktijk uitwijst dat dit niet het geval is. Hoe, wanneer en door wie wordt op voornoemd TBR-besluit teruggekomen? Wie bepaalt dat de TBR met een proefverlof wordt onderbroken? Is het niet een schande, dat overheidsinstanties 'steken' (in dit geval een meisjesleven) laten vallen en betrokken raken in de schuld-vraag?

Losstaand hiervan hoop ik, dat meisjes/vrouwen ervan doordrongen raken zich niet te laten leiden door een grenzenloos vertrouwen (naiviteit), maar in voorkomende gevallen, als bijvoorbeeld bij het liften, een gezonde portie wantrouwen aan de dag leggen.

ENSCHEDÉ A. Scholten.

Kamer: herstel fouten justitie is bespreekbaar

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — De meerderheid van de Tweede Kamer vindt het idee van minister Korthals Altes (justitie) om het openbaar ministerie de kans te geven vormfouten in het strafproces te herstellen, op zijn minst bespreekbaar. Dat is dinsdag gebleken tijdens de behandeling in de Tweede Kamer van de begroting 1988 van het ministerie van justitie.

Vormfouten worden door overbelasting van het OM steeds vaker gemaakt. CDA en VVD vinden dat die fouten hersteld moeten kunnen worden.

Ook de PvdA spreekt van rechtsongelijkheid, als een verdachte door een procedurefout in vrijheid komt. D66 is wat voorzichtiger en „sluit niet uit dat vormvoorschriften voor herijking vatbaar zijn”.

Korthals Altes kreeg daarmee dinsdag onverwacht steun voor zijn suggestie om de regelgeving aan te passen. De bewindsman had onlangs bij de opening van

het gerechtshof in Assen de suggestie gedaan dat een aantal vormfouten te herstellen zou moeten zijn. Het idee werd ingegeven door de vrijlating van enkele zware criminelen, van wie de dossiers bij de behandeling van de strafzaak in hoger beroep zoek waren geraakt.

„Vormfouten werken in sommige gevallen te absoluut ten gunste van een soms zware verdachte”, betoogde VVD-woordvoerder Wiebenga. Het herstel van zo'n fout moet volgens de VVD worden gezien als waarborg tegen onevenredige kwetsbaarheid van de samenleving voor onterecht vrijgelaten criminelen.

De PvdA vond dat de minister zijn suggestie op de verkeerde plaats had gedaan. „Als vormfouten hersteld moeten worden, dan behoort de minister daarover met de Kamer te discussiëren aan de hand van een notitie, waarin de knelpunten zijn geïnventariseerd”, zei woordvoester Swildens.

Alle partijen waren het erover eens dat het recht op herstel van vormfouten niet alleen aan het OM moet worden gegund. Ook de verdachte moet fouten van zijn kant kunnen herstellen. D66-er Wolfensperger: „Verandering van de regelgeving mag nooit ten koste gaan van de positie van de verdachte”.

De VVD'er Wiebenga bleek gisteren voorstander twee gedetineerden in één cel te plaatsen. Volgens Wiebenga kan hiermee leegstand van cellen in inrichtingen voor lichtgestraften worden voorkomen. Hij wil de maatregel ook tot deze categorie beperken.

Wiebenga zei zich overigens te realiseren dat hiermee het pro-

bleem van het cellentekort dat zich bij zware criminelen voor doet niet wordt opgelost.

Minister Korthals Altes heeft zich dit voorjaar op een VVD-bijeenkomst nog uitgesproken tegen twee gedetineerden in één cel. Hij vond een „dergelijke maatregel „in dit Aids-tijdperk” niet zo gewenst.

Enkele fragmenten uit :

Vergelijk het beleid inzake kinderporno!

'Het beleid ten aanzien van soft drugs is geleidelijk aan verscherpt'

VN 21

Een rondgang langs alle negentien arrondissementen toont aan: ten aanzien van hasj doen ze allemaal precies waar ze zin in hebben

'Ik overweeg geen principiële wijziging in het overheidsbeleid met betrekking tot verdovende middelen. Dat zal, zolang de effecten daarvan als gunstig kunnen worden geëvalueerd, blijven berusten op een dubbel onderscheid tussen soft drugs en hard drugs en tussen gebruikers en handelaars.' Minister Korthals Altes van Justitie liet dit antwoord nog maar twee weken geleden op papier zetten, nadat het Kamerlid Gerit Jan Wolfensperger (D66) tijdens de plenaire begrotingsbehandeling had gevraagd of er een beleidsverandering op til was als gevolg van het akkoord dat de Benelux, de Bondsrepubliek en Frankrijk in juni 1985 hadden gesloten in Schengen (Luxemburg). Het Schengen-akkoord gaat over de geleidelijke afschaffing van controle aan de gemeenschappelijke grenzen.

Vorige week vertrok Van Capelle weer eens naar de Bondsrepubliek, één dag nadat zevenentachtig Amsterdamse agenten een inval hadden gedaan in vier koffieshops, een space-cake-bakkerij, een hasjsnijderij en een kantoor van The 'Bulldog', dat zich volgens het openbaar ministerie te grootschalig en te professioneel met de verkoop van cannabisproducten bezighield. Volgens persofficier van justitie mr. L. de Wit was dit het begin van een nieuwe duidelijke lijn Wolfensperger, als voormalig wethouder van Amsterdam zeer vertrouwd met het tot dusverre in de hoofdstad gevoerde gedoogbeleid, heeft Korthals Altes inmiddels geconfronteerd met diens toezegging dat er geen principiële wijziging op komst zou zijn. Wolfensperger vindt het een griezelige gedachte dat Nederland de hier sinds 1975 heersende opvattingen over het onderscheid tussen hard en soft drugs zou moeten afstemmen op de Bondsrepubliek: 'Moeten wij harmoniseren met een land dat Harm Dost heeft gekidnapd? Moeten wij gedwongen worden tot een beleid waarvan wij tot de overtuiging zijn gekomen dat het schadelijk is?

De actie tegen The Bulldog in Amsterdam zou doen vermoeden dat de activiteiten van de werkgroep inderdaad tot vernieuwde richtlijnen hebben geleid. Maar dat verband mag niet worden gelegd. Want het rapport van de werkgroep, die onder leiding stond van de Amsterdamse advocaat-generaal mr. L.A.R.J. de Beaufort, is door de vergadering van de vijf procureurs-generaal slechts ter kennisgeving aangenomen. De aanbevelingen die moesten leiden tot een strakkere hantering van de bestaande richtlijnen en meer uniformiteit in het vervolgingsbeleid zijn door procureurs-generaal van tafel geveegd. Besloten werd om geen veranderingen aan te brengen in het justitiële drugbeleid dat 'ressortelijk' (per ressort van de vijf gerechtshoven) wordt bepaald door de Reducoms (ressortelijke drugcommissies) en, zeker voor zover soft drugs betreft, een zaak blijft van het driehoeksoverleg zoals dat in elk van de negentien arrondissementen plaats vindt tussen het openbaar ministerie, de burgemeesters en de politiechefs. Dat er zeer grote verschillen bestaan tussen de verschillende arrondissementen, vaak zelfs binnen hetzelfde ressort, zoals de werkgroep-De Beaufort constateerde, wordt bevestigd door een telefonische rondgang langs officieren van justitie.

voortvloeiend op de open grenzen die de Europese Gemeenschap in 1992 wil hebben ingevoerd. Daartoe zullen de vijf landen al voor 1990 de verschillen moeten wegwerken die nu nog bestaan in bij-

voorbeeld de strafwetgeving en het vervolgingsbeleid. In de Notitie Grensbewaking had Korthals Altes in hoogsteigen persoon het voorbeeld genoemd van 'het bezit voor eigen gebruik van verdovende middelen en de kleinhandel in cannabisproducten': 'Zeker in de ogen van de ons omringende landen heeft Nederland op dat terrein, maar ook meer in het algemeen, een mild strafrechtelijk en penitentiaal klimaat, waarvan deze landen bij opheffing van de grenscontrole een uitstraling verwachten.' Het is duidelijk dat Korthals Altes vooral het oog had op onze oosterburen, die al jarenlang bezig zijn om Nederland de les te lezen omdat wij hasj en heroïne niet over dezelfde kam willen scheren.

Het drugbeleid in Nederland, waarover het ministerie van WVC nog altijd 'het primaat' heeft (de bijdrage van Justitie is 'complementair'), is dan ook in de praktijk dermate ondoorzichtig dat het wel eens als een cryptogram is omschreven. Zelfs Van Capelle, die toch moet doorgaan als de voornaamste drugadviseur van Korthals Altes, heeft er moeite mee. In zijn genoemde artikel, dat als een soort handleiding moest gelden, schreef hij: 'Juist voor het zomerreces is mij een rapport aangeboden door een werkgroep die verfijningen heeft voorbereid van de richtlijnen voor opsporingsactiviteiten van opiumwetdelicten. Deze verfijningen van de bestaande richtlijnen worden op dit moment door het Openbaar Ministerie bestudeerd. Het is niet onmogelijk dat in het kader van vernieuwde richtlijnen eventueel toch een wat strakker beleid kan worden geëffectueerd tegen met name het affcheren van cannabisdelicten en de verkoop van cannabis op commerciële basis door commerciële organisaties binnen koffieshops in de grote steden van ons land.'

Negen verdachten verkrachting en incest aangehouden

Van onze verslaggever **VK 11**
NIJMEGEN — De rijkspolitie in Gelderland heeft dinsdag de 55-jarige vader aangehouden van een nu 21-jarige vrouw uit Maurik. De man wordt ervan verdacht zijn dochter de afgelopen jaren herhaaldelijk te hebben verkracht. In Hoenderloo is zijn 20-jarige zoon aangehouden, verdacht van het verlenen van hulp bij het seksueel misbruiken van zijn zuster door zijn vader, familieleden en vrienden in de periode 1980 tot 1986. Tot nu toe zijn negen verdachten in deze zaak aangehouden.

Pas nadat het toen 19-jarige slachtoffer in 1986 werd opgenomen in een opvanghuis voor seksueel misbruikte jongeren te Nijmegen, werd bekend hoe zij als meisje jarenlang door haar vader, andere familieleden en vrienden van haar familieleden, was aangerand en verkracht. Daarvoor had ze nooit iets durven zeggen.

De politie is al wekenlang bezig klaarheid te brengen in deze incest- en verkrachtingsaffaire. Van de tot nu toe aangehouden en in hechtenis genomen negen verdachten zijn er drie na verhoor weer vrijgelaten. Vijf zitten nog in hechtenis. Van de zesde verdachte is de voorlopige hechtenis tijdelijk geschorst, omdat hij onmisbaar was bij oogstwerkzaamheden. Er worden nog meer aanhoudingen verwacht.

Voor aanranding jongen twaalf maanden cel

(Van een onzer verslaggeefsters)
AMSTERDAM — Het Amsterdamse gerechtshof heeft de 22-jarige Hilversummer C. Z. wegens aanranding van een 15-jarige jongen veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf maanden, waarvan zes voorwaardelijk. Hiermee volgde het hof de eis van procureur-generaal mr. C. Fehmers.

In augustus 1986 had de Hilversummer de jongen, die hij via zijn werk in een horecabedrijf in Den Dolder had leren kennen, uitgenodigd voor een feestje bij hem thuis. De jongen bleek echter de enige genodigde te zijn en werd onder bedreiging met een pistool gedwongen tot seksuele handelingen.

De verdachte was in hoger beroep gegaan tegen het vonnis van de Utrechtse rechtbank, waarbij hem ook twaalf maanden (waarvan de helft voorwaardelijk) was opgelegd, omdat hij dienstverlening wilde doen. Daarvoor vond het hof de zaak echter te ernstig.

Het hof veroordeelde de 32-jarige Utrechter A. E. B., die op 18 augustus 1985 bij een rituele besnijdenis een kind zwaar lichamelijk letsel had toegebracht, tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden en een boete van vijfhonderd gulden.

Procureur-generaal mr. M. Koers-Van der Linden had dezelfde vrijheidsstraf, maar een boete van vijftienhonderd gulden geëist. Ook had zij het hof gevraagd de Utrechter te verbieden binnen een proeftijd van twee jaar besnijdenissen uit te voeren.

Opvanghuis meisjes bleek bordeel

(Van onze verslaggeefsters)
EMMELOORD (ANP) — Een 38-jarige vrouw uit Emmeloord wordt er van verdacht bijna twee jaar lang minderjarige meisjes te hebben aangezet tot prostitutie. Het huis van de vrouw stond bekend als een opvangadres voor weggelopen meisjes. Nadat de meisjes zich hadden laten opnemen op hun nieuwe woonadres haalde de eigenaresse van de woning hen over kostgeld

terug te verdienen door zich te prostitueren. De vrouw zorgde voor de klanten. Het gaat om meisjes van 14 tot 16 jaar. Ze waren hoofdzakelijk afkomstig uit de Noordoostpolder en uit Friesland. Ook twee minderjarige dochters van de vrouw prostitueerden zich in de woning. Deze zijn inmiddels op een ander adres ondergebracht.

Enschedeër ontkent ontucht met kinderen

(Van een onzer verslaggevers)

ENSCHEDÉ — Een 40-jarige man in Enschede wordt er van verdacht ontuchtige handelingen te hebben gepleegd met kinderen uit de buurt waar hij woont. Het gaat om drie jongens en drie meisjes in de leeftijd van drie tot en met acht jaar. De verdachte heeft tot nu toe alles ontkend en is deze week vrij gelaten. De buurt heeft daarop woedend gereageerd.

De kinderen vertoonden allemaal gedragsveranderingen, waarvan de ouders aanvankelijk niet de oorzaak wisten. De zaak kwam aan het licht, toen enkele weken geleden een van de kinderen thuis kwam met het verhaal over spelletjes bij de verdachte thuis. Door gesprekken hierover met burens ontdekte de ouders, dat meer kinderen seksueel zouden zijn misbruikt, waarna de politie werd gewaarschuwd. De feiten moeten zijn gepleegd in de periode van juli dit jaar tot de dag waarop de man werd aangehouden, de 28ste oktober.

De verdachte heeft 16 dagen gevangen gezeten.

De raadkamer van de Almelse rechtbank heeft deze week de vordering tot gevangenhouding afgewezen en onmiddellijke in vrijheidstelling gelast.

Verdachte van ontucht met kinderen vrij

(Van onze correspondent)
ENSCHEDÉ — Een 40-jarige man in Enschede wordt er van verdacht ontuchtige handelingen te hebben gepleegd met kinderen uit de buurt waar hij woont. Het gaat om drie jongens en drie meisjes in de leeftijd van drie tot en met acht jaar. De verdachte heeft tot nu toe alles ontkend en is deze week vrij gelaten. De buurt heeft daarop woedend gereageerd.

De kinderen vertoonden allemaal gedragsveranderingen, waarvan de ouders aanvankelijk niet de oorzaak wisten. De zaak kwam aan het licht, toen enkele weken geleden een van de kinderen thuis kwam met het verhaal over spelletjes bij de verdachte thuis. Door gesprekken hierover met burens ontdekte de ouders, dat meer kinderen seksueel zouden zijn misbruikt, waarna de politie werd gewaarschuwd. De feiten moeten zijn gepleegd in de periode van juli dit jaar tot de dag waarop de man werd aangehouden, de 28ste oktober.

De verdachte heeft 16 dagen gevangen gezeten. De raadkamer van de Almelse rechtbank heeft deze week onmiddellijke in vrijheidstelling gelast.

Beroep officier in zaak verkrachtende trainer

Van onze correspondent
LEEUWARDEN, ALKMAAR — De Alkmaarse officier van justitie mr. P. Brillman vindt dat de voormalige top-zwemtrainer De W. door de Alkmaarse rechtbank niet zwaar genoeg is gestraft.

Brillman bevestigde desgevraagd beroep te hebben aangetekend tegen de uitspraak van 1 jaar voorwaardelijke gevangenisstraf, die De W. voor verkrachting van een minderjarige zwemster kreeg opgelegd. De officier had een half jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist.

„De rechtbank heeft deze zaak naar mijn mening te licht opgevat. Men is te snel met een uitspraak gekomen die te zeer was gebaseerd op de traumatische Indonesische oorlogservaringen van de veroordeelde”, aldus Brillman.

De zaak kwam aan het rolfen door de aanklacht die de zwemster tegen de succesvolle coach bij de politie in Den Helder indiende. Een dag later diende een tweede zwemster bij de politie in Leeuwarden een aanklacht tegen de trainer in. Haar verhaal werd in Trouw van 8 april gepubliceerd. In het artikel beschuldigde zij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) ervan niet te hebben ingegrepen, hoewel de Bond door haar zowel mondeling als schriftelijk op de hoogte was gebracht.

De KNZB bij monde van vice-voorzitter B. Winterink erkende dit desge-

vraagd, maar achtte het evenwel niet haar taak in te grijpen. „Het is een zaak van de clubs zelf. Bovendien gebeuren dit soort dingen nu eenmaal overal”, stelde Winterink laconiek. Ondertussen heeft de gedupeerde zwemster een nieuwe aanklacht ingediend bij de zedenpolitie in Den Helder.

Het nu 16-jarige meisje stelt dat ze op haar 14e werd gedwongen om deel te nemen aan 'seksuele spelletjes' bij de veroordeelde trainer thuis. Daarbij zouden, heeft zij verklaard, ook derden aanwezig zijn geweest. Tijdens de seks-spelletjes werden volgens haar foto's gemaakt. Als zij hierover zou praten zouden de foto's naar haar ouders worden gestuurd. Volgens het meisje is er door de aanwezigen na afloop van de avonden herhaaldelijk met geld betaald. Tegenover de Helderse politie heeft zij verklaard een van de aanwezige mannen te hebben herkend.

De Helderse politie heeft op haar aanwijzingen de genoemde man aangehouden in Haarlem. Na verhoor in Den Helder moest men hem wegens onvoldoende bewijs laten gaan. De 23-jarige Trudi T. reedt op als woordvoerdster voor de gedupeerde zwemster. Zij zwom eveneens enkele jaren in de Nederlandse top en trainde onder De W.

„Hoe zeer de gebeurtenissen Bianca hebben aangegrepen blijkt uit het feit dat zij heel lang uit schaamte niet terug durfde naar haar ouders. Het heeft haar enorm veel gekost om de aanklachten in te die-

nen. Het is mij ook overkomen. Ik weet hoe ze zich voelt. Voor dat je het aan iemand durft te vertellen, loop je er jaren mee rond. Ik geloof niet dat mensen zich kunnen voorstellen hoe ingrijpend dit is. Het heeft invloed op haar privé-leven, studie, contacten met mensen. Als de KNZB zegt dat ze eerder naar de politie had moeten stappen, dan begrijpen ze er niets van. Als kind dat aan topsport doet, stel je al je vertrouwen in je coach. Dat is de man die weet wat goed voor je is. Je hebt respect, zelfs ontzag voor hem.

Dan blijkt zo'n man heel andere bedoelingen te hebben. Bovendien dreigde hij haar met van alles en nog wat als ze haar mond open zou doen. Bianca trainde twaalf keer per week. Ze stond om kwart voor vijf op en ging om acht uur naar bed. Ze had er echt alles voor over om de zwemtop te halen. Er is een heel groot vertrouwen verschrompelijk geschonden. Wij willen alle zwemsters en zwemmers die dit soort ervaringen hebben oproepen om vooral niet te zwijgen. Puur in het belang van al die andere kinderen na ons.”

Hoe ernstig de zaak door justitie wordt opgevat blijkt niet alleen uit het beroep van de officier van justitie, maar ook uit de woorden van Brillman in april. Toen stelde hij „dat het in dit geval helaas gaat om een topje van de ijsberg, maar dat met name deze zaak in de sportwereld op zijn minst een levensgroot signaal behoort te zijn.”

Meisjes (6 en 7) ontuchtig behandeld

BH 16

HASELT — Een onbekende man heeft gisteren in zijn auto twee meisjes van zes en zeven jaar uit Hasselt en Wezep ontuchtig behandeld. Hij heeft de meisjes vanuit Hasselt in zijn auto meegenomen en ze een uur later afgezet in Zwolle. De twee meisjes, die met andere kinderen op straat speelden, hadden de bestuurder gevraagd of ze in zijn auto voor de regen mochten schuilen. Toen de bestuurder kort daarna met de kinderen weg reed, sloegen de ouders meteen alarm en begon de politie een grote zoekactie.

Man pleegt ontucht

HASELT — Twee meisjes van zes en zeven jaar uit Hasselt en Wezep zijn gisteravond door een onbekende man vanuit Hasselt in een auto meegenomen. Onderweg heeft hij met de kinderen ontucht gepleegd. De twee meisjes speelden met andere kinderen op straat. Toen het omstreeks zeven uur 's avonds ging regenen

vroegen ze de bestuurder van een stilstaande auto of ze in zijn wagen mochten schuilen. De man stemde hierin toe maar reed kort daarna met de kinderen weg. De ouders sloegen meteen alarm. Een uur later kreeg de Zwolse politie een telefoontje van iemand die de meisjes op straat had aangetroffen.

Tweetal uit Musselkanaal kende geen mededogen

Celstraf en tbr geëist tegen jeugdige jongensverkrachters

Van onze Justitieverslaggever Jan van Dijk
GRONINGEN - Sommige zaken kunnen zo diep ingrijpen dat Justitie het beter vindt om van slachtofferhulp af te zien, omdat de slachtoffers dan weer aan de verschrikkelijke gebeurtenissen worden herinnerd. De verkrachting van twee jongens in Musselkanaal door twee plaatsgenoten in mei van dit jaar is zo'n voorbeeld. Ze zijn in medische handen en dat moeten we zo maar laten," zei officier van Justitie mr. C.J. van Epenhuysen gisteren voor de Groninger rechtbank.

"Walgelijk" en "stuitend" noemde de officier het gedrag van de twee jongens uit Musselkanaal, J. de W. (18) en K. S. (18), die op 30 mei twee jongens van 14 en 15 jaar op een beestachtige manier te grazen hadden genomen. "Het kost moeite om het proces-verbaal te lezen," zei Van Epenhuysen.

De nachtmerrie voor de jonge slachtoffers was begonnen in een discotheek in Musselkanaal, waar zij ruzie zouden hebben gehad met S., al werd dit later door de slachtoffers ontkend. S. kreeg hulp van zijn vriend De W. Samen met een vriendje, die later wist te ontkomen, werden zij door hun belagers gedwongen mee naar buiten te gaan. Daar kregen ze een pak slaag, waarop ze werden meegenomen naar een park. Onderweg moest een van de jongens zijn beurs afgeven en werd een ander gedwongen een poes te wurgen.

In het park ontloopten de daders zich als sadisten. Eerst moesten de jongens elkaar bevredigen, daarna werden zij gedwongen tot orale en anale sex met hun kwel-

geesten. Toen dat was afgelopen, werden beide jongens in de vijver gegooid, waarbij S. probeerde het hoofd van een van zijn slachtoffers onder water te houden.

"Ze verlegden elkaar grenzen stap voor stap. Het werd steeds grimmiger, steeds sadistischer, steeds wreder," probeerde Van Epenhuysen de gruwelijke gebeurtenissen te verklaren. Steun voor deze verklaring had hij gevonden in de rapportage van het Pieter Baacentrum, waar geconstateerd was dat beide jongens elkaars destructieve gedrag aanwakkeren.

Uit die rapportage was ook naar voren gekomen dat beide daders zeer ernstige ontwikkelingsstoornissen hebben opgelopen. "Een zwaar debiele jongeman die een gevaar is voor de samenleving," had mr. Van Epenhuysen uit het rapport over S. begrepen. Het PBC stelde over hem vast dat de daden S. slechts in sterk verminderde mate konden worden toegerekend. De verstandelijke vermogens van De W. hadden de psychiaters van het PBC wat hoger ingeschat, maar ook voor hem

(Advertentie)

**'n Betaalbaar
Aanvullend
Pensioen...**

'n Brochure?
Vraag uw verzekeringsadviseur
of bel: (010) 454 80 20

(Advertentie)

**We hebben 't
verstandig
aangepakt...**

adviseerden zij onvoorwaardelijke tbr.

Over de vraag wat er met de beide jongens moet gebeuren, heeft de officier van Justitie zich voor een groot deel laten leiden door de adviezen van het PBC. Niettemin vindt Van Epenhuysen dat zij naast de tbr ook een gevangenisstraf moeten krijgen. Tegen S. eiste hij een vrijheidsstraf van negen maanden, tegen De W. drie jaar. Daarbij hield de officier rekening met het feit dat de daders achteraf geen enkele belangstelling hebben getoond voor het lot van hun slachtoffers.

In zijn eis tegen De W. had mr. Van Epenhuysen bovendien tussen de 300 en 400 inbraken verdisconteerd die deze voornamelijk in Veendam heeft gepleegd.

De raadslieden van beide verdachten vroegen de rechtbank bij het bepalen van de straf uit te gaan van het jeugdstrafrecht. Dit houdt in dat de jongens in de visie van de verdediging in een tuchtschool en later in een inrichting zouden moeten worden geplaatst.

Uitspraak over 14 dagen.

Getuige in rechtszaal UvY voor meeneed aangehouden

UTRECHT - De 20-jarige Utrechter A.F., die tijdens een rechtzitting optrad als getuige in een verkrachtingszaak, is dinsdag op beschuldiging van meeneed in de rechtszaal aangehouden. Hij is overgebracht naar het hoofdbureau van politie in Utrecht.

De Utrechter verscheen op de zitting om te getuigen in een zaak tegen de 52-jarige Utrechter M.R. Deze man, eigenaar van een shoarma-tent, stond terecht voor verkrachting van een 15-jarig meisje. F. was door de raadsman van R., mr. P. Doedens, meegenomen om in de zaal te verklaren dat de concurrenten van R. het meisje 300 gulden hadden betaald om de verkrachting bij de politie aan te geven.

"Tussen R. en de eigenaar van de shoarma-tent naast hem was bijna dagelijks ruzie omdat de zaak van R. beter liep dan die van de buurman", zei F., die zelf enige tijd bij die buurman had gewerkt. "Toen de concurrent via zijn zoon en via mij hoorde dat R. het meisje verkracht zou hebben, reed hij in augustus naar Bilthoven om het meisje 300 gulden te betalen als zij aangifte zou doen. Hij hoopte zo dat R. als verkrachter in de gevangenis zou verdwijnen".

De rechters en officier van justitie, mr. P. van der Molen, vroegen F. waarom hij dit verhaal niet eerder aan de politie had verteld. "Ik werkte nog bij die concurrent en ben ook met hem bevriend. Ik wilde geen moeilijkheden met hem krijgen", antwoordde F. Hij beweerde dat hij sinds het faillissement van de concurrent nu soms bij R. in de shoarma-zaak werkt.

De officier vertrouwde de verklaring van F., die onder eed stond, niet en zij vroeg de rechtbank een proces-verbaal op te maken wegens meeneed. De rechtbank ging hier op in en liet de griffier de verklaring van F. op schrift zetten. F. kreeg toen vijf minuten bedenktijd om de verklaring te tekenen. Na vijf minuten zette hij zijn handtekening. Hij werd ter plekke door twee parketwachters aangehouden en overgebracht naar het hoofdbureau van politie. Op meeneed staat een straf van maximaal negen jaar.

Met hulp van echtgenote

Harenaar verdacht van jarenlange incest

Van onze verslaggever Arnold Wielenga

HAREN - Een man uit Haren wordt ervan verdacht met hulp van zijn echtgenote tien jaar incest te hebben gepleegd met hun nu 19-jarige dochter. Ook sluit Justitie niet uit, dat de Harenaar een aantal van zijn overige vijf dochters in de leeftijd van 8 tot 16 jaar de afgelopen jaren seksueel heeft misbruikt. Het echtpaar is begin deze week in Haren aangehouden maar ontkent elke betrokkenheid. De man en de vrouw zijn gisteren voorgeleid aan de rechter-commissaris en gaan voorlopig zes dagen de cel in. De kinderrechtster heeft zich over de vijf minderjarige kinderen ontfermd. Ze zijn ondergebracht in kindertehuizen.

De 19-jarige dochter, die sinds eind vorig jaar niet meer thuis woont, heeft begin deze maand aangifte gedaan bij de politie in haar huidige woonplaats. Volgens officier van Justitie mr. M. H. Severein heeft deze dochter een 'redelijk gedetailleerde verklaring' afgelegd. De vader zou in 1977 begonnen zijn met het misbruiken van zijn toen 8-jarige dochter. Dit heeft volgens Severein tot eind vorig jaar geduurd.

In haar verklaring heeft de 19-jarige dochter volgens Severein eveneens de suggestie gedaan, dat een aantal van haar zusjes eveneens is misbruikt. Severein: "Hierover bestaat op dit moment nog niet veel duidelijkheid, maar we gaan in elk geval deze zaak verder onderzoeken." De afgelegde verklaringen van de 19-jarige dochter staan volgens hem haaks op de uitspraken van haar ouders die de afgelopen dagen door politie, Justitie en rechter-commissaris diverse keren zijn verhoord.

Volgens Severein is het overigens nog niet exact duidelijk, wat zich de afgelopen jaren binnen het gezin in Haren heeft afgespeeld. Hij sluit niet uit dat volgende week een psycholoog of gedragsdeskundige wordt ingeschakeld om de vijf minderjarige kinderen uit het Harener gezin te horen. "We zullen dit doen als duidelijk wordt dat er ook met deze kinderen dingen zijn gebeurd, die niet door de beugel kunnen," aldus Severein.

Verdachte incest uit Haren blijft in cel

Van een onzer verslaggevers

HAREN - De man uit Haren, die ervan wordt verdacht tien jaar incest te hebben gepleegd met zijn nu 19-jarige dochter, blijft in de cel. Dat heeft de Groninger rechtbank gisteren beslist. Zijn vrouw, die wordt verdacht van medeplichtigheid, is weer op vrije voeten.

Het echtpaar werd twee weken geleden door de politie in Haren gearresteerd. De man en de vrouw hebben geen bekentenis afgelegd. Justitie beschikt nog niet over aanwijzingen dat de overige vijf dochters uit dit gezin in de leeftijd van 8 tot 16 jaar eveneens zijn misbruikt. Ze moeten daarover nog worden gehoord.

De 19-jarige dochter, die sinds eind vorig jaar niet meer thuis woont,

stapte onlangs naar de politie. Daar verklaarde de vrouw vanaf haar negende jaar te zijn misbruikt.

Na de arrestatie van het echtpaar zijn de vijf kinderen in opdracht van de kinderrechtster in tehuizen ondergebracht.

Vijf maanden voor ontucht

ENSCHDEDE/HOLTEN - De rechtbank in Almelo heeft vanmorgen een 29-jarige Enschedeer, die met het 6-jarige dochtertje van zijn broer ontucht heeft gepleegd, veroordeeld tot vijf maanden waarvan bijna drie voorwaardelijk, en onder toezichtstelling van de reclassering. De twee maanden zitten mogen worden vervangen door dienstverlening van 200 uur. De straf is conform de eis.

De vader van de man is eerder dit jaar veroordeeld tot een langdurige gevangenisstraf. Hij had zijn kleindochter een nacht lang ernstig seksueel misbruikt.

PORTLAND — Deze week komt in Portland, in de Amerikaanse staat Oregon een man op vrije voeten, die tot een jaar gevangenisstraf en vijf jaar voorwaardelijk was veroordeeld wegens seksueel misbruik van twee kinderen. De man wordt vrijgelaten wegens de overbevolking in de gevangenissen. De rechter heeft de man echter opgedragen op zijn voordeur een bord te bevestigen met de tekst „Gevaarlijke seksuele misdadiger. Verboden toegang voor

Misdadiger VS „gebrandmerkt”

kinderen”. De „misdadiger” is in hoger beroep gegaan en heeft steun gekregen van de burgerrechtenbeweging die het bord beschouwt als een brandmerk.

For now, Portland sex offender must live with sign of his crime

Associated Press SEATTLE TIMES 11/13/87

SALEM, Ore. — The Oregon Court of Appeals has lifted a stay of a probation order that required a Portland child molester to post warning signs on his home and car.

The court last week had granted a temporary stay while Richard Bateman appealed the probation condition imposed by Multnomah County District Judge Dorothy Baker.

In an order issued by Presiding Judge William Richardson of the Court of Appeals, the stay was dissolved.

“That means the signs go up now,” said Maria Rae, a spokeswoman for Attorney General Dave Frohnmayer.

Bateman was released from jail Nov. 5, shortly after the stay was granted, to begin five years’ probation. He is living in an undisclosed place in the Portland area.

Bateman pleaded no contest last spring to two counts of sex abuse involving 5-year-old children. He is arguing in the appeal that the probation condition requiring the signs amounts to unconstitutional cruel and unusual punishment.

In her order, Baker had called on Bateman to post signs on his front door and car with letters at least 3-inches high saying, “Dangerous Sex Offender. No Children Allowed.”

Richardson’s order did not elaborate on the reasons for lifting the stay, saying only that Bateman’s request for the stay “is denied for want of a showing by defendant of sufficient reasons for making the stay permanent.”

Diane Alessi, a deputy state public defender who represents Bateman, declined to accept a call seeking comment on the case, her office said.

Asked to comment on the court’s action at least

temporarily upholding her order, Baker said: “I hope that the press and the courts will look at the bigger issue, which is the public’s right to know when someone dangerous is being placed in their midst.”

The attorney general’s office had argued the Appeals Court has no authority to suspend probation conditions while they are appealed.

The court also speeded up its timetable for handling the case, scheduling oral arguments for Dec. 24.

Frohnmayer said the case presents unique circumstances.

“It presents the tensions between creative alternative sentencing for judges and perceptions of individual privacy and liberties,” he said.

The court granted permission to the American Civil Liberties Union to submit a brief opposing the probation condition.

Stevie Remington, executive director of the Oregon ACLU, said she regretted the lifting of the stay, but said the speedier appeal date was appropriate.

She said the ACLU brief would concentrate on a provision of the Oregon Constitution saying the purpose of punishment “shall be founded on principles of reformation, and not of vindictive justice.”

Remington said Baker’s order also violated international declarations of human rights that stigmatization and degradation are inappropriate tools for punishment.

Baker said it is “too bad that Bateman has been singled out” by the news media. The judge and Bateman have received international news attention.

“He is only a vehicle for an issue,” she said. “He was not the worst I’ve seen. He was appropriate because of his individual circumstances. I guess someone always has to bear the brunt of a new issue.”

FOCUSING THE ISSUE 11/15/87

Danger: Sex offender

THAT judge in Portland who ordered a convicted child-molester to post “dangerous sex offender” signs on his car and the door of his apartment said the novelty of her order was to spotlight a bigger issue: the public’s need to know when a dangerous individual is placed in their midst.

Naturally, civil libertarians said Multnomah County Judge Dorothy Baker’s order was cruel and unusual punishment of Richard Bateman, a hood with a long record of sex offenses. But while the constitutional arguments work their way through the appeals-court system, Baker has done well to remind everyone that dangerous lawbreakers are released into the community every day.

Priori en Oregon LIB 2 d

« Dangereux ? délinquant sexuel. Défense d’entrer aux enfants »: c’est le panneau qu’un violeur américain devra afficher pendant 5 ans sur la porte de sa maison de l’Oregon et sur sa voiture. Le juge a prononcé cette condamnation après que Richard Bateman, condamné l’an dernier à un an de prison pour deux viols d’enfants, a été libéré pour cause de surpeuplement des prisons de l’Etat.

humiliation. His lawyer is indignant and has appealed the punishment to the higher courts, which are going to ponder it for awhile.

And, of course, the American Civil Liberties Union is indignant and has jumped into this case. It says the signs are not only cruel and unusual punishment, but they violate an international treaty on how prisoners should be treated.

In general, I like the ACLU. I even have an award

I would ask the ACLU officials — would you rather have this creep panting into your ear, or have a sign tacked to his door?

on a shelf at home that the organization once gave me for something or other. But every so often, the ACLU sounds kind of nutsy.

And this is one of those times. The ACLU said that requiring Bateman the creep to have signs on his doors violated the International Treaty on Human Rights, which forbids sentences that are degrading, stigmatizing and vindictive, and violate fundamental principles of human dignity.

I don’t see what’s so degrading or vindictive about asking a career child-molester to post a sign on his door warning kids to stay away from him. We’re executing people at a rapid rate in this country. If you want to talk about vindictiveness, sending a few

thousand volts of electricity through somebody’s body — that’s really vindictive.

Or if you want to talk about doing something that is degrading, I can’t think of anything worse than forcing your sexual attentions on tiny children, as Bateman did.

I would ask the ACLU officials: Would you rather have Bateman panting into your ear or have a sign tacked to his door? What would they consider to be the greater indignity?

In fact, I kind of like the idea the judge had to reject — dying creeps like Bateman green. If we must let them roam the streets, we might consider color-coding them. Let’s say green for child-molesters, bright red for rapists, purple for muggers and armed robbers, and so on.

But this would never be permitted by the higher courts. We no longer believe in an eye for an eye, a tooth for a tooth. Today, the rule is a fingernail clipping for an eye, a small tuft of hair for a tooth.

And you can bet that when the appeals court in Oregon rules, it will decide that it is cruel and unusual to subject Bateman the creep to the indignity of having a sign on his door saying that he is a creep.

Under our various truth-in-labeling laws, a can of soup must list everything in it. Prices must be clearly marked. Cigarette packages must bear the obvious information that they’re bad for us. But under our laws, it’s an indignity for a guy who pounces on little children to be labeled as exactly what he is.

When was the last time a can of soup messed up a little kid’s entire life?

What’s so terrible about labeling child-molesters?

SEATTLE TIMES

Mike Royko/Syndicated columnist 11/9/87

AS WE all know, this country has a severe shortage of prison space. We have millions of hotel and motel rooms, as well as empty condos and office buildings. But we don’t have enough cells to hold all of our head-crackers, throat-cutters and fiends.

This means that dangerous criminals are released early or not sent to jail at all because there’s no place to stash them. And that means the hostile characters are back on the streets, ready to do what they did before and looking for somebody to do it to.

So judges must struggle with the problem of trying to protect society and punish criminals when there isn’t really any way they can do it.

Recently, an Oregon judge came up with an imaginative solution to this problem.

Judge Dorothy Baker had a real creep on her hands — a guy with a long history of sexually molesting children. The creep, Richard Bateman, had been convicted of sodomizing a little girl almost 10 years ago, and did a stretch in prison.

Before that, he had been arrested in another assault, but the child was too traumatized to testify, so the case was dropped.

When he recently came before Judge Baker, it was for having assaulted two children, a boy and a

girl, both 5 years old, during the same week. He pleaded no contest, which meant the judge could send him to prison for several years.

But she knew that if she did that, he’d be out in almost no time because the prisons didn’t have room for him. There would be other creeps standing in line for his cell space.

She also considered the fact that he had flatly refused to take part in a program that tries to rehabilitate grown men who like to have sex with children.

So she sent him to jail for a short time and gave him five years of probation. But she tacked on a special provision in the sentence.

She said that while he was on probation, he would have to have a sign posted on his front door that said: “Dangerous sex offender. No children allowed.” And he would have to have the same sign on the doors of any car he drove.

What she wanted to do was let the community know that their kids shouldn’t go trick-or-treating at Bateman’s door. Or accept a ride from him after school.

As she said at the time: “I had thought about labeling these people some way, that it’s too bad people don’t know who they are. You can’t dye them green. The signs made sense to me.”

That makes sense to me, too. If a compulsive child-molester moved into my neighborhood, I’d like to know about it.

A few days ago, Bateman began his period of probation. But there are no signs posted. That’s because Bateman is indignant. A sensitive soul, he doesn’t see why he should be singled out for public

Parents sue over alleged molestation

by Peter Lewis 11/15/87
Times staff reporter

Parents who say their children were sexually abused by two former basketball coaches have filed suit against the coaches and the Lake Washington School District.

The complaint, filed Friday in King County Superior Court, alleges the district was negligent in permitting a former coach and teacher, Albert Williams, to sexually assault children after the district knew, or should have known, about Williams' alleged propensities.

Also named as defendants were former coach and teacher Frank Miller, and Little Dribblers, a junior basketball organization.

Williams and Miller have pleaded innocent in King County Superior Court to felony charges that they took indecent liberties with, or raped, three former students.

Williams is charged with two counts of indecent liberties and one count of second-degree rape involving two victims between September 1980 and June 1986. Miller is charged separately with two counts of indecent liberties involving a third victim between December 1980 and May 1981.

"Everyone wants a winning coach," said the father of one of the victims, who requested anonymity. "You look at the victories, and maybe not pay attention to all

Williams, 37, and Miller, 57, residents of Redmond and Bellevue respectively, are free on bail.

Attorneys for the plaintiffs say they will proceed with the civil suit regardless of the outcome of the criminal cases. They also said they expect to add several more plaintiffs.

The suit alleges Williams and Miller were employees of the district, and were coaches and advisers for both the district and the Redmond Little Dribblers program, when they sexually abused the children.

According to the suit, the school district was negligent by:

■ Failing to adequately investigate alleged reports of sexual contact with minors by Williams.

■ Failing to notify proper authorities of reports of sexual contacts.

■ Failing to warn parents of the children who came into contact with Williams' basketball program of reports of alleged sexual abuse.

The suit alleged Williams "used his position as a trusted and respected coach and mentor to overcome the will of the children in order to exploit them for his personal sexual gratification."

The suit seeks unspecified monetary damages for emotional distress, loss of love and companionship, and "severe and permanent personal injuries."

Williams joined the district in 1975. He taught business education, but was best known as a successful basketball coach.

In 1986, Williams was selected coach of the year by both The Seattle Times and The Post-Intelligencer for leading the Redmond High School Mustangs into the final eight of the state basketball tournament for the first time in the school's history.

Miller, who started working as a substitute teacher in the Lake Washington district in 1979, was suspended when the sex-crime allegations surfaced. He also had been active in Redmond's Little Dribblers basketball program for fifth- through ninth-graders.

The civil suit alleges that Miller and Williams ran basketball programs "in pursuance of a common plan to sexually exploit and sexually assault children."

The 1986 criminal investigation started after a boy allegedly abused by Miller in late 1980 reported the incident to a Lake Washington district counselor in February 1986.

Acting on the counselor's advice, the boy and his parents did not report the abuse to police.

But when the youth attended a high school class in May 1986, Miller arrived to teach as a substitute. The youth left the class and contacted a second counselor, and also reported the abuse to a Child Protective Services caseworker, who contacted Kirkland police.

The Kirkland police investigation led to the arrest of Williams.

Child Abuse Cases Seem To Multiply in Europe

By Barry James
International Herald Tribune

Counselors at Childline, a confidential advice service for distressed children in Britain, frequently answer the telephone to hear silence from the other end, or perhaps muffled sobbing.

"Many children are too frightened to pluck up the courage to say anything," said Sarah Vernon, a spokeswoman for the counseling service, which has been in operation for a little over a year. "Sometimes, it takes many calls before they'll speak."

Childline's 34 permanent telephone counselors and 70 volunteers are at the sharp end of a problem that seems to have assumed the proportions of a national epidemic in Britain — child abuse, and specifically sexual abuse.

A round-the-clock free service, Childline answers an average of 700 calls a day, and estimates it has to turn away 10 times that number of callers every day. In its first year, it counseled 22,000 children, nearly 6,000 of whom alleged sexual abuse — the majority of them by their natural fathers rather than by stepfathers — and 4,000 of whom complained of serious physical abuse.

"Most kids suffering sexual abuse are very frightened of the immediate implications of telling anyone in authority," Miss Vernon

added. "The fact they can call us anonymously means they can talk through a problem before any decisions have to be made."

Child abuse touches every country and every level of society, according to experts. In New York, people have been moved by the story of Lisa Steinberg, 6, who died allegedly as a result of cruelty by the couple who were rearing her. Even countries such as Italy and Spain, which have a reputation for spoiling children, also have a seamy record of child prostitution.

Melita Cavallo, a children's judge in Naples, told L'Espresso magazine recently that 10 percent of the cases she has to deal with concern prostitution by minors with the consent of the family.

"We are powerless to do anything about it," she said. "In Naples, you cannot even think of the possibility of effective social assistance."

"It is certainly true that there are cultural differences, but the problem of child abuse cuts right across culture and class," said Anna Gillett of the Council of Europe, organizer of a colloquium on violence in the family that ended Friday in Strasbourg.

"It is not a problem that is confined to the so-called lower classes," she added, "although it may be that more cases are identified in

See CHILDREN, Page 5

Frank Miller Albert Williams

Parents sue ex-coaches and school district

the things the district should have done."

Plaintiffs' attorney James Caraher said he has established that the district received a complaint against Williams in 1981 involving sexual molestation of a student.

When allegations leading to criminal charges arose two summers ago, a district spokesman said no action was taken on the 1981 complaint because there was not enough evidence to back up the charge, and the parent later dropped it.

Lake Washington Schools Superintendent L.E. "Bud" Scarr, asked to comment on the suit, said, "It's news to me... I'd have absolutely no comment whatever."

The statute of limitations prevented authorities from charging Miller and Williams with additional offenses involving several other former students, Deputy Prosecutor Jesse Franklin said.

The criminal cases were filed in August 1986. Trials have been delayed, however, because defense attorneys challenged the charges, arguing the statute of limitations had run out on several of the alleged offenses.

CHILDREN: Cases of Physical and Sexual Abuse in Europe Appear to Rise

(Continued from Page 1)

areas that social workers are more likely to visit."

The problem has gained special prominence in Britain because of an inquiry into events in Cleveland, a town in northern England where more than 150 children were separated from their parents on the advice of Dr. Marietta Higgs, a hospital pediatrician, and a colleague.

The doctors used a diagnostic method known as reflex anal dilatation to identify suspected sexual abuse of children brought to the hospital for a variety of causes, even though many specialists have said that the method by itself does not offer conclusive evidence.

The case came to light because hospitals and foster homes could not cope with the influx of children, and outraged parents complained to their representative in Parliament. During the inquiry, which is not due to report for several months, a police surgeon, Dr. Raine Roberts, accused Dr. Higgs herself of using force to examine the children.

This week, the police took 17 children from their parents in the village of Congleton near Manchester and arrested 18 adults, in-

cluding the parents of some of the children, on allegations of being involved in a child pornography ring.

"Child abuse has all of a sudden gone completely over the top," said Catherine O'Connor, spokeswoman for the National Children's Home in London, which on Thursday organized the first British national conference on the subject. "People from all walks of life are coming out at saying, 'Well, yes, this happened to me 40 years ago, or it's happening to my child now.'"

"The whole point of our conference is that the professionals really have no idea of how to cope with it."

Most experts seem to agree that child abuse is an old problem coming to light rather than a problem of the violent 1980s.

"Child abuse has gone on for centuries, but as we become more 'civilized' we are becoming more aware of it," said Marguerite Valentine, a policy researcher for the National Children's Home. What makes the problem of physical abuse sometimes difficult to determine, she said, is that in Britain,

unlike in Sweden, for example, parents can legally beat their children, and corporal punishment is only now being outlawed in state, but not private, schools.

"If we assaulted someone on the street, that would not be regarded as legitimate," she added, "but to hit a child is regarded as O.K. At what point does it not become O.K. still has to be argued out."

What makes the problem of abuse difficult to assess is the inadequacy, almost everywhere, of statistics. Even in Britain, where the subject has come under intense focus, the only national figure is a "guesstimate" issued by the National Society for the Prevention of Cruelty to Children of 9,590 cases of physical abuse and 6,330 cases of sexual abuse last year compared with corresponding figures of 9,114 and 2,932 for 1985.

"We don't say that child abuse is on the increase," said Keith Bradbrook, a spokesman for the society. "We are saying that the number of cases we know about is increasing, because people are more willing to talk about the subject."

The West German Union for the Protection of Children in Hanno-

ver said there were about 30,000 incidents of child abuse in the country last year, including about 12,000 cases of sexual abuse, mostly within the family.

The Dutch Association against Child Abuse in The Hague says it has no recent figures, but based on interviews with adults, estimates that as many as 10 percent of children suffer physical or sexual assault.

The Ministry of Social Affairs and Labor in Paris said no national study on the problem has been undertaken in France, nor is one planned. But a spokeswoman said an estimated 50,000 to 60,000 children are abused to one degree or another every year, many of them sexually.

In some countries, child sex abuse still is a taboo subject. "Making people understand that it could happen in the house next door or in your own home is very difficult because Italians still think it happens mostly in other countries or only to people on the fringe of society," said Ernesto Caffo, a child psychiatrist who has opened a 24-hour national service called "SOS Infancy," which children or adults can call for advice.

So who was abusing whom?

THE ECONOMIST 21

IF YOUR diagnoses may separate more than 100 children from their parents, you had better be right. Still more so if you are, in effect, accusing somebody—generally the fathers concerned—of a loathsome crime. This week, a hospital paediatrician, Dr Marietta Higgs, was on the stand at a Middlesbrough inquiry hoping to prove she had been right in diagnosing a rampant wave of sex abuse of children there last spring. So far, she has not succeeded.

Detecting child sex abuse is the flavour of the late 1980s, imported from the United States. That does not prove the detectives wrong. Twenty-five years ago, a paediatrician published a paper on the "battered baby syndrome". His colleagues were sceptical. Nobody now doubts that physical abuse happens, and often. Child sex abuse too may be commoner than anyone once supposed (though the most frequently cited figures are misquoted: in a 1984 MORU poll, one in ten British adults claimed they had been sexually abused not "as children" but before the age of 16, and—even if childhood lasts till then, as the law says but nature does not—much of the abuse was of the mildest sort, with only 0.7% claiming to have been sexually penetrated). The National Society for the Prevention of Cruelty to Children reported twice as many cases in 1985 as in 1984; that does not mean there was twice as much abuse, but it does suggest that previous reportings were falsely low.

The Cleveland tragedy broke suddenly last June, when it was claimed that 200 children in Middlesbrough had been abruptly removed from their parents for alleged sexual abuse, mainly on the diagnosis of Dr Higgs. The figure was exaggerated: Cleveland's social services department now says 61 children were made wards of court and 91 put under council care, 33 of whom have since gone home. The story came out because local foster homes and children's hostels could not cope. Thirty children had to be placed in a ward in Middlesbrough General Hospital. The parents, working-class and professional, fiercely protested their innocence to the Labour MP for Middles-

brough, Mr Stuart Bell. He raised the issue in Parliament and Mr Tony Newton, the health minister, ordered an official inquiry.

The inquiry, chaired by a judge, Mrs Justice Butler-Sloss, is in its second month. Dr Higgs, a consultant paediatrician at the hospital, had said little since the storm broke. This week she had her say. Under questioning from her own counsel and those of parents and the inquiry, she denied any suggestion that she was "over-zealous" or "empire-

Dr Higgs knew best

building". But cross-examination cast doubts on many of her actions.

Dr Higgs, a mother of five children, got her post at Middlesbrough last January. She had had considerable experience as a paediatrician, but her interest in child sex abuse had been aroused only when she attended a conference on it in Leeds in mid-1986. This, she said, made a "deep impact". She heard Dr Jane Wynne describe an innovative method of anal examination for detecting child sex abuse, known as reflex anal dilatation (RAD); in plain but decent English, the child's bottom is parted to see whether the anus involuntarily dilates. If so, suspect anal abuse. The technique was written up in *The Lancet* in October 1986. The article

said the technique offered prima-facie evidence only, and it would normally be accompanied by other signs such as bed-wetting, disturbed behaviour and so forth. Letters to the journal from eminent paediatricians urged caution: reflex dilatation could also be caused by severe constipation or Crohn's disease. Dr Higgs says she did not see these letters, nor was she particularly aware of the urgings to caution.

After her arrival at Middlesbrough Dr Higgs, assisted by her colleague Dr Geoffrey Wyatt, put her new-found expertise into practice. After diagnosing one child as a victim of abuse, she tried the technique on two of her own children. They did not show a reflex. She concluded that her diagnosis of the other child was correct.

It was the first of scores. By June referrals were soaring out of hand. In one month 52 out of the 71 children—on one day, seven out of eight—examined by Dr Higgs were diagnosed as having been sexually abused, often on the evidence of RAD alone. Dr Higgs claimed one young girl was still being sexually abused while in hospital. Parents were not properly informed: nor, often, did Dr Higgs deem it necessary to ask for a second opinion, despite pleas from a police surgeon.

Once a child had been diagnosed as sexually abused, the local social services applied for place-of-safety orders. These were signed by 40 different JPs and magistrates, often at home. Mothers bringing their children to hospital for a minor ailment returned to find them gone. Dr Higgs's explanation of the numbers was that this was a "backlog phenomenon".

Meanwhile the damage has been done. The steel town of Middlesbrough, with 28% unemployment and the highest illegitimacy rate in the country, already had trouble enough. Now it has families that have been split apart, sometimes for months, though in every case decided in court the parents have won their children back. Parents involved complain that it is they not their children who have been abused. One couple had their house set on fire by neighbours. Others have applied for divorce. One mother still refuses to believe her husband is innocent, even though a court has sent the children home.

The whole story cannot be weighed up until the inquiry report is published in the spring. But some things are already clear. However sincere and dedicated, Dr Higgs should not have been able to wield such

power. Whether or not a single symptom can demonstrate sexual abuse, a single, medical opinion in this sort of case clearly is not enough. The victim of sexual abuse is suffering from a form of behaviour, not a disease, and a finding of abuse is much graver than one of measles. In Scotland a second opinion is needed before a place-of-safety order can be granted; and Scottish initial orders last for only seven days (against 28 in England), during which the case must come up before a children's hearing. The final decision whether to remove a child from home is taken by three experienced lay assessors.

This means that specialists with pet theories—even when these are pretty certainly right—do not make final decisions about the fate of a child. Or of a family.

Wednesday, November 11, 1987 The Seattle Times A 5

Reagan seeks to widen anti-porn fight.

United Press International

WASHINGTON — Conservative activists have scored another small victory in their bid for influence in the twilight of President Reagan's term with a proposed attack on child pornography that would broaden the legal authority of the government.

Targeting what the Justice Department estimates could be a \$10 billion-a-year industry, Reagan offered a legislative outline yesterday that would give federal prosecutors more power to fight the sexual exploitation of children.

The president announced his Child Protection and Obscenity Enforcement Act of 1987 as a response to a grass-roots demand for federal action. The draft legislation is the latest in a series of initiatives by Reagan's domestic-policy adviser, Gary Bauer.

In what may have been a pre-emptive shot at potential legal critics, Reagan insisted he merely

wants to "remove the loopholes and weaknesses in existing federal law" that have given criminals "the upper hand for far too long."

The legislative package would broaden the legal leeway for federal authorities to step into investigations of suspected pornography cases and to obtain wiretaps for those probes. It furthermore would make it a crime to receive or to possess obscene material with intent to sell, and it would give prosecutors the right to move against computer networks and parents who permit their children to be used.

The package also would not allow cable television to transmit "obscenity" or utter "obscene language" — the definition of which has been a troubling issue for Congress and the courts — and would outlaw "dial-a-porn" telephone services.

Finally, it would enable the government to seize the assets of convicted pornographers, just as prosecutors do now in the case of drug traffickers.

Maagdelijkheid

TUS 24

NEW YORK (AP) — Een Amerikaanse miljonair, de 78-jarige gepensioneerde verzekeringsmakelaar John Napoleon LaCorte, is dermate gealarmeerd over de naar zijn mening bedroevend slechte staat van het maagden-
dom in de VS, dat hij middelbare scholieren uit enkele wijken in New York duizend dollar heeft geboden als zij tot hun 20ste verjaardag maagd blijven. Kandidaten dienen op de cruciale datum een medisch onderzoek te ondergaan. Voor jongens geldt het aanbod op technische gronden niet.

Bisschop Bomers: het is ongerechtvaardigd de samenleving op te zadelen met kwalijke gevolgen van vrij seksueel

verkeer

HAARLEM/LEIDEN — „De bestrijding van aids vraagt een grote investering en het is evident dat dit gaat ten koste van andere inspanningen op medisch terrein. Het is ongerechtvaardigd dat de samenleving wordt opgezadeld met de kwalijke gevolgen van het promiscue (ordeloze, red.) seksuele verkeer van bepaalde leden van de samenleving”.

Dit zei mgr. H. Bomers, de bisschop van Haarlem, op 11 november tijdens een zogenaamd Cambridge-debat aan de Leidse universiteit, waar in het Groot Auditorium werd gediscussieerd over de stelling „seksueel verkeer is altijd een verantwoordelijkheid van de samenleving”.

De bisschop acht zich onrecht aangedaan over hoe hij in de krant is geciteerd en de strekking van zijn betoog is samengevat: Aidslijders last voor samenleving.

Om misverstanden over zijn uitspraken uit te sluiten publiceert hij hieronder de volledige tekst van zijn pleidooi.

„Alvorens te komen tot een positiebepaling ten aanzien van genoemde stelling, moet ik eerst enkele uitgangspunten, die van fundamenteel belang zijn, naar voren brengen en verhelderen: 1. Ik ben van mening dat er objectieve waarheden gelden, ook op het terrein van zingeving en bij het bepalen van wat ethisch juist dan wel onjuist is. Het predicaat „objectief waar” beperken, zoals veel gebeurt, tot het meet- en telbare, en reserveren voor die gebieden die men de exacte vakken pleegt te noemen, is onaanvaardbaar. Ik ben het dan ook oneens met de gangbare mening dat over smaak niet te twisten valt. De bekende stelling „De gustibus non est disputandum” moet mijn inziens in deze zin verstaan worden dat met mensen die geen smaak hebben niet te praten valt, en daarom doe je er verstandig aan met hen niet te twisten.

2. De zin van seksueel verkeer tussen twee mensen moet geïdentificeerd worden, niet als de ontmoeting tussen twee lichamen maar als ontmoeting tussen twee personen. Wil seksueel verkeer toekomen aan zijn volmenselijke betekenis dan moet het wederzijds de hele persoon verrijken; dan moet het voldoen aan schenken en niet alleen sexueel genot.

Seksueel verkeer losmaken uit de getuigende context van persoonsontmoeting is een degradatie van de menselijke seksualiteit. Het is om die reden strikt noodzakelijk dat seksueel verkeer plaats vindt binnen een kader van genegenheid en liefde.

3. De innerlijke zin van seksueel verkeer is zijn gerichtheid op voortplanting. De geslachtsdaad is in wezen een voortplantingsdaad en blijft dat ook wanneer een bepaalde daad feitelijk niet tot voortplanting leidt. Elke ingreep die er rechtstreeks op gericht is de geslachtsdaad onvruchtbaar te maken, vernietigt de innerlijke zin van deze daad.

4. De rechten van de één houden op waar die van een ander beginnen. We zullen het er met elkaar gemakkelijk over eens zijn dat sexueel verkeer waarbij sprake is van bedrog, geweld, intimidatie, overwicht en dergelijke altijd verwerpelijk is en daarom strafbaar gesteld moet worden zoals dat in onze samenleving feitelijk het geval is. Wel meen ik te mogen stellen dat het opdringen van pornografie medische handelingen, bijvoorbeeld een tandheelkundige behandeling, zoveel duurder is geworden. De bestrijding van aids vraagt een grote investering en het is evident dat dit gaat ten koste van andere inspanningen op medisch terrein. Het is ongerechtvaardigd dat de samenleving wordt opgezadeld met de kwalijke gevolgen van het promiscue seksuele verkeer van bepaalde leden van de samenleving”, aldus de bisschop.

Over de voortbrenging en opvoeding van kinderen zei mgr. Bomers het volgende:

„Huwelijk en gezin zijn het getuigende milieu waarin kinderen

geboren worden en opgevoed. Wat voor soort mensen de burgers van de volgende generatie zullen zijn wordt voor een groot gedeelte bepaald door het soort opvoeding dat kinderen krijgen in het milieu waarin ze opgroeien. De samenleving heeft daar derhalve een groot belang bij, en ze heeft daaruit voortvloeiend het recht en de plicht om huwelijk en gezin te beschermen.

Het komt aan de ouders toe te bepalen hoeveel kinderen zij uit hun huwelijk geboren willen laten worden. Daar echter de bevolkingsgrootte een zaak is die het privé-belang overstijgt en daarom de medeverantwoordelijkheid is van de samenleving, is een overheid gerechtigd ten aanzien van de bevolkingsgroei een ontmoedigend beleid te voeren, echter altijd zodanig dat de morele orde niet geschonden wordt. Sterilisatie-campagnes, abortuspraktijken, strafsancities tegen ouders die de door de overheid gestelde limiet wat het aantal kinderen betreft overschrijden, zijn verwerpelijke methodes. Het lijkt weinig twijfel dat een overheidsbeleid inzake de bevolkingsgroei eerder acceptatie vindt bij de bevolking wanneer in dit beleid de natuurlijke rechten van de burgers worden gerespecteerd. Zo'n beleid wordt daarmee ook het meest efficiënte.

Het komt natuurrechtelijk uitsluitend aan de ouders toe te bepalen hoe hun kinderen worden opgevoed. Om dit optimaal te kunnen realiseren dient de samenleving de rechten van het gezin te respecteren.

De gedachten die ik hier naar voren heb gebracht acht ik van fundamenteel belang. Deze kern-waarheden en -waarden dienen ook in een plurale samenleving overeind te blijven”, aldus de bisschop.

Hij merkte voorts op dat het hem bevreemde dat de twee pleiters voor hem, beide student geschiedenis aan de Leidse universiteit, verzuimden op te merken dat het Romeinse Rijk ten onder is gegaan aan seksuele losbandigheid.

Condoom bij homo's geen garantie tegen aids

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM — Acht procent van de homoseksuele mannen die bij anale seks een condoom gebruikt, loopt ondanks deze voorzorgsmaatregel toch kans op besmetting met het HIV-virus en dus op aids.

Dat blijkt uit een onderzoek van de GG en GD Amsterdam en de interfacultaire werkgroep homostudies van de universiteit van Utrecht. Met de speciale, extra sterke condooms die gemaakt zijn volgens de richtlijnen van de aids-commissie, gaat relatief het minste fout: in drie procent van de gevallen gleed het condoom af of scheurde het.

Andere anale condooms zijn veel onveilig.

Die boden in negen procent van de gevallen geen bescherming. Het onderzoek is uitgevoerd onder 277 homoseksuele mannen.

Volgens aids-coördinator Van Wijngaarden is de uitkomst van het onderzoek een ondersteuning voor het Nederlandse aidsbeleid.

„Wij hebben altijd gezegd: vermijd anale seks, en als het echt niet anders kan, gebruik dan een condoom. Dit onderzoek bevestigt dat anale seks inderdaad niet zonder risico's is, zelfs niet als je een condoom gebruikt.”

In andere landen, vooral in de VS, wordt volgens Van Wijngaarden nog veel te weinig gewaarschuwd voor de betrekkelijke veiligheid van condooms.

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Het condoomgebruik onder homoseksuele mannen die anale seks bedrijven, lijkt nog verre van optimaal te zijn. Bovendien blijkt er nogal eens wat mis te gaan in het geval dat er ter voorkoming van besmetting met het Aids-virus een condoom wordt gebruikt. Het veiligste blijft het daarom om helemaal af te zien van anale sex.

Dit concluderen de onderzoekers G. van Griensven van de Amsterdamse GG & GD en E. de Vroome van de Interfacultaire werkgroep homostudies uit Utrecht aan de hand van een onderzoek onder 277 homoseksuele mannen met

Condoomgebruik bij homo's tijdens anale sex weinig populair

Wisselende partners. Het Tijdschrift voor Sociale Gezondheidszorg publiceert vandaag hun resultaten.

Het onderzoek werd uitgevoerd tussen juli en december van het vorig jaar en heeft betrekking op het seksuele gedrag gedurende het halfjaar dat aan de vraaggesprekken vooraf ging. Van de 277 ondervraagden hadden er 81 in die periode of geen partner of ze onthielden

zich van anale sex. Van de overige 196 gebruikte bijna de helft (43 procent) nooit een condoom bij anaal seksueel contact; de andere helft deed dat wel eens of altijd. In gemiddeld 8 procent van de gevallen waarin wel een condoom werd gebruikt, ging er iets mis. Het condoom scheurde of gleed af.

Het speciaal voor anale sex gemaakte „homo-condoom” kwam met 3 procent mislukkingen nog als beste uit de bus. Bij gebruik van het „hetero-condoom” ging het in 18 procent van de gevallen mis. Van Griensven en De Vroome bevelen aan uitsluitend de officiële homo-condooms te gebruiken als het afzien van anale sex „niet haalbaar” is.

'vrijkaartje' voor na de bioscoop ^{VR} 21

Bezoekers van de laatste bioscoopvoorstelling werden gisteravond in vijf steden opgewacht door een man en een vrouw die een 'vrijkaartje' uitdeelden met daarin een condoom. Ook vanavond reiken in Groningen, Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam dezelfde mensen van de Nederlandse stichting tot bestrijding van seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA) die vrijkaartjes op dezelfde plek en dezelfde tijd uit.

Het uitdelen is onderdeel van de zogenoemde condoomcampagne, die het Amsterdamse reclamebureau Prins/Meijer/Stamenkowitzs/Van Walkbeek/Young & Rubicam in opdracht van de stichting heeft gemaakt en die tot 1 januari duurt. Al eerder verschenen er forse affiches in stad en land, en kleine in krant en tijdschrift, met nieuwsgierig makende kreten die oproepen condooms bij het vrijen te gebruiken om ziektes (aids in het bijzonder) te vermijden.

De stichting SOA koos meer dan dertig teksten, die een oudere en een jonge doelgroep een aha-erlebnis moeten bezorgen. Op het affiche staat in forse kapitalen steeds de naam van een bekend iemand, die klaarblijkelijk condooms gebruikt.

De jongeren krijgen voorgeschoteld:

Roberto gebruikt ze - maar nooit op de scooter.

Sjef gebruikt ze - reeds.

Theo gebruikt ze - hè Thea? (de populairste)

Dieuwertje gebruikt ze - als ze voor het blok wordt gezet.

Derek gebruikt ze - als-ie door het lint gaat.

Henny gebruikt ze - Toe Maar.

André gebruikt ze - als-ie een beetje verliefd is.

En voor de ouderen:

Chriet gebruikt ze - tot ze iets nieuws uitvinden.

Erwin gebruikt ze - als-ie de bui ziet hangen.

Urbanus gebruikt ze - ook in België.

Nico gebruikt ze - als z'n moeder niet thuis is.

Sonja gebruikt ze - omdat ze gezond weer op wil.

Herman gebruikt ze - opzij, opzij, opzij.

De stichting vroeg 'natuurlijk' vooraf toestemming aan deze bekende Nederlanders. Een aantal bekenden weigerde haar/zijn naam aan de campagne te geven, maar wie en hoeveel wil preventiemedewerker Katinka de Vries van SOA niet zeggen.

Dat de Amsterdamse bioscoop Tuschinski onder andere Marquez' verfilmde 'Kroniek van een aangekondigde dood' vertoont, heeft niets met het uitdelen van de condooms te maken, maar met het feit dat de uitgekozen bioscopen het Polygoon-journaal vertoont, waaromheen spotjes over veilig vrijen zitten. Althans, dat was de bedoeling, maar sommige beoogde bioscopen lieten uitgerekend nu het Polygoon-journaal vallen.

Volgens Katinka de Vries koos haar stichting voor het koppel man-vrouw om ongeveer als 'krijg ik jou er dan bij cadeau?' in de samenstelling man-man of vrouw-vrouw, te voorkomen. Bovendien kan de man op een groepje jongens afgaan en

Eerst waren het affiches en advertenties, en nu is Herman actief na de film. Wat hij precies gebruikt, staat in 'vrijkaartje voor na de bioscoop'

de vrouw op een club meisjes.

„Als blijkt dat het publiek heel negatief reageert, stoppen we meteen. Maar dat is niet gebeurd.

Hooguit weigerde een tiental bioscoopbezoekers het vrijkaartje in ontvangst te nemen.”

Condoom als vrijkaartje ^{21 UN}

Bij het verlaten van de Rembrandt-bioscoop in Utrecht krijgen we donderdagavond een 'vrijkaartje' in de handen gedrukt. Maar wat een vrijkaartje voor de bioscoop leek te zijn was in werkelijkheid een ludiek verpakt condoom. Medewerkers van de Stichting Overdraagbare Aandoeningen (SOA) deelden de condooms uit in het kader van de bestrijding van Aids.

Volgens Martien Sleutjes van de SOA is de actie bedoeld om het condoom dicht bij het grote publiek te brengen. „We hebben de condooms als vrijkaartje verpakt om een verrassingseffect te krijgen. Al eerder hebben we een campagne gestart met bekende Nederlanders in weekbladen en via affiches op de stations.”

De actie met de condooms wordt we in de vier grote steden, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Martien: „Wij delen ze uit bij bioscopen en dancings. In Utrecht onder-

meer bij de Rembrandt bioscoop en de dancing Cartouch. We proberen een drempelverlaging van het gebruik van condooms te bereiken. Het Aids-probleem is beter bespreekbaar geworden en volgens cijfers van

de apothekers is het gebruik van condooms met twintig procent toegenomen. Maar wij willen voorkomen dat deze toename tijdelijk is, de mensen moeten wel wakker blijven”.

Theo de Lange

Aids-remmer in het ziekenfonds

AMSTELVEEN (ANP) ^{AZT 14} - Nu het AIDS-remmende medicijn AZT (Retrovir) niet langer schaars is, is de tijd rijp om het in het ziekenfondspakket op te nemen. Dat blijkt uit een concept-advies van de Ziekenfondsraad, dat deze week door de voltallige raad besproken wordt. Aanvankelijk raadde de ziekenfondsraad staatssecretaris Dees aan AZT buiten het verstrekkingenpakket te houden. Er was toen nog onvoldoende aanvoer van het middel. Nu de fabrikant AZT in onbeperkte hoeveelheden kan leveren, is dit bezwaar opgeheven. Tot nu toe subsidieerde de Ziekenfondsraad de aankoop van het mid-

del, zodat het in principe toch voor alle AIDS-patiënten in ons land beschikbaar was. Inmiddels is gebleken dat zij veel baat hebben bij het medicijn. Hoewel AZT AIDS niet kan genezen, verlengt het middel de levensduur van patiënten, terwijl zij bovendien veel minder klachten hebben.

De Ziekenfondsraad stelt wel voorwaarden aan het gebruik van AZT. Alleen specialisten (internisten of kinderartsen) mogen het middel voorschrijven. Voorlopig mogen zij dat nog slechts na toestemming van het ziekenfonds en steeds voor een periode van maximaal een maand.

Nu ook onderzoek naar kans op ^{VR} aids bij hetero's 10

AMSTERDAM (ANP) - De Amsterdamse GG en GD wil enige honderden heteroseksuelen met veel wisselende contacten gedurende enkele jaren gaan volgen om na te gaan in welke mate zij het risico lopen aids te krijgen.

Daarnaast is de GG en GD benieuwd naar eventuele veranderingen in hun leefpatroon onder invloed van aids-voorlichtingscampagnes. Het onderzoek richt zich op vijfhonderd tot duizend personen onder garantie van strikte privacy-bescherming. Zij worden getest op de aanwezigheid van antistoffen tegen de ziekte. De verwachting is dat het aantal heteroseksuelen besmet met het aids-virus heel laag zal zijn.

Tub. 23

Aantal misdrijven tegen homo's lijkt wel mee te vallen

HENGELO - Het aantal geweldsmisdrijven tegen homoseksuele mensen lijkt in Hengelo mee te vallen. Het afgelopen jaar zijn zeventien meldingen van mishandeling binnengekomen bij de politie. Voór dit jaar gaat het nog maar om een enkel geval. Of het aantal meldingen een juist beeld geeft van de problematiek is wel een vraagteken. Volgens de politie is het namelijk zo dat de „doelgroep schuwer en moeilijker benaderbaar is dan werd verondersteld”.

Op dit moment is dan ook nog geen echt representatief beeld te krijgen van de geweldsproblematiek, zo blijkt uit het verslag van het project Geweldsmisdrijven tegen homoseksuelen. Tot en met juni van dit jaar is een jaar lang extra aandacht besteed aan misdrijven tegen homoseksueel geaarde mensen.

Het project bestond uit een samenwerking tussen politie en NVTH-COC. Voor F. van Haarlem, commissaris van politie, zijn de bevindingen van het afgelopen jaar aanleiding om te pleiten voor een structurele aanpak van de zaak. „Het project heeft geleerd dat we onze tanden in een niet geringe klus hebben gezet. Activiteiten zijn langdurig noodzakelijk”.

Kosten

Van Haarlem vindt dat een dergelijk beleid geen „al te overdreven kosten met zich meebrengt”. De commissaris hoopt het benodigde geld te kunnen halen uit het gemeentelijk criminaliteitsbeheersingsplan. Er zou met name aandacht moeten worden besteed aan publiciteit.

Volgens Van Haarlem moeten vooral groepen hulpverleners worden bereikt. Daardoor zou meer be-

weging te krijgen zijn in de bereidheid tot aangifte van geweldsmisdrijven door de slachtoffers.

„Met name is hier de vraag dringend op welke manier dat deel van de doelgroep is te bereiken dat niet voor zijn of haar homoseksualiteit durft uit te komen”, aldus Van Haarlem.

Ontvankelijk

„Er rust nog steeds een enorm taboe op homoseksualiteit. De mensen brengen het niet graag in de openbaarheid. Iemand van het COC zei dat je een 500 jaar durend taboe niet in een enkel jaar teniet kunt doen”, omschrijft Van Haarlem de wens om de zaak meer structureel aan te kunnen pakken.

De leden van het Hengelose politiekorps hebben voorlichting gehad. „Dat is een winstpunt geweest. Deze

activiteit heeft hoog gescoord. Er is een grotere ontvankelijkheid ontstaan. De indruk bestaat dat de problematiek door de korpsleden vrij algemeen wordt erkend”.

Van Haarlem heeft gemerkt dat slachtoffers schromen om de stap naar het politiebureau te maken. „Maar eenmaal daar voelt men zich gerustgesteld, men krijgt begrip”.

In de achterliggende periode is door het COC een adviesgroep in het leven geroepen. Deze moet een brugfunctie vervullen tussen politie en (anoniem) slachtoffer. Bij de politie zelf zijn drie contactpersonen aangesteld tot wie de adviesgroep zich kan wenden.

Regionaal

De politie heeft het afgelopen jaar zorggedragen voor een regelmatige surveillance in het Prins Bernhard-

Geweld tegen homo's is lastig in kaart te brengen

Van onze correspondent

EINDHOVEN - In de gemeente Eindhoven hebben per jaar ongeveer 160 homoseksuelen te maken met geweld. Er wordt in slechts acht tot tien gevallen aangifte gedaan. Dat blijkt uit het rapport 'Geweld en homoseksualiteit' van de gemeente. Eerder werden al voorlopige resultaten gepubliceerd. Het blijkt lastig om de omvang in kaart te brengen. Velen houden hun seksuele geaardheid verborgen en zijn niet benaderbaar. Toch lukte dat in veel gevallen door met medewerking van homo-organisaties enquêteformulieren uit te reiken. Op de zogeheten 'banen' (donkere plaatsen zoals parken

waar homo's elkaar ontmoeten) tegen politieagenten aan het werk. Het blijkt sporadisch voor te komen dat homo's elkaar te hulp schieten. Eén van hen schreef dat „nichten potiger moeten worden”.

Er komt een tweede onderzoek door de Rijksuniversiteit Utrecht, met interviews van homoseksuelen zowel als daders. In Leiden gaat eenzelfde onderzoek van start als nu in Eindhoven is afgesloten. Wat met de resultaten van het onderzoek gebeurt hangt af van de politieke afhandeling. Wel heeft de politie bij de officier van justitie er op aangedrongen geweldsmisdrijven tegen homoseksuelen zwaarder te straffen.

plantsoen. Dat heeft niet geleid tot meer aanhoudingen. Wel is er een intensivering opgetreden in de contacten met de parkbezoekers. Dat heeft echter ook niet geleid tot meer aangiftes.

Het is voor de politie nog de vraag of er een verdere intensivering van de surveillance nodig is. De Hermandad denkt onder meer aan het verder „uitbouwen” van de informatie-functie.

Van Haarlem vindt dat de verdere aanpak van de problematiek bij

voorkeur regionaal moet gebeuren. Hij vraagt zich af of „criminelen”, die voorheen in het Hengelose park opereerden, uitgeweken zijn naar onder meer Enschede.

Er is in de periode dat het project werd gehouden een goede samenwerking geweest met justitie. Dat heeft ertoe geleid dat er enkele keren forse straffen uitgesproken zijn tegen daders.

In het kader van het benaderen van hulpverleners wordt de aandacht nu met name gericht op huisartsen. Begin komend jaar zullen politie en NVTH-COC een informatiebijeenkomst houden voor huisartsen.

Het project werd overigens gefinancierd door de ministeries van binnenlandse zaken en justitie. Een bij de aanpak behorend evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd door de rijksuniversiteit Utrecht. Dat onderzoek is nog niet gereed.

Voor Van Haarlem is het in elk geval duidelijk dat er meer aangiftebereidheid moet komen vanuit de groep homoseksuelen. Wat dat betreft vraagt de positie van de adviesgroep een nadere bezinning. „Het drempelverlagende effect dat hiermee werd beoogd is vooralsnog niet duidelijk opgetreden”.

Een roze stip in groen knollenland

(Van een onzer verslaggevers)

Par 23

UTRECHT - „Naar schatting vier- tot vijfduizend dienstplichtigen zijn homoseksueel. De meesten verzwijgen het. Ze gaan er van uit dat ze na achttien maanden toch weer afzwaaien. Dat is jammer, want met die houding verandert er niets binnen de homo-onvriendelijke krijgsmacht.”

Dat zei majoor A. van Weerd, voorzitter van de stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht, zaterdag op de informatiedag Groen en Roze in de Hojelkazerne in Utrecht. Dat het homo's in het leger moeilijk wordt gemaakt, bleek de afgelopen dagen opnieuw. De affiches over de informatiedag waren in de meeste kazernes binnen het kwartier van de prikborsten gerukt. Misschien was dat de oorzaak dat er zo weinig dienstplichtigen waren gekomen. Maar het kan ook zijn dat de militairen bang waren als homo geregistreerd te worden: bij binnenkomst moest elke bezoeker aan de poort zijn naam opgeven.

Volgens Frits van Rixoord, voorzitter van de Vereniging voor Dienstplichtige Militairen (VVDM), is er bij het beleid van het ministerie van defensie sprake van opportunisme: „Er is zo'n tekort aan dienstplichtigen dat ze ook homoseksuelen nodig hebben. Daarom wordt er gezegd dat de homo binnen het leger moet kunnen functioneren. In de praktijk valt dat echter bitter tegen.”

Van Rixoord noemde het een taak van de legerleiding om heteroseksuele beroepsmilitairen en dienstplichtigen van hun angst voor homo's af te helpen. Hij pleitte er voor dat homo's zich kenbaar maken en elkaar bij moeilijkheden helpen, „want als een kleine roze stip in een groen, groen knollenland red je het niet”. „Voor jongens die vragen hebben, willen praten, of eens willen

Krijgsmacht blijkt nog steeds homo-onvriendelijk

uithuilen, is het heel belangrijk te weten dat er een roze hospik in de buurt is.”

Anton Wolters, kort verband vrijwilliger en ex-afdelingsbestuurder van de ANVM, zegt van het begin af aan voor zijn geaardheid te zijn uitgekomen. „De eerste dag werd ik heel toepasselijk bij de stoottroepen ingedeeld. De tweede nacht al vertelde een bransieschopper hoe hij in het weekeinde vijf meiden had gepakt. Meteen daarop kwam hij naar mij en zei: 'Jij lijkt wel een mietje'. Ik heb hem gezegd dat dat klopte en dat ik hem tegen een redelijke prijs wel een kurk ter bescherming wilde verstreken.”

„Zo heb ik m'n homo-zijn meteen maar duidelijk getaleerd. Ik heb ze ook laten weten dat ik me niet, zoals sommige andere jongens, zou laten wegpesten maar ze meteen op hun smool zou timmeren. Uiteindelijk krijgen ze dan toch respect voor je. Daarom kan ik nu zeggen dat ik tot nu toe een fijne diensttijd heb gehad met zelfs een aantal leuke relaties. Ik ga er van uit dat ik ben opgeleid voor de verdediging van het Nederlandse volk. Welnu, tien procent daarvan is homo.”

Dienstplichtigen bespreken in de Hojel-kazerne de problemen van homoseksualiteit in de krijgsmacht. Op de achtergrond de affiche die in de meeste kazernes niet lang de muren heeft mogen sieren.

Er zat altijd al weinig vrouwvlees aan

„Waarom hebben we dit verdiend?” is een klassieke reactie van ouders op het bericht dat hun zoon of dochter homoseksueel is. Rooster, het maandblad van het COC afdeling Amsterdam, heeft opgeroepen te beschrijven hoe ouders, andere familieleden en vrienden reageerden op de mede-

deling „ik ben homo/lesbisch”. Rooster wil een bijlage maken van de reacties, „bedoeld voor onder de kerstboom als je dit jaar weer niet met je nieuwe vriend bij je ouders mag komen”. Tom Kniesmeijer van Rooster: „Het is luchtig bedoeld. Er zijn al zoveel praatprogramma's die het uit de probleemhoek bekijken. Er is nu zelfs een programma met de kinderen van... Op die manier kun je jaren vooruit.”

Hij citeert een jongen die schrijft dat zijn moeder het wel leuk vond dat haar zoon homoseksueel is, omdat ze begrepen had dat homo's zoveel van hun moeder houden. „En deze vond ik zelf ook grappig: een vader die vroeg of zijn zoon nu elke avond in een jurk de trap af zou komen.” En Kniesmeijers eigen ouders? „Die kwamen niet verder dan 'O'.”

We hebben vast enkele verhalen voor onder de kerstboom opgediept: de oma die schouderophalend zei: „Kijk ik niet van op. D'r zat altijd al weinig vrouwvlees aan.”

De vader die de brief van het ministerie van Defensie openmaakte en vroeg waarom zijn zoon dan wel afgekeurd was („Ik was en ben tenslotte een gezonde jongen”). Zijn eerste reactie was begripvol, al was hij geschokt. Maar een paar weken later liet hij zich gaan: hij deelde een klap uit toen zijn zoon zich klaar maakte om naar een „verdachte” kroeg te gaan.

De moeder en de zus die elkaar huilend in de armen vielen. En

dezelfde moeder die „in gezelschap altijd luidruchtig en tegen beter weten in informeert hoe het met deze of gene vriendin gaat”. Wie — achteraf — leuke reacties ontmoette, kan schrijven aan de Volkskrant, Dag in dag uit, Postbus 1002, 1000 BA Amsterdam. Wij maken een kleine keuze en sturen alles door naar Rooster.

Geweld en seksuele perversiteiten in Brabantse kazerne

Van een onzer verslaggevers
UTRECHT, DEN HAAG — Dienstplichtige soldaten in de legerplaats Oirschot hebben andere soldaten gedwongen tot seksuele perversiteiten.

Ook traden zij met grof geweld op tegen lichamelijk zwakkere dienstplichtigen. Dit heeft de Koninklijke Marechaussee vastgesteld na een op 30 september begonnen onderzoek bij het 17de bataljon pantserrifanterie in de Generaal De Ruyter van Steveninck Kazerne in Oirschot. De marechaussee heeft twee processen-verbaal opgemaakt en die in handen gesteld van de auditeur-militair en de bevelhebber der landstrijdkrachten.

Een legerwoordvoerder beperkte zich gisteren tot een persbulletin. De commandant van de 13de pantserrifanteriebrigade heeft volgens de legervolichting om een onderzoek gevraagd naar mogelijke onregelmatigheden bij de b-compagnie van het betrokken bataljon. Dat onderzoek werd op 19 november afgesloten. Een dienstplichtige heeft aangifte gedaan wegens smaad, doordat gedreigd werd met publicatie van foto's van seksuele spelletjes. Een andere soldaat deed aangifte wegens fysiek geweld van dienstplichtigen tegen dienstplichtigen.

Volgens de VVDM, de vakbond van dienstplichtige militairen, moet het kader verantwoordelijk worden gesteld. „Er groeide een structuur waarbij de sociale controle uitsluitend aan de groep werd overgelaten.” Volgens VVDM-secretaris A. Krul heeft de vakbond meer dan eens tevergeefs de zaak aan de orde gesteld bij personeelszaken van defensie. „Wij wezen erop dat het kader niet ingreep in een uit de hand lopend proces in de groep. Hiervan zijn zwakkere figuren, die niet kunnen meekomen, het slachtoffer geworden. Ook compagniescommandant kapitein Van Lopik heeft gemerkt, dat de sociale controle uit de hand liep. Hij heeft dit diverse keren gemeld bij personeelszaken”, aldus de VVDM-secretaris. De vakbond ziet in de huidige excessen in de legerplaats Oirschot een groot verschil met die van twee jaar geleden. „Toen werd er gewelddadig opgetreden door leden van het kader, maar nu reguleert de groep zichzelf. Er is een soort plaatsvervangend kader ontstaan, waar 's avonds bij voorbeeld geen enkele controle op is door afwezigheid van het kader.”

Beroepsmilitair: „Ik ben homo en daar ben ik verdomd trots op”

(Door Peter Niehorster)
UTRECHT — De beroepsmilitair beklimt het spreekgestoelte in de Utrechtse Hojel-kazerne en zegt: „Goedenmiddag, mijn naam is Anton Wolters. Ik ben homoseksueel en daar ben ik verdomd trots op”.

Het kazernecomplex aan de Croeselaan is zaterdag de lokatie voor een informatiedag van de stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht in samenwerking met de soldatenvakbonden AVNM en VVDM. Hoewel de bijeenkomst via een beeldend affiche in alle Nederlandse kazernes was aangekondigd, is de opkomst mager. Het zaaltje is gevuld met een kleine vijftieng man. Het gezelschap bestaat in hoofdzaak uit bestuursleden van de stichting en de twee soldatenvakbonden, drie vrouwelijke beroeps-

militairen en slechts een handjevol dienstplichtigen. Twee van hen laten nadrukkelijk weten niet op de foto te willen.

Het taboe op de andere seksuele geaardheid is nog groot binnen de krijgsmacht. In 1974 schrapte minister Vredeling homofilie als onslaggrond voor militairen. De argumentatie was dat de krijgsmacht een getrouwe afspiegeling van de maatschappij dient te zijn waarbinnen ook homoseksuelen als ieder ander moeten kunnen functioneren. In de praktijk valt dit, zo valt te beluisteren, nog bitter tegen. Een aanwezig van buiten de stad weet te melden dat de affiches met de aankondiging van deze bijeenkomst in zijn kazerne niet langer dan een kwartier aan de muur hebben gehangen.

De stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht gaat ervan uit dat net als in de burgermaatschappij vijf tot tien procent van het militaire apparaat, inclusief burgerpersoneel, een seksuele voorkeur heeft voor het eigen geslacht. Dat zou erop neerkomen dat tien tot twaalfduizend mannen en vrouwen die bij minister Van Eekelen op de loonlijst staan homoseksueel zijn. Volgens de stichting durft meer dan negentig procent niet voor zijn of haar geaardheid uit te komen uit angst voor de carrière of simpelweg voor een gewelddadige reactie van de maten. Bij de stichting, die sinds februari van dit jaar bestaat, zijn rond zeventig homoseksuele militairen bekend.

Homo-organisatie uitgesloten van Anne Frank-tentoonstelling

Van onze verslaggever
HANS HORSTEN
EINDHOVEN — De mogelijke deelname van de organisatie voor homoseksuelen COC aan de begeleiding van een tentoonstelling over het leven van Anne Frank heeft in Eindhoven tot een fikse rel geleid. Gemeenteambtenaren hebben onlangs zelfs verhindert dat twee COC-leden op de Anne Frank-expositie in het Eindhovense stadhuis voorlichting zouden geven over de vervolging en discriminatie van homoseksuelen.

Het COC Eindhoven heeft de zaak hoog opgenomen. De organisatie verwijt de gemeente twee gezichten te tonen. „De gemeente pretendeert een hele hoop te doen bij de bestrijding van discriminatie. Er liggen hele stapels nota's over allerlei maatregelen. Maar op het moment dat homoseksuelen zich zichtbaar manifesteren, mag het in één keer niet meer”, aldus M. Boetzkes van het COC Eindhoven.

De gemeente Eindhoven bestrijdt dat ze het COC discrimineert. Volgens de gemeente is alle commotie te wijten aan de handelwijze van de Anne Frank Stichting. De stichting heeft namelijk achter de rug van de gemeente om allerlei organisaties voor minderheden betrokken bij de expositie (waaronder het COC), terwijl er al lang en breed een contract op tafel lag dat voorzorg in de begeleiding van de tentoonstelling door de Stichting Samenwerkend Verzet.

„Amateurisme van de bovenste plank”, aldus een woordvoerder van de gemeente Eindhoven. „De Stichting Samenwerkend Verzet was nota bene door de Anne Frank Stichting zelf als begeleider aangedragen.” De tentoonstelling „Het Leven van Anne Frank” werd op 16 november in het Eindhovense gemeentehuis geopend.

De expositie was naar Eindhoven gehaald door de inmiddels vervroegd gepensioneerde Eindhovense burgemeester dr. G. Borrie, tevens bestuurslid van de Anne Frank Stichting.

Minderheden

Bij de in maart begonnen besprekingen tussen gemeente en de Anne Frank Stichting (de organisatie die de tentoonstelling heeft samengesteld) besloten beide partijen het thema van de expositie zo breed mogelijk te maken. Dit zou gedaan kunnen worden door op de tentoonstelling ook aandacht te besteden aan minderheden die vandaag de dag nog steeds worden vervolgd en achtergesteld.

De uitvoering van dit plan (waarvoor de Eindhovense gemeenteraad een apart raadsbesluit heeft genomen) werd in handen gelegd van de Stichting Samenwerkend Verzet. Op de opening van de expositie bleek echter dat ook het COC en een aantal organisaties van buitenlanders in Eindhoven naar het stadhuis waren gekomen om de voorlichting over Anne Frank, racisme en fascisme mede vorm te geven. Dit leidde tot enige opschudding, waarbij volgens het COC Eindhoven door ex-verzetsmensen verschillende discriminerende opmerkingen zijn gemaakt over homoseksuelen.

Enkele dagen na de openingsceremonie bleek het COC dat de gemeente niet op stel en sprong ruimte op de tentoonstelling wilde maken voor een inhoudelijke bijdrage van deze organisatie voor homoseksuelen. Toen twee COC-leden dit toch probeerden, werd dit verhindert door ambtenaren van de gemeente Eindhoven.

„De Anne Frank Stichting kwam aanzetten met een groep die kaartjes had voor een trein die al lang was vertrokken. We hebben maandenlang

overlegd met de stichting. Er werd zelfs een speciaal raadsbesluit over genomen. Afspraken lagen vast; alles was geregeld. Dan kun je niet op de dag van de opening de tentoonstelling meteen ingrijpend gaan veranderen”, aldus de zagsman van de gemeente.

Inzinking

De Anne Frank Stichting (die inmiddels drie panelen met informatie over de vervolging van homo's in de periode 40-45 aan de tentoonstelling heeft toegevoegd) ontkent niet bij de voorbereiding „schoonheidsfouten” te hebben gemaakt. C. Suijk, directeur van de stichting: „Ik heb inderdaad de gemeente niet op de hoogte gesteld van het benaderen van het COC voor deelname aan de expositie. Waarschijnlijk had ik toen last van een bewustzijnsinzinking. Aan de andere kant vind ik dat de gemeente zich te juridisch en te formeel verschuilt achter raadsbesluiten en procedures.”

De Eindhovense loco-burgemeester P. van de Baar gaat nu in een gesprek met de Anne Frank Stichting, het COC en de Stichting Samenwerkend Verzet proberen de lucht te zuiveren. De tentoonstelling „Het Leven van Anne Frank” had twee jaar geleden in Amsterdam haar première. Daarna is de expositie niet meer in Nederland te zien geweest. Er zijn inmiddels vier versies in omloop: een in de Verenigde Staten (waar de tentoonstelling in Boston in vier weken tijd 144 duizend bezoekers trok), een in West-Duitsland, een in Engeland (die nu voor vier weken is overgevlogen naar Eindhoven) en, sinds kort, een in Japan. In het Eindhovense gemeentehuis hebben tot nu toe tweeduizend belangstellenden de expositie (die nog tot 16 december te bezoeken is) bezocht.

Anglicanen veroordelen homoseksuele handelingen?

LONDEN — De synode van de anglicaanse kerk heeft gisteren homoseksuele handelingen veroordeeld. Met 403 tegen 8 stemmen bij 13 onthoudingen aanvaardde de synode een motie waarin seksuele gemeenschap wordt omschreven als een handeling van totale toewijding die binnen het huwelijk thuishoort. Overspel en ontucht zijn een zonde tegen dit ideaal en ook homoseksuele handelingen doen volgens de synode aan het ideaal tekort. Zij moeten berouw tonen maar ook met mededogen tegevoerd worden getreden.

De aartsbisschop van Canterbury, dr. Robert Runcie,

steunde het voorstel. „Natuurlijk zijn ontucht en overspel zonde”, aldus Runcie die toegaf dat het met homoseksualiteit enigszins anders ligt.

„Ik kan niet met het extreme standpunt instemmen dat een homoseksuele relatie eenvoudig een alternatieve leefwijze, gelijkwaardig aan het christelijke huwelijk, is”, aldus Runcie. Maar hij voegde toe dat er vele homoseksuelen zijn die zich verantwoordelijk tegenover andere mensen willen gedragen, niet telkens van partner wisselen, geen kinderen molesteren en ook geen bedreiging zijn voor huwelijken of andere relaties. „In het licht van zoveel vooroordelen wil ik beklemtonen dat iemand die van nature homoseksueel is, volledig mens is en dat homoseksuelen dezelfde rechten hebben als de overige mensen”, aldus Runcie.

Kun je Avondmaalsgast zijn zonder die anderen?

door J. Bakker

Bid Nederlandse hervormde kerk

Twee samenwonende homoseksuelen leden van de Scots Church in Rotterdam mogen van hun kerkeraad voor onbepaalde tijd niet meer aan het avondmaal deelnemen. De Scots Church maakt deel uit van de Nederlandse hervormde kerk. Eerst was sprake van een tijdelijke uitsluiting, nu wordt geen termijn meer genoemd.

Het avondmaal is qua inzetten in zeer bijzondere zin gemeenschap stichtend. Maar in het geval van deze twee mannen hebben we met een breuk in de gemeenschap te maken. Het laat je niet los. In je eigen gemeente hoor je de afkondiging: a.s. zondag zal er een dienst van Schrift en Tafel zijn.

Je denkt aan groepen onbegrepen in het verleden en de rol van de kerk in verband daarmee. Geestelijk gestoorden, die in dolhuizen gestopt werden en somtijds tot vermaak van aanschouwers ook nog te kijk werden gezet. Negenslaven, die niet als menselijke wezens werden gezien. Leden uit een gezin werden voor elkaar gescheiden en verkocht. Voor de winsten van de Westindische Compagnie werd God gedankt. Heksenprocessen, waardoor tal van ongelukkigen, meest vrouwen, de dood werden ingejaagd. Maatschappelijk misdeelden, die voorgehouden werd dat armoede behoorde tot de door God geschapen orde, waartegen je niet in opstand komen mocht. En dan het volk van de joden. Het getal van zes miljoen blijft ons achtervolgen als culminatie van een eeuwenlange geschiedenis van vooroordeel en vervolging.

Veel van dit alles, zo wordt vaak opgemerkt, moet gezien worden in het raamwerk van de desbetreffende tijd. De menselijke kennis, de humaniteit en daaraan ontleende inzichten stonden vroeger op een lager peil. Maar waren het niet steeds weer superioriteitsgevoelens en besef van eigen verdiensten, die leidden tot de genoemde excessen en vormen van onrecht op grote schaal? De dominantie in de kerken bestond uit de gezonden, de sterken, zij die beantwoordden aan de in brede lagen gehuldigde norm. Maar als we op ons in laten werken de tragische vergissingen door die meerderheden in de loop

van de tijden begaan, vergissingen die het bestaan voor tal van mensen onleefbaar maakten of zonder meer beëindigden, moet dit alles in deze tijd dan niet tot de grootste voorzichtigheid manen? Moeten we als huidige meerderheid of dominant niet uiterst argwanend zijn tegen vooroordelen en de geringste vorm van hekserij? Elke tijd loopt gevaar zijn eigen uitgestoten te hebben. De kerk is de eerst geroepene ons hier alert te zijn.

Nog een andere vraag komt bij je op. Een primaire reactie, ons als mensen in kleine en grote verbanden maar al te zeer eigen, is de gedachte dat een maatregel als in Rotterdam in feite alleen met homofielen te maken heeft. Als die geaardheid de jouwe niet is gaat het jou ook eigenlijk niet aan. Ieder mens heeft genoeg aan het pak dat hij zelf te dragen krijgt. Niemand kan de last van de hele wereld dragen. Daarom: een maatregel die uitsluitend een duidelijk af te grenzen categorie mensen betreft, hoeft niet jouw zorg te zijn. In het Europa van 1933 tot 1945 zijn de joden met deze mentaliteit al te zeer in aanraking gekomen. De hier besproken categorie mensen heeft daar ook last van.

Maar als we dan nu erkennen dat het probleem van minderheden ook dat van de meerderheid hoort te zijn, wat betekent dit dan voor de hier besproken situatie? Op welke manier kunnen wij onze homofiele medegevolgen te hulp komen? Kunnen wij rustig avondmaal vieren? Lijden wij aan de breuk in onze gemeenschap? Het door de Scots Church in de publiciteit gekomen probleem is dat van de hele kerk. De kerkeraad in Rotterdam zal op bijbelteksten kunnen wijzen, die als ondersteuning van zijn besluit aangevoerd kunnen worden. Toch zal de grootst mogelijke voorzichtigheid hier op zijn plaats zijn. Dat wordt hier niet gezegd vanuit een goedkoop oordeel over bijbelteksten, zoals dat vaak te beluisteren valt. Wie aan het Woord veel te danken meent te hebben zal dat niet gemakkelijk doen. Maar we doen er goed aan te bedenken hoe christenen eeuwenlang Cham ten tonele voerden ter rechtvaardiging van de toestand van ontrecting van gekleurde volken en rassen. Hoe lang zijn armen op hun plaats gehouden met 'Rust mijn ziel uw God is Koning. Wees tevreden met

uw lot,' en bijbelplaatsen die in die trant uitgelegd konden worden? Veertig jaar geleden was Nederland met het Indonesië-in-wording in een hevig conflict gewikkeld. Zij die zich toen beriepen op het 'Gezag is gezag en rebel is rebel', waren niet de laatste christenen die zich op bijbelgetrouwheid voorstonden. Blijkbaar gaat de Geest, die ons in alle waarheid leiden wil, bepaalde concreet aanwijsbare bijbelplaatsen te boven. Misschien moeten we ons meer in het algemeen afvragen, of de liefde van Christus ons altijd gedrongen heeft en nog dringt.

Misschien mag het ook zo gezegd worden. De zaak die hier in het geding is heeft te maken met het bittere raadsel van de schepping. Als wij niet 'beter dan God' willen zijn past ons de erkenning dat het voorkomen van mensen met een homofiele geaardheid geen toeval of vergissing kan zijn. Zij mogen er dus zijn en dat houdt voor ons allemaal de opdracht in als naasten met elkaar om te gaan. Juist zij die geloven in de Schepper, die de aarde geschapen heeft met alles en allen die zich daarop bewegen, juist die mensen mogen geloven, dat het voor God niet moeilijk was geweest één mensensoort te scheppen. Hij heeft dat niet gewild. Wij zijn samen met de ander op de wereld gezet.

Zou hetero-liefde beter dan homofiele liefde zijn, omdat het hetero-liefde is? En zou homo-liefde bij voorbaat verkeerd zijn? De seksuele uiting van liefde is een aspect daarvan. Kan in de verhouding tussen een man en een vrouw niet veel liefde-loosheid, een vooral zoeken naar zichzelf aanwezig zijn? Wie zal erkennen, dat twee vrienden of vriendinnen mogelijk een vorm van liefde kennen, ja ook in lichamelijke zin, waar wij alleen maar van af kunnen blijven? Wie kan liefde wegen? Dat meest bezongen begrip en verschijnsel in het leven van mensen? Maar hoe vaak ook hebben wij het beschadigd, bij anderen en bij onszelf?

Zo ga je de zondag tegemoet. Wat zal de gastheer van de tafel van ons denken? Wij die weten wat liefde van anderen voorstelt? Kun je gast zijn zonder die anderen? Hoe lang kan dat? Laten we hopen op de 'voortvarendheid' van de synode en de door haar ingestelde commissie. En meer nog op de Geest, die ons in alle waarheid leiden wil.

Homo-werkgroep boos op advocaat

AD 26-11-87

DEN HAAG (ANP) — De Haagse advocaat mr. D. Huisman, die in krachtige bewoordingen heeft geprotesteerd tegen de komst van een homo-monument moet worden aangepakt. B en W moeten een klacht tegen hem indienen bij de raad van toezicht van de Orde van Advocaten.

Dat zegt de werkgroep homo-emanipatie van de gemeente. Zij meent dat Huisman homoseksuelen discrimineert en daarmee de advocatuur in diskrediet brengt.

Huisman heeft in een brief aan de gemeente, die hij heeft geschreven op briefpapier van zijn kantoor, gezegd dat een homo-monument — dat op het Malleveld zou moeten komen — aanstootgevend is voor 'allen die als man en vrouw op een natuurlijke wijze samenwonen'.

Hij beschouwt homoseksualiteit als 'zieklijk gedrag, al dan niet aangeboren op basis van genenbeschadiging meestal door alordige levenswijze van (voor)ouders veroorzaakt'.

Als het monument er toch zou komen, dan mag het gemeentelijke politie-apparaat volgens Huisman wel worden uitgebreid. „Want weerstanden in de samenleving blijven natuurlijk niet uit. Geen gezonde Hagenaar opteert voor een Mietenstad.”

De raadsman hoopt dat de raadsleden wakker worden door zijn brief: „U weet toch van Sodom (Amsterdam) en Gomorra (vul maar in)?”

De gemeentelijke werkgroep homo-emanipatie wil dat burgemeester en wethouders zich ook over Huisman beklagen bij het Haags Meld- en registratiepunt voor Discriminatie.

Boek over beginjaren van COC

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM — Een jaar na de viering van het 40-jarig jubileum van de Nederlandse vereniging tot integratie van homoseksualiteit COC is er nog steeds geen wet gelijke behandeling. „We zijn zeer benieuwd hoe het homo- en lesbisch beleid van

minister Brinkman nu concreet ingevuld wordt.”

Dat zei Aaf Tiems, landelijk bestuurslid van het COC gisteren in Amsterdam tijdens de presentatie van het jubileumboek Cultuur en Ontspanning, het COC 1946-1966, dat door Hans Warmerdam en Pieter Koenders werd geschreven. Tiems noemde het boek een belangrijke uitgave: „Wat weten wij nu nog van wat het toen betekende om homoseksueel of lesbisch te zijn? Wat weten wij nu nog van de strijd tegen de verdrukking in met de terugslagen en successen?” Koenders en Warmerdam beschrijven in iets minder dan 400 pagina's het ontstaan van het COC, de vereniging die voortkwam uit het tijdschrift Voor onze Menschen. De vereniging werd aanvankelijk de Shakespearclub genoemd. Later, in 1949 werd die naam veranderd in Cultuur en Ontspanning Centrum COC. Volgens de auteur was het COC vanaf het begin een strijdorganisatie die

het moest opnemen tegen een onderdrukkende overheid. „De jaren veertig, vijftig en zestig vormden een periode van isolement voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen waarin zo goed als niets bestond. Homoseksualiteit was als onderwerp onbespreekbaar. De mogelijkheden om de eigen homoseksualiteit gestalte te geven waren zeer minimaal. Er waren vrijwel geen mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. Het COC bood als eerste een gelegenheid om elkaar buiten bar en baan te zien,” schrijven de auteurs.

Bij de presentatie werd de unieke film In dit Teken vertoond waarmee het COC begin jaren vijftig leden probeerde te werven. De film is als beeldroman in het boek terug te vinden.

Cultuur en Ontspanning, het COC 1946-1966, een uitgave van de interfacultaire werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit te Utrecht, f 22,50.

College van Nijmegen op de bres voor homo's

Van onze correspondenten
NIJMEGEN — De gemeente Nijmegen wil gemeentelijke subsidies kunnen intrekken als organisaties of groeperingen zich schuldig maken aan discriminatie van homoseksuelen.

Ook zal er bij de Nijmeegse scholen op worden aangedrongen discriminatie op grond van seksuele voorkeur uit te sluiten in de statuten van de medezeggenschapsraden. Deze voorstellen zijn te vinden in een nota van het college van B en W, waarover nog deze maand in de gemeenteraad wordt beslist. Het college wil op die manier een voorbeeldfunctie geven bij het bevorderen van emancipatie en het tegen-

gaan van discriminatie. De nota 'Meer dan tolerantie' is opgesteld door een gemeentelijke functionaris die een jaar geleden speciaal werd belast met het homo- en lesbisch beleid. Dit gebeurde naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van de linkse partijen.

In de nota komen het personeelsbeleid, politieke, juridische zaken, sociaal-cultureel werk, kunst en cultuur en onderwijs aan de orde. Lesbische vrouwen krijgen speciale aandacht omdat zij vanwege hun vrouwzijn als 'dubbel achtergesteld' worden beschouwd. Ook wordt het idee geopperd een lijst met 'homovriendelijke' hulpverleners samen te stellen.

ONPASSELIG

TEL II

Zondagavond zagen wij bij Sonja Barend een mevrouw, die dertien jaar geleden, volgens haar beweringen, was verkracht door een psychiater bij wie zij in behandeling was. Dertien jaar had zij gezwegen. Deze nobele sprakeloosheid was veroorzaakt door haar medeleven met de vrouw en de kinderen van de psychiater. Maar, zei ze tegen Sonja, ze had het er "best wel" moeilijk mee gehad.

De psychiater had haar duidelijk gemaakt, dat alleen een sfeer van goed vertrouwen de basis kon zijn van haar genezing, anders zou de behandeling geen enkel succes hebben. Mevrouw moest vooral ontspannen zijn. Hij nodigde haar uit op zijn knie te komen zitten en stelde zelfs voor haar een kalmerende injectie te geven.

„Hij gaf er later nog een”, vertelde mevrouw zondagavond tegen Sonja, „want de eerste had niet veel geholpen. En het enige wat ik weet, is, dat ik toen naar de grond ging en daar beestachtig werd verkracht”.

Excuses

Als deze feiten correct zijn, zou niemand het haar kwalijk hebben genomen, wanneer zij hiervan onmiddellijk aangifte zou hebben gedaan: zelfs de vrouw van de psychiater zou deze actie hebben kunnen begrijpen. Maar mevrouw vertelde het gebeurde alleen aan haar man.

Deze belde toen woedend de psychiater op. En ziedaar: de psychiater bekende. Hij kwam zelfs bij meneer en mevrouw thuis en bood zijn verontschuldiging aan, aldus nog steeds het verhaal van mevrouw.

Nu zou je denken: de kous is af, al geeft die oplossing weinig genoegdoening. Maar wie het excuus aanvaardt en kiest voor zwijgen, heeft een duidelijke keus gemaakt. Mevrouw hield zich ook dertien jaar lang aan die afspraak al had ze het er dan wel "best moeilijk mee".

Pas enkele maanden geleden besloot zij te praten. Zij had gehoord, dat de psychiater intussen van zijn vrouw was gescheiden en moende daardoor ontslagen te zijn van de zwijgplicht, die zij haarzelf had opgelegd. Bovendien, zo was gebleken, had de psychiater in 1986 opnieuw een vrouwelijke patiënte aan zo'n „intieme therapie” onderworpen.

Argwaan

In een interview ging mevrouw nu een boekje open doen over de psychiater. Ineens, na dertien jaar, ontwaakte haar geweten, voelde zij zich geroepen ook op te komen voor haar zusters, die in een zelfde nood verkeerden en die er niet over durfden te praten („Wij vrouwen hebben elkaar nodig”, zei ze zondagavond tegen Sonja) en wilde zij met haar godrag een voorbeeld stellen.

En hoe het u verging, weet ik niet, maar terwijl ik naar haar verhaal luisterde, werd ik bekropen door een lichte argwaan. Wie zwijgt dertien jaar over een dergelijk gebeuren, dat — als het precies zo gegaan is als zij vertelde en dat nemen we dan maar even aan — voor een vrouw een vernederende en zeer kwetsende ervaring moet zijn, om na die dertien jaar

LEO DERKSEN

OP ZICHT

plotseling als een soort wrekende gerechtigheid uit het Hollandse binnenhuisje te komen stappen en namens alle door psychiaters en psychotherapeuten verkrachte vrouwen het zwaard te grijpen?

Was het werkelijk toeval, dat haar plotselinge openhartigheid zich openbaarde in een periode toen er juist een kruistocht tegen psychiaters en psychotherapeuten werd gevoerd en haar onverwachte en wat verlate onthullingen daardoor juist goed „in de markt” lagen?

Plotseling werd op de kwelbuis en in de dagbladen het beeld geschapen van weerloze vrouwen, die zich geestelijk ontredderd hadden gewend tot zieleknijpers, die dan onverwacht niet alleen meer in de ziel knepen, maar overal waar ze maar de kans kregen.

Ineens bleken spreekkamers seksuele slagvelden, waar nauwelijks nog een vrouw ongeschonden vandaan kwam. En zelfs eenvoudige welzijnsverleners ontkwamen niet aan deze kruistocht.

Ineens doken links en rechts vrouwen op, die in die spreekkamers waren verkracht of minstens tot seksuele handelingen waren gedwongen, waarvan zij achteraf riepen, dat ze daarvoor niet naar de geneesheer waren toegegaan.

Maar wat moesten wij ons daarbij voorstellen? Heftige worstelingen op de sofa van Freud? Zou het dan toch mogelijk zijn dat een man op z'n doolie eentje er in slaagt een echt weerspannige vrouw te overmeesteren? Zó was het dan ook niet: de vrouw verkeerde ten opzichte van de arts of psychotherapeut in een afhankelijke positie en van die weerloosheid werd gebruikt gemaakt, zo luidde de verklaring. Maar hoe weerloos was ze dan?

Nog pas enkele weken geleden zag ik in een televisieprogramma, dat aan dit onderwerp was gewijd, een vrouw, die onthulde, dat zij vele, vele jaren achtereenvolgende elke week door haar psychotherapeut was verkracht. Jarenlang was zij dus elke week weer naar de man toe-

gewandeld. Met welk recht beklagt zij zich dan nu nog, denk je in opperste verwarring. Is zo'n vrouw dan al die jaren weerloos?

Een psychotherapeut, psychiater of vrouwenarts, die zich tijdens de uitoefening van zijn beroep aan een patiënte vergrijpt, dient daarvoor gestraft te worden. Onmiddellijk! Niet dertien jaar later. Want de actie van de mevrouw, die bij Sonja haar verhaal vertelde, had een verbijsterend effect: de psychiater pleegde zelfmoord nadat hij eerst nog een afscheidsbrief had geschreven en daarin erkende fout te zijn geweest.

Maar ik werd oprecht onpasselijk toen ik haar hoorde vertellen, dat zij nog naar zijn begrafenis was geweest, aan het graf zelfs een toespraak had gehouden, daarbij een brief van de man had stukgescheurd, de snippers op zijn kist had gestrooid en had geroepen: „Hier, heb je je leugens terug!”

Mevrouw wilde nog even dansen op het lijk om daarna bij Sonja te verschijnen in de hoop applaus te oogsten. Maar iemand, die dertien jaar wacht alvorens haar persoonlijke wraak te halen, is allerminst geloofwaardig en zeker geen pleitbezorger voor al die vrouwen, die tijdens een therapie zijn misbruikt. Want wie naar haar verhaal luistert, vraagt zich af: Wie beschermt de psychiater tegen dit soort vrouwen?

Postuum berouw van psychiater

Bh 4

AMERSFOORT — De 55-jarige psychiater uit Zeist die onlangs werd beschuldigd van seksueel misbruik van patienten, heeft zich van het leven beroofd.

In een afscheidsbrief aan de Amersfoortse Courant, die de tekst ervan op zijn verzoek inmiddels heeft gepubliceerd, licht de arts zijn gedrag toe. Hij zegt zijn seksuele relaties met patienten in de jaren zeventig achteraf betreurd te hebben „maar in die tijd was niet iedereen ervan overtuigd dat dergelijke relaties blijvende schade kunnen veroorzaken. Ten onrechte wordt ervan uitgegaan dat vrouwen die gewenste seksuele contacten met hulpverleners hadden, altijd misbruikt zijn en erin gelopen. Ook de patienten die er geen negatieve gevolgen aan hebben overgehouden, wordt nu een trauma aangepaard”. Verder schrijft de psychiater aan de Amersfoortse Courant: „Ik hoop dat u de moed heeft dit te publiceren. Niet om mijn straatje schoon te praten. Maar ik ben geen verkrachter”.

Artikel over postume brief arts belastend voor slachtoffers

VK 16

Wij zien ons genoodzaakt te reageren op het artikel in de Volkskrant van 4 november onder de titel „Arts betreurd in postume brief seks met patienten”. In dit artikel worden een aantal zaken geciteerd en gesuggereerd, die naar onze mening belastend zijn voor slachtoffers van seksueel geweld in het algemeen en voor de betrokken patienten in het bijzonder.

Ten eerste suggereert geciteerde arts dat de seksuele contacten in de jaren zeventig plaatsvonden. Echter het justitiële onderzoek naar de praktijken van de arts is begonnen naar aanleiding van een aangifte in december 1986. De aangifte betrof een verandering in 1983 van een niet-actieve relatie met de vrouw van de kinder- en jeugdpsychiatrische kliniek van Zon en Schild, waar de arts als psychiater werkzaam was.

Ten tweede wordt geciteerd dat er sprake zou zijn geweest van gewenste seksuele contacten. De beschuldigingen

gaan echter om seksueel misbruik waarbij spierverslappende middelen en geweld werden gebruikt. Het argument dat de vrouw/het kind het zelf gewild zou hebben, wordt ook hier gehanteerd ter verdediging van een misdrijf.

Ten derde gaan we in op de opmerking dat trauma's kunnen worden aangepaard. Dit slaat nergens op, een trauma staat nooit los van (een) afschuwelijke gebeurtenis(sen), hetgeen niet mag worden ontkend door uit de lucht gegrepen argumenten.

Tot slot reageren wij op de opmerking van de arts dat hij door de vele publiciteit een nieuw bestaan onmogelijkheids ontstond. Dit is echter niet het meest effectieve middel om seksueel geweld te openbaren, zeker als de betreffende arts zelf de publiciteit (postuum) opzoekt.

AMERSFOORT

G. Hartveld
T. Evers

Seksuele benadering hulpverlener ^{UN 11} verbieden

„Ik kwam bij een keuringsarts in verband met mijn uitkering. Hij zei dat ik me helemaal uit moest kleden. Toen ik dat niet wilde, zei hij dat hij mijn uitkering stop zou zetten. Tja, wat doe je dan? Hij liet me naakt rondlopen en oefeningen doen. Ook raakte hij even - per ongeluk (?) - mijn borst aan. Later hoorde ik meer klachten over hem. Wij hebben toen gezamenlijk onze klachten ingediend en hij is geschorst als keuringsarts”.

door
rob hirdes

redacteur binnenland

Het relaas van een jonge vrouw, die het slachtoffer werd van seksueel geweld in de hulpverlening. Steeds meer vrouwen melden dat zij zijn misbruikt of vernederd door hun hulpverlener. Zo bleek uit een vorige maand gepubliceerd Leids onderzoek, dat tal van incest-slachtoffers ook nog eens het slachtoffer worden van psychiaters en andere hulpverleners.

Andere recente voorbeelden van seksueel misbruik en vernedering van vrouwen zijn de affaire rond de Haagse gynaecoloog, die met patiënten tegen hun wil geslachtsgemeenschap had, een bejaarde huisarts uit Zoetermeer, die zijn vrouwelijke patiënten onzedelijk betastte en verplegers uit diverse psychiatrische ziekenhuizen, die de aan hun zorgen toevertrouwde patiënten verkrachtten.

Uit het toenemend aantal meldingen en ook uit diverse onderzoeken blijkt dat seksueel misbruik bij alle soorten hulpverleners voorkomt: bij huisartsen, co-assistenten, gynaecologen, internisten, bij keuringsartsen, tandartsen, fysiotherapeuten, verplegers, alternatieve therapeuten, maatschappelijk werkers, schooldekanen, priesters en advocaten.

Onbegrip

Hoewel er nog maar nauwelijks officiële cijfers voorhanden zijn, stijgt het aantal meldingen de laatste tijd schrikbarend. Dat komt onder andere doordat het taboe dat erop rust enigszins afneemt. Steeds meer vrouwen durven over hun ervaringen te praten en zijn bereid een klacht tegen de hulpverlener in kwestie in te dienen. Ondanks het onbegrip waarmee zij in hun omgeving vaak tegemoet worden getreden. Reacties als: 'dat je dat toegelaten hebt' of 'mij zou zo iets niet overkomen' komen veel voor, waarbij -vooral bij manlijke partners - ook jalousie een rol kan spelen.

Of zoals één van de slachtoffers van seksueel geweld vertelt: „Ik had klachten en kwam bij een gynaecoloog terecht. Tijdens het onderzoek betastte hij mijn onderlichaam. Ook wreef hij over mijn klieren. Ik wist dat het niet klopte, maar was totaal overonderd. Pas veel later drong echt goed tot me door wat hij had gedaan. Toen ik het aan mijn vriend vertelde, zei die: „Hoe heb je dat met je kunnen laten doen? Daardoor ging ik

me heel schuldig voelen en heb er lang niet over durven praten”.

Seksueel geweld en vernedering door hulpverleners manifesteert zich op allerlei manieren. Bijvoorbeeld door vrouwen onnodig naakt te laten zitten, liggen, rondlopen en naakt oefeningen te laten doen en door herhaaldelijk aan te sturen op een inwendig onderzoek, terwijl daar geen medische noodzaak voor is. Ook maakt de hulpverlener soms avances om „troostend" bezig te zijn.

Andere aangevoerde argumenten seksueel contact therapeutisch te rechtvaardigen is dat dit vrouwen van hun angst voor mannen af zou kunnen helpen.

Bijna alle vrouwen, die iets dergelijks ondervinden, geven zichzelf aanvankelijk de schuld. Zo in de trant van: „Had ik maar niet...", of „Ik had ook maar met een weg moeten lopen...". Vaak ook voelen ze zich medeplichtig.

Het is dan ook niet gemakkelijk te aanvaarden dat een hulpverlener seksueel geweld heeft gebruikt. En het wordt nog ingewikkelder wanneer de cliënt zelf verliefd op de hulpverlener denkt te zijn. Daarbij speelt een rol dat de hulpzoekende cliënt afhankelijk is van de hulpverlenende deskundige. Een afhankelijkheid, die voortkomt uit de deskundigheid van de hulpverlener en uit de tijd en aandacht die hij in zijn cliënt moet investeren.

Een vrouw vertelt: „Ik ging naar het Riagg, omdat ik problemen had in mijn huwelijk. De maatschappelijk werker die ik kreeg zei dat hij daar veel ervaring mee had. Hij hield mij

maandenlang voor dat ik me minder afhankelijk van mijn man moest opstellen. Hij zei dat ik hem niet alles moest vertellen en dat het goed voor mij was een relatie met een ander aan te gaan. Onze wekelijkse gesprekken waren heel belangrijk voor me. Zijn aandacht en belangstelling had ik nodig. Ik werd zelfs een beetje verliefd op hem en ik denk dat hij dat door had. En toen begon hij met me te vrijen. Eerst een kusje bij het afscheid.

Langzamerhand steeds meer. Ik dacht dat hij ook werkelijk veel om mij gaf. Maar op een gegeven moment vertelde hij dat hij ermee op wilde houden, omdat hij een nieuwe vriendin had. Toen ben ik totaal ingestort. Op zijn sandringen had ik er nooit met iemand over gepraat. Nu stond ik ineens helemaal alleen”.

Chantage

Uit het merendeel van de klachten blijkt dat seksueel misbruik gepaard gaat met misleiding, chantage, overheersing en verkrachting. In een groot aantal gevallen is trouwens bij een aangifte de wetgeving niet toereikend, omdat de harde bewijslast ontbreekt. En zo staat het slachtoffer niet alleen in emotioneel, maar ook in praktisch opzicht in de kou. Daarbij komt dat in tal van beroepscode seksueel geweld niet wordt genoemd. Nog moeilijker wordt het als een hulpverlener niet bij een beroepsgroep is aangesloten. Het Landelijk Registratiepunt van Vrouwen tegen Seksueel Geweld door Hulpverleners pleit dan ook voor zowel het opnemen van een verbod op seksueel contact in de beroepscode als voor een verandering van de wetgeving op dit gebied.

Lezerstribune

Seksueel geweld en beroepscode

Het artikel van Rob Hirdes 'Seksuele benadering hulpverlener verbieden' (UN 11 nov.) heeft enige aanvulling. Hirdes schrijft o.a.: „Daarbij komt dat in tal van beroepscode seksueel geweld niet wordt genoemd. Nog moeilijker wordt het als een hulpverlener niet bij een beroepsgroep is aangesloten.

Er zijn dus beroepscode, waarin een artikel is opgenomen dat stelling neemt tegen een seksuele benadering door de hulpverlener. Hirdes noemt ze alleen niet. De Stichting Patiëntenbelangen Hypnotherapie (SPH), waarbij 86 vakbekwame en erkende hypnotherapeuten zijn aangesloten, heeft in haar beroepscode een artikel opgenomen dat zeer duidelijk is.

Artikel 6 van de beroepscode luidt: „Het is de therapeut(e) te allen tijde verboden om op welke wijze of met welke bedoeling dan ook, handelingen te verrichten die als schendend voor de autonomie en/of lichamelijke integriteit zouden kunnen worden aangemerkt, wanneer die schending betrekking heeft op de primaire en/of secundaire geslachtskenmerken van de patiënt(e). Kenmerkend voor deze schending is, dat vernedering er een inherent bestanddeel van uitmaakt”.

Ook heeft de SPH een commissie, die klachten van cliënten behandelt en onderzoekt. Komt het tot een rechtszaak dan kan op de SPH een beroep worden gedaan om een getuige-deskundige te leveren. De SPH ziet voorts toe op de naleving van de beroepscode en praktijkvoorschriften voor aangesloten hypnotherapeuten en houdt controle op de kwaliteit van de praktijken.

Daarnaast wordt veel gedaan aan voorlichting en het bevorderen van het opnemen van hypnotherapeutische behandelingen in het pakket van ziekenfonds of ziektekostenverzekering.

Hans Steimbriecher
secretaris SPH
Postbus 306
IJsselstein

GERESPECTEERDE PEDOFIE veegt zijn eigen straatje

Per 6

Dr E. Brongersma: Jongensliefde. Seks en erotiek tussen jongens en mannen. Deel 1: De Partners. Uitg. SUA, Amsterdam, 1987. f 37,50

door JACQUELINE VAN DUIN

Er wordt de laatste tijd wat afgepraat en geschreven over sex met kinderen. Krantelezers treffen elke dag berichten aan over incest en kinderporno. Er zijn vertrouwensartsen en opvanghuizen voor jongeren gekomen, onderwijzers en politiemensen krijgen training in het omgaan met daders en slachtoffers. Geschoktheid en afgrijzen alom. Wat zich op seksueel gebied tussen volwassenen afspeelt, moet iedereen inmiddels voor zich weten. De overheid is geen zedenmeester meer en om het opgeheven vingertje van de kerk maakt het publiek zich voornamelijk vrolijk. Dat dit niet wil zeggen dat er dus geen morele vragen meer aan sex in het algemeen vastzitten, komt de laatste tijd tot uitdrukking in een om zich heen grijpende ongerustheid over sex met kinderen.

In dit benauwde klimaat van bezorgdheid en schrik is onlangs het boek *Jongensliefde. Seks en erotiek tussen jongens en mannen* verschenen van de hand van E. Brongersma. De auteur heeft tientallen jaren de belangen van pedofielen behartigd. Als jurist verdedigde hij hen in strafzaken. Als lid van de Eerste Kamer voor de PvdA zat de zedelijkheidswetgeving in zijn pakket en hij publiceert al zo'n dertig jaar over pedofilie. Hij is in Nederland vast de man die er het meest van weet en zijn houding in het openbaar in al die jaren dwingt respect af.

In zijn inleiding schrijft Brongersma dat hij zelf pedofiel is en ooit veroordeeld werd. Voor zijn werk beschouwt hij het als een voordeel persoonlijk betrokken te zijn bij het onderwerp, maar hij stelt nadrukkelijk dat alléén argumenten van belang zijn. Als een getrouwd man een boek over het huwelijk mag schrijven, waarom een pedofiel dan niet over seksuele relaties met jongens, vraagt de auteur zich af. Er even van afgezien dat in de belangen van een getrouwd man ruimschoots is voorzien, heeft Brongersma gelijk als hij stelt dat het er niet toe doet of je belang hebt bij een zaak of niet, als je maar met argumenten komt.

Alleen, dat doet Brongersma niet. Het gros van de volwassenen legt er nogal krampachtig de nadruk op dat kinderen recht hebben op bescherming tegen de seksuele macht van ouderen. Dat is goed bedoeld, maar het is óók een manier om de seksualiteit van kinderen, waar men geen raad mee weet, onder de grond te schoffelen. Brongersma doet het omgekeerde. Hij accentueert juist het recht van kinderen op seksuele ervaringen. Wat hij er niet bij vertelt is, dat hij dit doet om zelf aan zijn trekken te komen. In beide gevallen argumenteert men wel heftig, maar het motief ervoor, dat argus voor kindersexualiteit of juist de kick ervan, blijft verschillen. *Jongensliefde* is de apologie van een belanghebbende die kritisch staat tegenover de gewone gang van zaken, maar niet tegenover zijn eigen manier van doen.

Verborgen redeneringen

Brongersma heeft ontegenzeggelijk veel kennis en ervaring opgedaan in zijn persoonlijk leven, werk en studie. Dat blijkt onder andere uit de talloze voorbeelden die hij uit zijn archief - het archief van de Brongersmastichting - put en uit de bibliografie van ruim duizend titels die hij voor de lezer heeft samengesteld. Verslag van wetenschappelijk onderzoek in vele disciplines, juridische verhandelingen en veel romans waarin pedofielen schrijven over hun wel en wee met jongens.

Maar zijn redeneringen kloppen niet. Vermoedelijk is het ook niet zijn bedoeling te redeneren voor of tegen. In het nu verschenen deel worden de twee partijen, mannen en jongens, belicht; pas in het nog te verschijnen tweede deel zullen de bezwaren en voordelen van de pedoseksuele verhouding aan bod komen, zo blijkt uit de inhoudsopgave.

Wel schuilen er in de presentatie van de documentatie voortdurend verborgen redeneringen en het lijkt soms wel alsof de auteur daar in zijn enthousiasme voor het onderwerp zelf geen erg in heeft. En steeds gebruikt hij argumenten van zodanige aard dat ik mijn hoofd eronder durf verdedden dat de voordelen het in deel twee gemakkelijk zullen winnen van de bezwaren. Maar wat in het eerste deel doet mij dit zo zeker weten?

Brongersma begint met de mannen en hun voorkeur voor jongens - vrouwen komen in dit boek niet voor - nadat hij in een hoofdstuk vooraf heeft laten zien hoe seksualiteit zoal fungeert in de omgang tussen mensen. Achtereenvolgens komen voortplanting, liefde, lust en overgave ter sprake. Mannen, schrijft Brongersma, hebben veel vaker seksuele contacten met jongens dan men denkt. En dat loopt van

liefde of innige vriendschap tot vluchtige ontmoetingen die tot stand komen bij de gratie van begeerte.

De auteur vraagt speciaal begrip voor de verpletterende indruk die een vluchtige seksuele ontmoeting op je kan maken. Net zo goed als lange vriendschappen iets moois bij je teweeg kunnen brengen. Waarom doet hij dit? Vreest hij dat zijn lezers dit niet met hem eens zullen zijn? Keert hij zich tegen zijn eigen morele remmingen? Dat weet ik niet, maar dit is wel een voorbeeld van impliciet argumenteren en ik zal er nog enkele geven.

Schoon straatje

Mannen die van jongens houden zijn onder te verdelen in pedofielen en pseudo-pedofielen. De voorkeur van de eersten gaat onveranderlijk naar jongens uit, ze zouden niet anders willen. Voor de laatsten blijven jongens min of meer over. Omdat ze zich niet tot vrouwen of mannen durven wenden of leven in een omgeving - op zee, in de gevangenis - waar jongens de beschikbare categorie vormen. Pseudo-pedofielen kunnen tegen hun verwachting in de smaak van jongens te pakken krijgen of ooit terugkeren naar hun eigen voorkeur. Hoe dit ook zij, ze zijn geen 'echte' pedofielen. En alleen voor de laatsten reserveert Brongersma een positief liefdesgevoel; zij gebruiken nooit dwang en onderhouden vaker goede vriendschappen met jongens.

Foto van Donald N. Mador, door de Nederlandse rechter als kinderpornografie bestempeld

Ja, zo kan ik het ook. Niet dat mensen géén uiteenlopende motieven zouden hebben voor dezelfde praktijken, maar wat schiet je er mee op om de mooie motieven, liefde en vriendschap, bij echte pedofielen te leggen en de minder mooie bij pseudo-pedofielen? De schrijver wil ons toch iets laten snappen van een specifieke seksuele praktijk? Dat daar ook mooie en minder mooie drijfveren te vinden zijn, willen we graag geloven. Ondertussen veegt hij wel makkelijk zijn straatje schoon.

Uit de geschiedenis en de antropologie heeft Brongersma heel wat voorbeelden waaruit blijkt dat sex tussen mannen en jongens soms wel gewoon gezond en achtenswaardig wordt bevonden. Zulke voorbeelden zijn echter alleen informatief als je erbij uitgelegd krijgt wat de seksuele gevoeligheid de leden in zo'n samenleving precies doet. Is sex daar hetzelfde als eten en drinken? Bij ons meestal niet. Onderzocht het menselijk tonen van seksueel verlangen daar je maatschappelijke positie? Bij ons vaak wel. De lezer wordt over dit soort vragen in het onzekere gehouden, met het gevolg dat je uit die voorbeelden van vroeger en elders alleen de conclusie trekt dat het weliswaar overal anders gaat, maar dat die wetenschappen niets toe- of afdoet aan wat je zelf voelt en doet. Alsbij gebrek aan volledige informatiegeen argumenten kunt ontleenen aan het feit dat het ook anders toe kan gaan, blijft meestal de gevolgtrekking over dat de voorbeelden ideologisch goed van pas komen en dat is hier helaas het geval.

Brongersmaslaagt er trouwens in om, zoals boven, argumenten voor pedofilie te vinden in de culturele, veranderbare menselijke aard. Maar tegelijkertijd ziet hij ook brood in de gedachte dat de liefde van mannen voor jongens overeenkomstig de natuur is, zoals de geschiedenis van de mensheid en van haar voorlopers in het dierenrijk laat zien.

Navrant

In de tweede helft van het boek komen de jongens aan bod en daar krijgen de voorbeelden uit andere culturen zelfs een navrant kantje. Het begint met een schets van de initiatieriten die sommige volken voor jongens in petto hebben. Regelrechte martelpraktijken als je het mij vraagt. Alweer kan je alleen maar tot de slotsom komen, dat culture can make anything right or wrong.

En dan nog iets. Zo'n hoofdstuk beginnen met inwijdingsrituelen impliceert tenminste, dat het de jongen en zelfs de man ook bij ons om inwijding van de eenste zou gaan. Nu wil ik dat motief niet uitsluiten, maar het zou me verbazen als dat de motor achter de seksuele praktijk ten onzent zou zijn. Zo mooi zit zelfs een echte pedofiel niet in elkaar. De compositie van dit hoofdstuk is zo suggestief - want ook dit effect blijft onuitgesproken - dat je soms gaat denken: ben ik nu gek of is hij het.

De jongensliefde van mannen is niet zo nobel en jongens zijn het zelf ook niet. Brongersma legt uit dat ze op zeker moment erg geïnteresseerd raken in sex. Ze willen wat en veel jongens vinden ook een gaatje. Ze praten en fantaseren veel over sex, ze masturberen en zoeken toenadering tot meisjes of elkaar. Met meisjes is het minder makkelijk, omdat die een ander lichaam en andere sensaties hebben die je niet zomaar deelt. Jongens experimenteren daarom ook met leeftijdgenoten en met oudere jongens en mannen. Ze weten dan nog niet altijd waar hun voorkeur naar uitgaat. Pedofielen krijgen dus nogal eens jongens in bed die, of ze nu later homo of hetero worden, geobsedeerd zijn door hun eigen lichaam en seksuele verlangens. Bij een oudere pedofiel, die exact deze belangstelling met hem deelt, krijgt een jongen gelegenheid en genegenheid voor wat bij voorbeeld thuis of bij meisjes moeilijker ligt. En soms ook bij jongens van zijn eigen leeftijd, omdat zij allemaal bang zijn voor homoseksualiteit. Vooral meer heteroseksuele jongens zouden de echte pedofiel als gebraden duiven de mond in vliegen, omdat voor deze jongens de contacten met een man minder geladen zijn.

Gretig en aantrekkelijk

Beide partijen willen wat en vinden dat, meestal tijdelijk, bij elkaar. Jammer genoeg krijgen we niets te horen over hoe ze elkaar vinden. Waar moet je wezen voor wat? Hang je als man in zwembaden rond? Als een jongen één man kent, leert hij dan door hem andere liefhebbers kennen? Word je door schade en schande wijs of kun je de kunst ergens aftikken? In Brongersma's voorbeelden is het steeds al zo ver en hij

VERVOLG PAR 6

schrijft ook dat de jongens nogal gretig zijn. Ze zijn bovendien allemaal aantrekkelijk: 'Een stevige, gezonde en bijzonder begaafde Duitse jongen van vijftien', '... Sam was een Surinaamse creool... zijn trots en vreugde waren zijn spieren...'... een mooie, stevig gebouwde jongen met volgroeide geslachtsdelen...' Wordt een man die naar de gunsten van een jongen dingt nooit uitgelachen? Hebben die jongens nooit een beugel of jeugdpuistjes? Een blik op het Centraal Station in Amsterdam leert toch dat althans sommige mannen voor jongens moeten betalen die nu niet direct moeders mooisten zijn. Dat zullen dus de pseudo-pedofielen zijn.

Wat de 'volgroeide geslachtsdelen' betreft, de auteur door-dringt ons ervan dat het pedofielen speciaal om het mannelijk lid zou gaan. Ik vrees dat Brongersma hier zijn eigen smaak voor die van alle pedofielen aanziet, maar de voorbeelden culminerend tenminste meestal in enthousiasme over hoe groot, hoe vaak en hoe ver. De pedoseksuele praktijk die de auteur beschrijft, is wat dat betreft net zo gewoontjes en schematisch als die van menige volwassene, als je tenminste afgaat op sommige sexscènes in boeken en films of wat je afsleidt uit een bepaald soort mannenpraat. Zo schematisch dat je wél eens denkt: een kind kan toch eigenlijk de was doen?

Wat bedoelen sommige volwassenen eigenlijk als ze zeggen dat hun kinderen er nog niet aan toe zijn? En waarin precies zouden jongens volgens Brongersma moeten worden ingewijd? Want hoewel hij onconventioneel is in zijn voorkeur en openheid erover, hij is ook een Spitzbürger als hij sex tussen mannen en jongens probeert te verkopen als een goede voorbereiding voor later... als de jongen trouwt en kinderen krijgt. Het gaat in de pedoseksuele praktijk blijkbaar om een pikgericht van dátum. Geen experimentele ruimte voor kinderlijke fantasie of speelsheid, omdat de verhouding immers puur voor het plezier bestaat, maar een op prestatie gerichte sexpraktijk in dienst van de heteroseksuele orde.

Bokken en schapen

We praten al sinds Freud over de seksualiteit van kinderen, maar dit feit is nog altijd niet aanvaard. Want in de huidige discussie zijn volwassenen toch vooral schuldig en kinderen slachtoffer. Ging men er meer van uit dat kinderen ook seksuele verlangens kennen en daarom dat van volwassenen wel aanvoelen, dan zou het aanwijzen van bokken en schapen moeilijker worden. Want seksueel verlangen ondermijnt het machtsverschil tussen mensen, de gezagsverhouding tussen jong en oud bij voorbeeld. En al wordt een kind vaak slachtoffer van een seksuele verhouding, het vindt er waarschijnlijk ook mogelijkheden in voor zichzelf. Wie heeft dan wát gedaan? Met deze kwestie zijn we in een eeuw nog bitter weinig opgeschoten.

Het lijkt dan eerst of Brongersma met zijn *Jongensleefde* een heel ander geluid laat horen, maar bij nader inzien valt het tegen. Een ongewone man in zijn voorkeur en houding, maar wel een die gewoon zijn pik achterna loopt.

Onderzoek
sexaffaire
Pekela nog
niet verder

Van een onzer verslaggevers

OUDE PEKELA — Ondanks inachakeling van Interpol en professor G. Mik en een fotoconfrontatie met de kinderen, is Justitie nog niets opgeschoten met het onderzoek in de kindersexaffaire in Oude Pekela. „Het onderzoek is nu wel meer gestroomlijnd, maar het gaat allemaal moeizaam,” zegt officier van Justitie en woordvoerder mr. A.J. Blok.

Hij ontkent als zou het rapport dat Mik heeft gemaakt na gesprekken met kinderen en de ouders, niet waardevol zijn in het totale onderzoek. „Het is een belangrijke ondersteuning voor de politie geweest,” zegt mr. Blok. De politie gaat er nog altijd van uit dat tientallen kinderen seksueel zijn misbruikt. De tientallen tips die daarover zijn binnen gekomen, hebben niets opgeleverd.

„We raden ouders en kinderen nog steeds aan om eventuele bijzonderheden te melden.” De laatste tijd zijn evenwel geen tips meer ontvangen. Wel is nog een nader onderzoek gehouden naar aanleiding van in beslag genomen pornobladen en videofilms in Oldenburg. Dat onderzoek heeft geen relatie met Oude Pekela aan het licht gebracht. Bij het onderzoek zijn ook geen nieuwe technieken gebruikt om achter de daders te komen, en er zijn evenmin nieuwe dekundigen ingeschakeld.

THE SUNDAY TIMES 29 NOVEMBER 1987

Porn group tries
to link up with
child charity

A PAEDOPHILE movement has been thwarted in its bid to forge links with an international charity devoted to the protection and welfare of children.

The paedophile group, centred around a London and Edinburgh-based magazine called *Minor Problems*, attempted to set up an exchange of information and publications with the charity.

Welfare workers at the Defence for Children International's New York office grew suspicious when they read some of the group's publicity literature.

Minor Problems describes itself as a "review for free intergenerational and childhood relations". But detectives and child-care workers believe it has now replaced the notorious Paedophile Information Exchange (Pie) as the leading contact group for those campaigning for sex with under-aged youngsters.

Although police in Cheshire have denied that the arrests made in Congleton last week had anything to do with such contact groups, they have increased speculation that organised child pornography is thriving nationally.

Diane Core, founder of

by Maurice Chittenden and Rosie Waterhouse

Childwatch, has given detailed information to police on nine organised groups she says her organisation has uncovered but says that the problem is considerably more widespread. "There is now one in every major town. It is like a cancer."

The Sunday Times has discovered that *Minor Problems* has already established transatlantic links. Copies of the magazine were found when police raided the home in San Diego, California, of a woman running a group called The Childhood Sensuality Circle.

But *Minor Problems* seized on a possible link with Defence for Children International after an article appeared in a scholarly review about the charity's defending black children imprisoned in South Africa.

The charity was founded nine years ago in Geneva. Unicef, the United Nations children's foundation, regularly referred cases to it.

Mike Jupp, the British-born executive director of the charity's American branch, said: "Minor Problems contacted us after picking our name from this article. It pretends to have the interests of children at heart, but it is trying to win legitimacy through association with an established body. We want nothing to do with it."

Minor Problems was launched in April, 1983. Many will find its drawings of children offensive because of the context in which they are used, and its editorials defend the "right" of children to have sex with adults.

The magazine claims that it exists to put such viewpoints on the discussion agenda of the radical and alternative left. A "marxist analysis" spread over several issues expounded the theory that paedophile relations "would be OK under socialism".

The magazine's columns re-

port on the activities of such organisations as the north American man/boy love association and publicise books with such titles as *How To Have Sex With Kids*. It has carried recruitment advertisements from Pie, which paid more than £1,000 to bulk-subscribe the first three issues. Pie's magazine *Maggie* had folded after Pie's leader, Tom O'Carroll, was jailed for two years in 1981 for corrupting public morals.

Minor Problems is run by a nine-strong collective. Its members are known only by their first names.

Some editions of the magazine have carried an address in Broughton Street, Edinburgh, the home of Ian Dunn, who admits to co-founding Pie with Michael Hanson in 1974.

Dunn, a 40-year-old planning officer with Edinburgh city council, had to stand down as a ward Labour candidate three years ago when his past connection with Pie became known. He said his flat was used as an accommodation address for the first three issues of *Minor Problems* after which he severed all connections.

He claimed that he had been supplied with envelopes bearing a forwarding address in London.

Childwatch believes that at least eight other paedophile groups now have members in Britain. They include the Lewis Carroll Collectors' Guild, based in Chicago and publishing a quarterly called *Wonderland*; *Paedo Alert*, from Amsterdam, source of most child pornography smuggled into Britain; the Belgian group *Cries*; and the Rene Guyon Society, whose 10,000 members, mostly in California, share the motto, "Sex before eight before it is too late".

"These groups have learned from Pie and have now gone into terrorist-like cells," said Ray Wyrce, a former probation officer who established the first treatment programme for sexual offenders at Parkhurst prison and now runs a counselling clinic.

Poging kinderen mee te
lokken in Bellingwolde

BELLINGWOLDE — Bij ouders van leerlingen van de Oosterschool in Bellingwolde heerst ongerustheid nadat onbekenden hebben geprobeerd kinderen mee in de auto te lokken. In elk geval twee leerlingen van de openbare basisschool werden door een man in een rode auto aangesproken en verzocht om in te stappen. Het jongetje en meisje van respectievelijk elf en twaalf jaar gingen niet op het verzoek in en vertelden het verhaal thuis.

De ouders ondernamen direct actie. De politie werd geïnformeerd en in groeps gesprekken werden de leerlingen voor het gevaar gewaarschuwd. Ook kinderen die vlak bij de school wonen worden sindsdien door hun ouders

gebracht en gehaald.

De Rijkspolitie in Groningen die zich met het onderzoek bezighoudt, wil geen commentaar geven. Volgens schoolhoofd H. Genus zijn de ouders erg geschrokken en nu extra oplettend. Dit mede gelet op de recente kindersex-affaire in Oude Pekela.

„Achteraf is gebleken dat in elk geval al enkele weken 'vreemde' auto's in een straal van zo'n honderd meter rond school staan. De bestuurder van een rode auto heeft met een smoes geprobeerd een kind mee te lokken. Ook is een auto signaleerd met meerdere personen die uit Friesland afkomstig was. Sinds woensdag hebben we geen vreemde auto meer gezien," aldus Genus.

„RIAGG'S TERUGHOUDEND EN WEIGERACHTIG”

Onderzoeker vindt hulpverlening daders seksueel geweld gebrekkig

VK 21

Van onze verslaggever
HENK BLANKEN

DEN HAAG — De hulpverlening in Nederland aan daders van seksueel geweld schiet te kort. Vooral de regionale instellingen voor ambulante geestelijke gezondheidszorg (RIAGG's) stellen zich zeer terughoudend op, of weigeren plegers van seksueel geweld in behandeling te nemen. Toch wordt het belang van hulpverlening algemeen erkend en wordt het uitsluitend opleggen van straf zinloos geacht.

Dit blijkt uit een onderzoek dat de psycholoog drs B. Kuiper het afgelopen jaar in samenwerking met de Rijksuniversiteit Utrecht heeft verricht in opdracht van de Rutgers Stichting. Het rapport van Kuiper wordt binnenkort aangeboden aan de staatssecretarissen van Justitie en Volksgezondheid. Volgens de onderzoeker moet de overheid initiatieven nemen om de hulpverlening te verbeteren.

Volgens Kuiper is het aantal plegers van seksueel geweld in Nederland niet exact te becijferen. Hij schat echter dat het om vele tienduizenden personen gaat. Slechts een kleine minderheid wordt justitieel vervolgd, waarna de rechter bij een op de vier voorwaardelijke veroordelingen opdracht geeft tot hulpverlening. Dat kan overigens alleen indien de voorwaardelijke straf niet hoger is dan twaalf maanden.

Uit het onderzoek van Kuiper blijkt dat zowel de reclusering als de Rutgers

Stichting steeds vaker te maken krijgt met plegers van seksueel geweld. Volgens Kuiper moet de ambulante hulpverlening echter uiteindelijk bij een categoriaal centrum of via de RIAGG's plaatsvinden. Een categoriaal centrum bestaat niet en de meeste RIAGG's wijzen de behandeling van plegers in de regel af, omdat deze te weinig gemotiveerd zouden zijn.

Kuiper heeft voor het onderzoek onder anderen zestien deskundigen geïnterviewd, onder wie directeur prof. dr

F. Beyart van het Pieter Baan Centrum, de psychiatrische observatiekliniek in Utrecht. Als psychiater heeft Beyart enkele honderden plegers van seksueel geweld „gezien”. Hij zegt in het rapport dat de gewone civiele hulpverlening te kort schiet: „Men sluit er de ogen voor.”

Net als andere geïnterviewden, onder wie ambtenaren van de reclusering, uit Beyart scherpe kritiek op de afwijzende houding van de RIAGG's. Het Pieter Baan Centrum zou jaarlijks een tiental plegers kunnen doorverwijzen naar de ambulante hulpverlening, maar de geringe animo bij de RIAGG's is er volgens hem de oorzaak van dat dit niet of nauwelijks gebeurt.

Het onderzoek van Kuiper moet de Rutgers Stichting de gelegenheid geven zich te bezinnen op de eigen hulpverlening. Medewerkers van de Rutgers Stichting zeggen dat de werkdruk te groot is geworden door de toeloop van plegers van seksueel geweld. Volgens Kuiper mag de overheid de hulpverlening niet overlaten aan particuliere initiatieven en moet ook de na- en bijscholing van hulpverleners centraal worden geregeld.

Vooral door toedoen van de vrouwenbeweging, schrijft Kuiper, is de laatste jaren duidelijk geworden hoe omvangrijk het probleem van seksueel geweld is. Vanzelfsprekend hebben hulpverleners zich aanvankelijk in de eerste plaats met slachtoffers beziggehouden. Aan de plegers is echter nauwelijks aandacht besteed. Behalve de noodzakelijke verbetering van de hulpverlening aan slachtoffers, is het zinvol ook de hulpverlening aan plegers ter hand te nemen, aldus Kuiper.

Slachtoffer voelt zich onveiliger na hulp van de politie

VR 24

door Dick Bosscher

AMSTERDAM — Goede slachtofferhulp, die door politie en justitie wordt gegeven aan mensen die het lijdend voorwerp van een misdrijf werden, heeft een nadelige eigenschap. De slachtoffers blijken zich nadien nog minder veilig te voelen.

Die conclusie trekken de onderzoekers Steinmetz, Van Buuren en Van Andel van het onderzoekscentrum van Justitie (WODC) na het doorlezen van een groot aantal processen verbaal en gesprekken met slachtoffers uit Den Haag, Rotterdam en de regio Alkmaar. De onderzoekers noemen dat neveneffect 'merkwaardig' en kunnen eigenlijk alleen maar gissen naar de oorzaken. Het ligt enerzijds aan de gesteldheid van het slachtoffer, maar ook aan de boodschap die de agent brengt: de dader is onbekend of zojuist vrijgelaten. Zulke mededelingen roepen sterke emoties op en brengen het slachtoffer nog eens extra leed. Steinmetz: „Wie aangifte doet van een misdrijf en vervolgens goed wordt geholpen door de politie, komt het naadje van de kous te weten. Dus hoort hij ook dat de politie weinig aan de zaak kan doen, dat de dader vermoedelijk nooit gepakt zal worden, etcetera. Het slachtoffer raakt dan van streek. Hierbij speelt mee dat de burger te hoge verwachtingen heeft van slachtofferhulp en dat de gesprekstechniek van de politiemann te wensen overlaat.”

De drie WODC'ers hebben hun onderzoek ingesteld voordat justitie circulaire uitbracht waarin richtlijnen staan voor een goede slachtofferhulp. In een later onderzoek, dat nog moet worden gepubliceerd, komt Van Andel tot de slotsom dat de meeste mensen tevreden zijn over de slachtofferhulp, maar dat er nog hard gewerkt moet worden aan de inhoud van de boodschap die de politieagent te vertellen heeft. Steinmetz: „De politie zit nog met de handen in het haar en weet zich nog niet goed raad met slachtofferhulp. Het WODC is daarom bezig mensen aan te trekken die de politieagenten kunnen trainen.” Slachtofferhulp houdt kortweg in dat de politieagent die de aangifte opneemt, het slachtoffer wijst op mogelijkheden om schadevergoedingen te claimen, doorverwijst naar hulpverlening en informatie

geeft over hoe de zaak verder vordert. Justitie moet het slachtoffer op de hoogte houden als de strafzaak voorkomt en over wat er met de dader gebeurt.

In de praktijk vlot dat nog niet. De politie verzuimt nogal eens informatie te geven en van de door de drie WODC'ers onderzochte gevallen moest maar liefst de helft er via de krant achter komen dat de dader was gearresteerd en door de rechter was veroordeeld.

Dat de slachtofferhulp nog niet goed werkt, constateerde onlangs ook de Nationale Ombudsman. Naar aanleiding van een klacht van een echtpaar dat tot twee keer toe ondanks beloften niet op de hoogte werd gesteld over wat er gebeurde met de dader van het misdrijf dat hen overkwam, zei de ombudsman dat politie en justitie nog niet zijn ingericht op slachtofferhulp.

Minister Korthals Altes (justitie) pareerde die kritiek door op te merken dat politie en justitie nu eenmaal niet gewend zijn om 'klantgericht' te denken en dat we niet van hen mogen verwachten dat dit van de ene op de andere dag verandert. Steinmetz is het daar wel mee eens. Het blijft immers mensenwerk. Vandaar ook dat er grote verschillen blijken te bestaan in de hulp die het ene en het andere slachtoffer krijgt. Oudere mensen die zelf geen strafblad hebben en bij een misdrijf geen schade of letsel hebben opgelopen, worden door politie en justitie doorgaans goed opgevangen. Maar daar staat tegenover dat de vrijwel even grote groep van mensen die jonger zijn dan dertig jaar ontevreden zijn over de hulp die zij kregen nadat ze het slachtoffer van een misdrijf werden. Vooral als ze zich ook nog eens zelf recentelijk schuldig hebben gemaakt aan (kleine) criminaliteit, stuiten ze op geringere medewerking door de politie. De politie trok hun integriteit in twiffel, vinden ze. Ook de mensen die bij het misdrijf letsel of schade opliepen, zijn niet best te spreken over de behandeling die ze van de politie kregen. Steinmetz heeft daar een verklaring voor. „De politie heeft het niet zo op mensen die een strafblad hebben. Dat vind ik raar, dat moet verbeterd worden. Ook de mensen die schade of letsel opliepen, zijn ontevreden. Dat komt doordat ze een soort van genoegdoening zoeken, maar niemand vertelt hen hoe dat moet. We moeten maar afwachten tot er nieuwe wetgeving op dit terrein komt.”

Arts stelde groot aantal gevallen van incest vast Brits kindermisbruik omstreden

Door onze correspondent
HIEKE JIPPES

LONDEN, 18 nov. — Marietta Higgs was nog niet zo lang zelfstandig kinderarts toen ze in juni vorig jaar een conferentie bijwoonde over seksueel misbruik van kinderen. Zelf zegt ze dat ze daar diep onder de indruk raakte van een voordracht met dia's die collega dr. Jane Wynne bij die gelegenheid hield. Wynne demonstreerde hoe arts in het moeilijke diagnosticeren op zo'n gevoelig terrein als seksueel misbruik, bouwvast konden hebben aan zovuldig anaal onderzoek bij kinderen. Een verwijde anus zou een duidelijke indicatie zijn van dergelijk misbruik.

Marietta Higgs, zelf moeder van vijf kinderen, besloot patiëntjes die in het Clevelandziekenhuis in het noord-Engelse Middlesbrough naar haar werden doorverwezen, voortaan allemaal te onderzoeken aan de hand van de methode-Wynne. De uitkomst van haar research was verbijsterend: van de 102 kinderen die ze in het eerste half jaar van 1987 onderzocht, moesten er 58 seksueel misbruikt zijn. Er was een dag in juni jl. dat ze acht patiëntjes bekeek, van wie er maar één niet seksueel was benaderd door vader, stiefvader of oom.

Haar naaste collega in het ziekenhuis, de kinderarts Geoffrey Wyatt, scoorde nog hoger: op 55 onderzochte kinderen meende hij bij 43 patiëntjes misbruik te kunnen vaststellen. De beide artsen sloegen groot alarm, want allebei waren ze pertinent in hun overtuiging dat de betreffende kinderen aan de grijpgrage handen van hun ouders onttrokken moesten worden. In totaal 160 kinderen in de regio Middlesbrough werden op hun aanwijzingen uit huis geplaatst. Toen dat uitlekte was wat hier algemeen heet „het Cleveland-seksaschandaal” geboren.

Dezer dagen moeten dokter Marietta Higgs en haar collega Wyatt rekening en verantwoording over hun handelen afleggen tegenover een rechter van onderzoek die in het gemeentehuis van Middlesbrough een openbare hoorzitting over de kwestie voorziet. Het ministerie van volksgezondheid heeft opdracht gegeven voor dit onderzoek, waarin naast de betrokken artsen ook de politie, maatschappelijk werkers en ouders aan het woord komen.

Ouders en politie hebben bittere kritiek op het artsen-duo. De politie zegt dat de artsen niet tot overleg bereid waren en van geen andere mening dan de eigen wilden horen. Ouders ontkennen dat

ze hun kinderen misbruikt hebben. Ze klagen dat ze aan de schandpaal genageld zijn, dat het voortbestaan van hun gezin door de artsen in gevaar is gebracht en dat de verhouding met hun kinderen door de uithuisplaatsing in een aantal gevallen voor altijd is bedorven. Van de 160 kinderen zijn er inmiddels 33 op last van de rechter zonder verdere restricties aan de ouders teruggegeven en 36 kinderen mochten naar huis op voorwaarde dat de kinderbescherming een oogje in het zeil houdt. De overige 91 zijn nog ondergebracht bij pleeggezinnen of in tehuizen.

Dokter Marietta Higgs heeft zich volgens sommige getuigen in het ziekenhuis zo vastgebeten in het onderwerp seksueel misbruik bij kinderen dat ze niet naar rede wilde luisteren. Wat ze in het ziekenhuis aantrof controleerde ze door haar eigen kinderen te onderzoeken; hadden die geen sporen van een verwijde anus, dan gold dat als een bevestiging van haar diagnose. Wetend dat seksueel misbruik voor de slachtoffer-tjes zelf nauwelijks bespreekbaar is, trok ze haar conclusies en er waren verpleegsters die zeiden dat ze „opgetogen” was als ze weer een nieuw geval aantrof.

Film over incest emotioneert

'De geknakte lelie' klopt psychologisch, maar is aan sentimentele kant

Incest ook taboe bij hulpverleners

Bh 13

ALPHEN AAN DEN RIJN — De positie van de moeder van een incestslachtoffer is beklagenswaardig. Hulpverleners schuiven maar al te gemakkelijk de schuld op de moeder en verwaarlozen daarnaast haar begeleiding. Uit onderzoek blijkt dat slechts drie procent van de hulpverleners aandacht heeft voor de moeder.

Samen met de Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling binnen het Gezin probeert Ineke Jonker, de incestdeskundige van Zuid-Holland met al diverse publikaties over incest op haar naam, hier verandering in aan te brengen. Gisteren werd haar in Amsterdam het eerste exemplaar aangeboden van het boekje „Mijn man, mijn dochter. Een moeder over incest”. Dit boek is het eerste Nederlandse boek over incest dat geschreven is door een moeder. Onder pseudoniem vertelt Christel Dorpat haar eigen huwelijksgeschiedenis. Het is het verhaal van een moeder van vijf kinderen die er na bijna vijftientig jaar huwelijk achter komt dat haar man jarenlang de gewoonte heeft gehad om 's nachts, wanneer hij dronken thuis kwam, eerst even naar de kamer van hun oudste dochter te gaan.

„Uit dit boekje wordt duidelijk dat de hulpverlening zich voornamelijk op de man en het gezin richt. Ze proberen het gezin te lijmen, maar dat is haast onmogelijk. Het basisvertrouwen is weg en komt, zeer waarschijnlijk, niet meer terug. Van een gezin waar incest in voorgekomen is, blijft in de meeste gevallen niets over. Het gebeurt wel dat het gezin verder probeert te leven, maar ik moet zeggen, met weinig goede resultaten. Als Dorpat zich dat tenslotte realiseert, pakt ze de telefoon en begint ze haar verhuizing te regelen”, aldus Jonker.

„De moeder is niet het slachtoffer, maar wel de verliezer. Ze raakt in feite alles kwijt, niet alleen haar financiële zekerheid, maar ook het vertrouwen van haar kind. Het kind ervaart haar als psychisch afwezig omdat zij er niets tegen doet. Moeders verwachten dit ook niet, als het

kind al signalen geeft, duurt het vaak nog erg lang voor de moeder ziet wat er aan de hand is”.

Jonker is stellig van mening dat de schuld niet bij de moeder, maar bij de vader ligt. „In veel gezinnen waar incest wordt gepleegd, hebben de ouders een uitstekende seksuele verhouding. Trouwens, al was dat niet zo, dan nog heeft de man geen recht zijn kinderen op die manier te benaderen. Je moet niet vergeten dat het een geweldsmisdrijf is”.

„Ik ben er overigens van overtuigd dat er in veel gezinnen geen incest voorkomt omdat de vrouw erg oplettend is”, vervolgt ze. „Ik durf zelfs te zeggen dat er in die gezinnen wel incest voor zou komen als die vrouwen niet goed op zouden letten”.

Taboe

Jonker pleit voor een verbeterde hulpverlening waar ook aandacht is voor de positie van de moeder, het zogenaamde driesporenbeleid waar de moeder, de dochter en de vader ieder een aparte hulpverlener hebben. „In een aantal gemeenten zijn we daar al mee bezig. Doel van deze aanpak is de autonomie van elk gezinslid weer op gang te brengen zodat ze zelf kunnen bekijken of ze verder willen met elkaar. Uit een onderzoek naar hulpverleners en incestslachtoffers dat vorige maand is gepubliceerd, blijkt dat veel hulpverleners er moeite mee hebben met het slachtoffer over het gebeurde te spreken. Ze durven vaak de dingen niet bij de naam te noemen en maken zich ervan af. Maar liefst zestig procent van de hulpverleners aanhoort het probleem, maar gaat er niet verder op in”.

Dat onze hele maatschappij nog vol zit met oude traditionele denkbeelden, zie je volgens Jonker terug in de hulpverlening. „Ze gaan ervan uit dat de vrouw verantwoordelijk is voor de seksuele verlangens van de man; de schuld wordt dus altijd bij de moeder gezocht of bij de dochter die aanleiding zou hebben gegeven. Wij vrouwen zijn helaas niet opgevoed om onze kinderen te beschermen tegen hun vader. We waarschuwen ze wel voor vreemde mannen, maar hebben nooit geleerd ze ook voor mannen binnen het gezin te waarschuwen”.

JEANNETTE VOORBIJ

door Ferry Eiselin

De stichting Correlatie houdt zich vanavond gereed voor een stroom telefonische noodkrennen, na afloop van de televisiefilm 'De geknakte lelie' die de NOS op Nederland 2 van 21.30 tot 22.22 uur uitzendt.

Met reden heeft de omroep deze voorzorg genomen, denk ik. Want deze Canadese film over de verwerking door een jonge vrouw van de gevolgen van de incest die haar vader met haar pleegde toen zij een klein meisje was, is erg emotioneel.

Bij vrouwen die katholiek zijn opgevoed zal hij, vermoed ik, extra sterke emoties oproepen, want 'De geknakte lelie' speelt in een katholiek milieu zoals dat, in Nederland althans tot na het Vaticaanse concilie in de jaren '60, algemeen gebruikelijk was.

Hoofdpersoon is de 29-jarige Marielle. Na de dood van haar vader een jaar geleden is zij in een diepe depressie geraakt. Haar huwelijk loopt op de klippen, zij zegt haar baan op en is weer bij haar moeder ingetrokken. Maar bij haar noch bij haar broer, vriendin en psychiater kan zij zich uitspreken over dat duistere trauma dat haar leven zo volstrekt uitzichtloos maakt.

Op de dag vóór haar nachte haar eerste communie zal doen komt de crisis tot een uitbarsting. Zij brengt voor haar moeder, die een bloemenzaak heeft, witte lilies naar de kerk

waar de viering van de eerste communie plaats zal hebben, maar houdt één boekje achter en gaat daarmee naar het graf van haar vader.

Haar eerste bedoeling is louter en alleen een gebaar van liefde voor haar vader te maken, van wie zij erg veel gehouden heeft. Maar op het graf komt de woede over de incest die hij met haar gepleegd heeft tussen haar 6de en 11de jaar, een incest waarmee hij begon vlak voordat zij haar eerste heilige communie deed en waaraan zij jaren later een eind heeft gemaakt, in volle hevigheid tot uitbarsting.

Terwijl ze het boekje lilies op de grafsteen in flarden slaat schreeuwt ze: „Waarom heb je het gedaan? Je had het recht niet. Ik was te klein. Waarom voer je de duivel soms in je? Je moet terugkomen om vergeving te vragen. Het was mijn lichaam.” En dan schreeuwt ze het woord uit, dat ze al die jaren niet in de mond heeft durven nemen: „Verkrachter!” — en, suggereert de film, verbreekt daarmee de ban die haar gevangen hield.

Volgens het bekende procédé zijn in de film de episoden die in het heden spelen, in kleur en de flashbacks naar het verleden in zwart-wit. Regisseur André Melançon en scenario-schrijfster Jacqueline Barrette, die overigens ook de rol van de moeder speelt, hebben echter iets bijzonders toegevoegd: enkele keren laten zij Marielle, in haar huidige volwassen staat, het kind dat zij eens was, in de flashbacks terzijde

staan. Dat gebeurt bij voorbeeld in de scène waarin de kleine Marielle haar eerste communie doet (zie foto). Haar vader, dol op zijn 'popje', heeft haar op een zondag in het bos, in een mengeling van liefde en begeerte, voor het eerst misbruikt. Volgens het katholieke gebruik moeten de kinderen die voor het eerst te communie gaan ('Jezus in hun hartje ontvangen'), eerst biech-

ten. Marielle durft de priester niet te vertellen, wat er gebeurd is. Knap suggereert de film dat het kind wel beseft dat het iets schuldbeladens verzwijgt.

De volwassen Marielle, terugdenkend aan die traumatische gebeurtenis, staat als het ware het kind Marielle bij, zonder zich daarvan op dat moment al bewust te zijn; vandaar haar optreden in haar huidige

gestalte in de flashback naar 23 jaar eerder.

Volgens NOS-dramaturge Tonny van Velzen onderscheidt 'De geknakte lelie' zich gunstig van vele andere films die op het thema incest gemaakt zijn. „Deze film is niet vertekend, niet geromantiseerd, zoals zo vaak het geval is,” zegt zij. „Deskundigen, onder meer van de stich-

ting Correlatie hebben mij in die overtuiging gesterkt.”

In het bijzonder goed aan deze film noemt zij de manier waarop getoond wordt hoe bij een slachtoffer van incest gevoelens van liefde en haat vaak tegelijk voorkomen. Marielle houdt van haar vader, tegelijk heeft zij een afschuw van hem. Ook kenmerkend is de moeilijke relatie tussen het slachtoffer en de moeder. A-typisch voor incest-situaties is dat in 'De geknakte lelie' het kind zelf een eind maakt aan de situatie door tegen de vader 'simpelweg' te zeggen: „Ik wil niet meer.”

De vader is beslist niet als een brutaal getekend. Er zijn grote uitersten in zijn gedrag, soms is hij vol grappen en tederheid, soms viamt hij los in drift. „Hij was een engel of een duivel, hij kende geen middenweg”, zegt de moeder na zijn dood. Zij wordt ons getoond als een gemiddelde persoon, die zonder zich daar ook maar in de geringste mate van bewust te zijn, eraan bijdroeg dat haar man in een isolement terecht kwam, dat weer op de incestrelatie met zijn dochttertje uitliep.

Is de psychologie van de filmpersonen dus heel goed uitgedacht, het scenario van de gebeurtenissen leidt wel tot heel larmoyante beelden. De witte lilies als symbool van onschuld en zuiverheid, geknakt op de grafzerk — het is wel van dik hout zaagt men planken. Maar het emotionerende effect ervan, zoals wel meer van tegen de kitsch aanleunende film- en theaterscènes, valt niet te ontkennen.

AD II

● Het aantal aangiften van incest is dit jaar toegenomen tot vijftien, drie keer zoveel als in 1986. De politie, die de hulp aan slachtoffers van dit vergrijp gaat verbeteren, schrijft het grotere aantal meldingen onder meer toe aan publiciteit over dit voorheen zo vaak verzwegen onderwerp.

Inventarisatie van een wespennest

NRC 5

Door J.A.A. van Doorn

Verkrachting is geen uitzonderlijk iets. Onderzoek toont aan dat er in ons land jaarlijks vele duizenden gevallen van verkrachting voorkomen, hoewel slechts in honderden gevallen aangifte wordt gedaan.

Het meest schokkend is daarbij dat het in veel gevallen familieleden en bekenden van het slachtoffer zijn die tot de daad komen. Anders dan we lange tijd hebben aangenomen zijn het eigen gezin en de

eigen woning geen veilige veste tegen de boze buitenwereld, maar een milieu vol geweld. Wat de laatste tijd bekend wordt over incest en kindermishandeling, bevestigt dit beeld.

Het is goed dat deze toestanden momenteel de aandacht krijgen die zij verdienen. Het gaat om ernstige feiten die grote emotionele schade kunnen aanrichten. Aantasting van de persoonlijke integriteit in het algemeen en van de lichamelijke integriteit in het bijzonder laten weinig relativering toe. Daarover is men het, gelukkig, in ruime kring eens.

Prijzenwaardig is voorts het streven, door de vrouwenbeweging krachtig gestimuleerd, verkrachte of ernstig bedreigde vrouwen op te vangen en een veilig onderdak te verschaffen.

Tot zover lijkt alles helder en klaar. Bij nadere overdenking blijkt evenwel dat de problematiek van de verkrachting in onze samenleving een wespennest is, volgestouwd met opvallende paradoxen en bijna onhanteerbare dilemma's.

Om met de paradoxen te beginnen: terwijl met name van progressieve zijde de volledige bevrijding en zelfstandigheid van de vrouw steeds als een fundamentele verworvenheid is geprezen, wenst men juist van die zijde eventuele ongewenste gevolgen van deze vrijheid ongenadig hard af te straffen.

Logisch bestaat tussen beide standpunten weinig spanning; psychologisch echter wel. Na jarenlang de seksuele revolutie te hebben opgevat als de kans voor vrouwen vluchtige seks met iedere willekeurige partner als spel en avontuur te beleven, toont men zich uiterst verontwaardigd indien de genomen en genoten

vrijheid ernstige risico's blijkt in te houden.

Extra verwarring treedt op bij wie constateert dat delen van de vrouwenbeweging in de afgelopen jaren een morele koerswijziging van honderdtachtig graden hebben gemaakt. Na een aanvankelijk uitbundig beleden libertinisme wordt een nieuwe preutsheid gepredikt, onder meer tot uiting komend in de strijd tegen pornografie. Zo ook wordt seksueel agressief gedrag van de man méér dan voorheen met morele afkeuring beladen.

Zeer onlangs is de problematiek van de verkrachting opnieuw en nadrukkelijk in de publieke aandacht gekomen. Aanleiding was de oproep van de Vereniging Sociale Advocatuur Amsterdam (VSAA) aan haar leden om verdachten van seksueel geweld geen rechtsbijstand te verlenen.

Na de paradoxen de dilemma's. Ik noem er vier, in de zekerheid een paar andere te vergeten.

Het eerste dilemma komt voort uit de spanning tussen beroepsuitoefening en maatschappelijke betrokkenheid. Door voor de laatste te kiezen, komt de VSAA in botsing met de regel dat advocaten nimmer een bepaalde categorie van verdachten van verdediging kunnen uitsluiten. Iets dergelijks is dan ook nooit eerder voorgekomen.

Onbegrijpelijk is het standpunt van de VSAA echter niet. De leden van de Vereniging nemen vanouds een uitgesproken maatschappelijk en/of politiek standpunt in. Sociale advocatuur is méér dan advocatuur tout court. Men werkt niet alleen in het kader van een bepaalde rechtsorde, maar men beoogt met dit werken tevens

de realisering van een andere, als rechtvaardiger beschouwde, sociale orde.

Dat betekent in feit een stilzwijgende — en soms niet eens zo stilzwijgende — herdefiniëring van het advocatenberoep. Volgens die definitie heeft de oproep van de VSAA ongetwijfeld een zekere logica.

Het tweede dilemma, in de pers al uitvoerig besproken, betreft de bijna onmogelijke keuze tussen zwakken en zwakken. Verkrachte vrouwen behoren zonder enige twijfel tot een categorie van mensen die uiterst kwetsbaar zijn en blijkens de klacht die zij indienen behoren zij tot de zwakste partij.

Verdachten van een ernstig misdrijf zijn echter óók een zwakke partij, zeker indien zij een Openbaar Ministerie tegenover zich vinden, dat, door de publieke opinie aangemoedigd, een harde houding aanneemt. Bovendien zullen van verkrachting verdachten die voor de rechter worden gedaagd, vaak behoren tot een zwakke maatschappelijke categorie.

Zelfs mag men veronderstellen dat zij voortkomen uit sociale lagen waarvan de leden zich nu juist mogen verheugen in de bijzondere sympathie en steun van de Vereniging Sociale Advocatuur.

In de derde plaats is er sprake van een emotioneel dilemma. In het Nederlands Juristenblad van 31 oktober is hierop door een lid van de VSAA gewezen. Haar redenering is als volgt. Wie als advocaat optreedt voor iemand die van verkrachting is beschuldigd, kan uit hoofde van zijn functie in het rechtsgeding moeilijk anders doen dan trachten de aanklacht te ontzenuwen. Hij zal in dat verband de getuige-aangeefster aan de tand moeten voelen om na te gaan of er mogelijk van een valse aangifte sprake is

(zoals in vijf tot tien procent van de gevallen voorkomt).

Zich zodanig opstellen tegenover het vermoedelijke slachtoffer is strijdig met de emotionele betrokkenheid van advocaten die uitdrukkelijk met de vrouwenbeweging sympathiseren. Zij worden uit hoofde van hun functie als het ware verplicht een ogenschijnlijk seksistische houding aan te nemen.

Het is een knappe argumentatie, een advocaat waardig. Ook wie formeel van een andere mening is, zal de emotionele spanning waaronder deze advocaten komen te staan, kunnen navoelen. Maar met dit argument wordt tevens een vierde en laatste dilemma zichtbaar: verdient een vrouw die van verkrachting aangifte doet en dus rechtsvervolgung uitlokt, bijzondere consideratie van de zijde van de tegenpartij, in de persoon van de advocaat, of zal zij zich, zoals iedereen, bij de onaangename kanten van de rechtsgang moeten neerleggen?

Dat een onderzoek naar de feitelijke gang van zaken juist in gevallen van verkrachting uiterst pijnlijk is voor het slachtoffer, zal iedereen beamen. Men mag van de verdediger van de verdachte dan ook een hoge mate van zorgvuldigheid eisen.

Maar indien de vrouwenbeweging — en de daarmee sympathiserende advocatuur — ijvert voor volledige erkenning van de gelijkwaardigheid van de vrouw op alle gebieden, kan zij moeilijk tegelijkertijd weigeren de voor alle burgers geldende, ordelijke rechtsgang te aanvaarden.

De dilemma's lijken mij duidelijk. Een standpunt mag u zelf bepalen.

Paradox 2

De veronderstelling van Van Doorn in NRC Handelsblad van 5 november is krankzinnig. Van Doorn ziet een 'paradox' van de verkrachttingsproblematiek daarin, dat vrouwen enerzijds „volledige bevrijding en zelfstandigheid” verlangen, anderzijds de „eventuele ongewenste gevolgen van deze vrijheid” (spreek: *verkrachting*) streng willen bestraffen, en zich verontwaardigen „indien de genomen en genoten vrijheid ernstige risico's” (spreek: *verkrachting*) impliceert. Die laatstgenoemde vrijheid is volgens Van Doorn voortvloeisel uit een vrouwelijke interpretatie van de seksuele revolutie, die vrouwen de kans zou bieden, vluchtige seks met iedere willekeurige partner als spel en avontuur te beleven.

Waarvan, van wie willen vrouwen bevrijd worden? Welke zelfstandigheid zoeken zij? Van Doorn vraagt het zich niet af. Zou vluchtige seks het voornaamste doel zijn dat vrouwen in hun emancipatie nastreven? Welke 'wil' is doorslaggevend in het woordje 'willekeurig' — de wil van de man? Is verkrachting een spel of avontuur?

Van Doorn spreekt van een psychologische spanning tussen de door vrouwen gewenste emancipatie en hun eis, verkrachting 'ongenadig' hard te bestraffen. Een logische spanning ziet hij terecht niet. Ziet Van Doorn echter een logisch verband tussen vrouwenemancipatie — zodat verkrachting een calculeerbaar risico schijnt te worden — ik kan daar alleen een psychologisch verband ontwaren: het bestaat namelijk slechts in de psyche van Van Doorn en talloze andere mannen, waaronder ongetwijfeld ook mannen die de vrouwenemancipatie als geperverteerde 'legitimatie' van hun verkrachttingsdaden aangrijpen. Alleen voor zulke geesten kan de 'revolutie' van de vrouw een quasi-objectieve reden voor verkrachting worden.

A.F. Middelboek,
Frankfurt am Main.

Paradox NRC 14

Het door J.A.A. van Doorn geponeerde verband tussen opvattingen over de seksuele bevrijding van vrouwen en opvattingen over verkrachting is feitelijk onjuist (NRC Handelsblad, 5 november).

Niet alleen heeft de seksuele revolutie voor vrouwen, naast het recht op vluchtige seks (het recht om 'ja' te zeggen), vooral de betekenis gehad van het recht om 'nee' te zeggen, maar blijkt de huidige ontwikkeling in de vrouwenbeweging bovendien géén algemeen anti-pornografische attitude met zich mee te brengen. De aandacht lijkt zich eerder te richten op het zoeken naar voor vrouwen aantrekkelijke pornografie. Dit betekent dat er een, voor vrouwen, juist ongekend libertinisme in gang is gezet.

De door Van Doorn gesignaleerde toename van morele afkeuring van seksueel agressief gedrag van de man, lijkt dan ook eerder het (overigens weinig paradoxale) gevolg van een, in brede lagen van de bevolking, toegenomen besef van het recht om 'nee' te zeggen en dit recht ook via een aangifte kracht bij te zetten, dan van een nieuwe preutsheid en een daarmee gepaard gaande anti-pornografische attitude.

Door dit toegenomen rechtsbesef zullen overigens de psychologische spanningen bij vrouwen, waarover Van Doorn zich zorgen loek te maken, eerder af- dan toenemen.

Patricia Huisman,
Rotterdam.

Sauna om onbekende reden impopulair

UTRECHT (versl.) - De sauna slaat niet aan in Nederland blijkt uit een onderzoek. Negenentwintig procent van de mensen is ooit weleens in een sauna geweest, maar slechts vier procent werd vaste klant. Waar het aan ligt, is niet bekend, want mensen vinden de sauna niet 'eng' of 'alternatief'. En ook het feit dat men zich er van alle kleding moet ontdoen, blijkt niet de reden.

NRC 20

Kinderloosheid. Veel vrouwen in Singapore klagen over onvrijwillige kinderloosheid. De gynaecoloog Atputharajah, die een aantal van hen onderzocht, ontdekte dat ze nog maagd waren. De seksuele opvoeding zou tekort geschoten zijn.

Man die vis eet verwekt meer zonen

LONDEN (Rtr) - Mannen die overwegend vis eten verwekken naar alle waarschijnlijkheid veeleer zonen dan dochters, berichten deze week geleerden in het Verenigd Koninkrijk.

Onderzoekers hebben gezegd dat in Schotse kuststeden de mannelijke geboorten ver boven het gemiddelde liggen, wat doet vermoeden dat een dieet dat veel vis bevat hiervoor verantwoordelijk is.

Het aantal mannelijke geboorten in Schotse vissershavens ligt soms 30 procent boven het landelijk gemiddelde.

In een deskundige verhandeling onder de titel "An Atlas of Mortality in Scotland", zeggen de onderzoekers dat de connectie zou kunnen zijn een betrekkelijk onschadelijk organisch arsenicum in vis, dat de mannelijke sekshormonen wijzigt.

'De jeugdcriminaliteit is een zaak voor WVC'

DEN HAAG (ANP) - De aanpak van de jeugdcriminaliteit door het ministerie van Justitie legt teveel accenten op normbesef, repressie en (sociale) controle. Het is de vraag of de strafrechtelijke middelen het gedrag van jongeren niet eerder verslechteren dan verbeteren. Jongeren moeten daarom uit de invloedssfeer van Justitie worden gehaald en WVC moet hen onder zijn vleugels nemen. Mr. H. W. J. Gelinck, officier van justitie in Utrecht, vindt dat WVC het aangewezen ministerie is om een justitieel jongerenbeleid te ontwikkelen waarin het zwaartepunt ligt op steun bij de groei naar volwassenheid van jongeren.

Zij werkt deze stelling uit in haar gisteren gepresenteerde proefschrift „Verdenken of verder denken” waarop zij vrijdag 13 november hoopt te promoveren aan de Universiteit van Amsterdam.

Justitie huldigt de opvatting dat kleine delicten onder jongeren gekeerd moet worden door een groter verantwoordelijkheidsgevoel van ouders, buurtbewoners, lokale overheden en maatschappelijke organisaties. WVC daarentegen gaat er van uit dat de jongere zelf invloed heeft op zijn handelen en dat zijn omgeving slechts optimale voorwaarden moet scheppen voor zijn groei.

De redactie van het
NCRV-Bh 28
televisieprogramma
Rondom Tien

zoekt voor een van de volgende afleveringen contact met jonge en ouders mensen die op enigerlei wijze

slachtoffer van kindermishandeling

zijn (of geweest zijn). Schriftelijke reacties graag aan Hans Steunwever, Rondom Tien, Postbus 121, 1200 JE Hilversum. Uw brieven zullen zeer vertrouwelijk worden behandeld.

Justitie wil wel meebetalen als vrouwen hun recht halen

In verkrachtingszaken wordt de laatste jaren vaak een „straatverbod” gevorderd, een verbod voor de dader van een seksueel-geweldsmisdrijf om zich te begeven in de woon- en of werkomgeving van het slachtoffer. Na een geruchtmakende zaak tegen een Amsterdamse aanrander enkele jaren geleden, waarin met succes zo'n straatverbod werd geeist, hebben meer (vrouwelijke) advocaten zich van hetzelfde wapen bediend. Die gelijke strategie is niet toevallig. Er bestaat een uitgebreid netwerk van vrouwelijke advocaten, rechtshulpverleners en sociale raadslieden. Dat heeft ook geresulteerd in een gelijke strategie in processen over ongewenste intimiteiten op het werk (waar advocaten forse schadevergoedingen eisen en krijgen), ontslag tijdens zwangerschap (ook schadeclaims) of zaken over het intrekken van uitkeringen aan bijstandsvrouwen die worden „verdacht van samenwonen”. Het netwerk van vrouwelijke

juristen formeert zich hechter. Op 19 november wordt in Amsterdam het Clara Wichman Instituut geopend; een nieuw Wetenschappelijk Instituut Vrouwen en Recht. Clara Wichman was een vermaard feministisch juriste, in 1922 in Den Haag overleden.

Drie organisaties werken samen in het instituut: de landelijke werkgroep Vrouwen en Recht, het in 1984 opgerichte feministisch proefprocesfondsen Rechtsenvrouw en de redactie van het juridisch vrouwen tijdschrift Nemesis. De drie vullen elkaar mooi aan. In de werkgroep Vrouwen en Recht bespreken vrouwelijke advocaten en medewerkers van alle bureaus voor rechtshulp onderling allerlei processen die voor vrouwen van belang zijn. Het feministisch proefprocesfondsen kan garant staan voor de kosten van dergelijke processen. En Nemesis kan erover publiceren. De drie werkten al veel samen, maar het kon professioneler, vandaar dat het ministerie van

Justitie gevraagd werd een kantoorpand en de aanstelling van betaalde medewerkers te subsidiëren. Het ministerie reageerde vlot zonder te knibbelen: „Misschien omdat ze nooit veel deden voor vrouwen en blij zijn dat wij het nu zelf doen”, aldus de vrouwen op het instituut.

Waarom werken ze trouwens alleen voor vrouwen? Irene Bruggink: „Dat is toch duidelijk. Vrouwen moeten meer opkomen voor hun rechten. Ze zitten op allerlei terreinen nog in een achterstandssituatie. Formeel zijn er gelijke rechten. De praktijk is anders. Vrouwen worden minder betaald, worden makkelijker ontslagen, hebben een afhankelijke positie in de sociale zekerheid. Er is zelfs geen zelfstandig recht hebben op rechtsbijstand. We zijn nu in hoger beroep bezig met een zaak van een vrouw die geen gratis rechtsbijstand kreeg, omdat haar partner te veel verdient. Op die manier is de vrouw afhankelijk van haar partner om haar eigen recht te halen.”

Priesters en bisschoppen buigen zich over porno

De porno-industrie neemt in Italië zo'n hoge vlucht, dat de bisschoppen zich afvragen waarom de schending van Grondwetsartikel 21 nog langer wordt toegestaan. Daarin staat zeker heel duidelijk dat alle publikaties en uitingen die tegen de goede zeden ingaan, zijn verboden? En dat de wet de schending van dat artikel moet voorkomen en straffen? Vandaag begint een kerkelijke media-commissie van zeventien censoren — vijf bisschoppen en voor de rest priesters, religieuzen en ook enkele leken — in Rome een congres over *Massamedia en moreel gedrag*. De voorzitter van de commissie, aartsbisschop Carlo Maccari van Ancona, heeft al gezegd waar het congres naar toe wil: „We moeten de moed hebben

te reageren op het morele verval onder de Italianen. We moeten eerbiediging vragen van de Grondwet en toepassing van wettelijke sancties.” Deze conclusies wil de commissie voorhouden aan politici en parlementariërs. De recente vrijgeving voor vertoning van de belegen film *De laatste tango in Parijs* geldt als symptoom voor het zedenverval, en de verkiezing tot parlements lid van „iemand die in het openbaar haar waardigheid prostitueert” als toppunt. De pornodiva Cicciolina, want om wie zou het anders gaan, wordt door de kerkelijke mediacommissie beschouwd als een „belediging van het parlement”. Als de commissie gisteren naar de tv had gekeken,

had ze het debuut kunnen zien van een andere pornoster, Moana Pozzi. Hoewel het om een braaf programma ging, heeft de Italiaanse vereniging van huisvrouwen krachtig geprotesteerd.

Een commissielid berekent de omzet van de Italiaanse porno-industrie op zo'n duizend miljard lire (ruim anderhalf miljard gulden) per jaar. In de gedrukte porno wordt een winst gemaakt van een half miljard gulden. Wat er in de sector videocassettes omgaat, weet niemand. De pas opgeroepen bende bijvoorbeeld die in een zwembad jongetjes voor kinderporno ronselde, had niet de gewoonte omzetcijfers bekend te maken. Aanhangers van de stelling dat de

Feministen schrikken van porno-explosie na opheffing verbod

Van onze redactie samenleving KEULEN - „De opheffing van het maatschappelijk taboe op lichamelijke is iets anders dan de verheerlijking van het geweld tegen vrouwen in de porno-industrie. Toen we in 1973 de anti-pornowet hebben geliberaliseerd konden we de explosieve groei van de porno-video-industrie niet voorzien”, aldus de Duitse minister van gezondheid, vrouwen en gezin, Rita Süßmuth (CDU) deze week in een debat over 'pornografie' in Keulen.

Voor rond duizend mensen (en honderden die wegens plaatsgebrek het debat via tv-toestellen buiten volgden) ging de minister in debat met vertegenwoordigers van het Duitse parlement en journalisten van het weekblad 'der Spiegel'. Centrale vraag was: is Pornografie erotisch of vijandig tegen vrouwen? Het feministische blad EMMA had opgeroepen tot een openbaar debat over het oude, en voor zowel links als rechts 'beladen' thema. Voor de eersten is het vrijlaten van porno immers het symbool van de

mondige burger voor wie niet de overheid hoeft te bepalen wat verantwoord is. Voor rechts betekent de afschaffing van het pornoverbod verdere verloedering van de zedelijkheid. De dag ervoor had EMMA de knuppel in het fibenderhok gegooid door een doorwrocht voorstel voor een anti-pornowet bij Süßmuth en haar collega Engelhardt, de Duitse minister van justitie, aan te bieden. Het wetsvoorstel heeft betrekking op de civiele rechtspraak. Het omzeilt dus de gevoelige discussie over de vraag of de verscherping van het strafrecht een geëigend middel is tegen de uitwassen van pornografie. Het biedt vrouwen en meisjes die zich door de productie, verspreiding of openbaarmaking van pornografie gekwetst voelen in hun recht op waardigheid, vrijheid en lichamenlijke ongeschondenheid, de mogelijkheid schadevergoeding aan de pornoproducent te vragen. Ook in Nederland zoeken feministische advocates naar gaten in de civiele rechtspraak om seksueel geweld tegen vrouwen aan de kaak te stellen.

Honden
„Vijftien jaar geleden werden vrouwen verkracht en geslagen. Nu worden vrouwen verkracht door honden en geslagen met elektrische kabels. Allemaal zo te koop op de pornovideo”, aldus Alice Schwarzer, hoofdredactrice van EMMA. Zij wees op een recent onderzoek waaruit blijkt dat 82 procent van de Duitse mannen tussen 18 en 65 jaar tot de consumenten van pornografisch materiaal kunnen worden gerekend. „En het verschil tussen pornografie en erotiek ligt daarin dat erotiek gebaseerd is op wederkerigheid en gelijkheid. Als vrouwen door dieren worden gepenetreerd, anaal, oraal of vaginaal worden verkracht, met pijn of als slachtoffers worden afgebeeld, dan is dat pornografie. En dat is de huidige videorealiteit. In de afgelopen jaren werden steeds meer onderzoeken bekend die lieten zien dat pornovideos als 'blauwdruk' fungeerden bij verkrachtelingen en kindermisbruik.” „Met deze wet pak je de pornoproducent op zijn enig gevoelige plek: het geld”, aldus het SPD-Bondsdaglid Renate Schmidt. Zij had op weg naar het forum nog even aan fractiegenoten een antwoord moeten verzinnen op hun vraag: „Jij in discussie over porno? Jij bent altijd zo progressief en nu tegen seks?”

Eerste veroordeling op basis T4814 van DNA

LONDEN (RTR/UPI) - Een Britse rechtbank heeft gisteren als eerste rechtbank in de wereld een vonnis uitgesproken, dat berust op bewijs dat is vergaard op basis van erfelijk materiaal (DNA-onderzoek). Een 32-jarige man werd op dit bewijs tot acht jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens verkrachting van een 43-jarige invalide vrouw. Het gerechtshof achtte de man schuldig op basis van een nieuwe methode van geneeskundig onderzoek. Bij een proef werd sperma op de kleren van de vrouw vergeleken met een bloedmonster van de verdachte. Deze proef viel positief uit; het erfelijk materiaal in de cellen van het bloed en het sperma was identiek.

pornografie seksuele misdrijven in de hand werkt, kunnen nu in Italië aan hun trekken komen. De afgelopen twaalf maanden is het seksueel geweld met 12 procent toegenomen. Vrijwel dagelijks komt de pers met nieuwe onthullingen over aanrandingen, lustmoorden en incestzaken, waarvan vaak kinderen het slachtoffer zijn. Slechts een fractie van deze misdaden wordt aangegeven, en als er al een dader wordt veroordeeld, dan komt hij binnen de kortste keren vrij op borgtocht. Toch is voor de bisschoppen nog niet alles verloren: 58 procent van de Italiaanse jongens is op 21-jarige leeftijd nog knaap, en 83 procent van de meisjes is tegen topless op het strand.

De Italiaan gelooft weer in huwelijk

ROME — Italiaanse vrouwen moeten niets hebben van de manier waarop bij voorbeeld hun Amerikaanse seksegenoten denken over liefde, seks en huwelijk. Dat werd me kortgeleden duidelijk na terugkeer in Italië van een reis naar de VS. En Italiaanse schone zijn al helemaal niet gecharmeerd van de opvattingen van de Amerikaanse sociologe Shere Hite, zoals zij die opschreef in haar bestseller "Women in love: a cultural revolution in progress". Volgens Hite bedruiven zeven op de tien vrouwen hun man. Eenzelfde aantal zou verlangen naar een drastische verandering van de relatie.

Desgevraagd vertelt Giorgia della Giusti, een psychologe in Rome, me dat het huwelijk in Italië helemaal geen crisis doormaakt. "In tegendeel, het huwelijk is weer zeer in de mode. Jonge paartjes geven er tegenwoordig weer de voorkeur aan te trouwen. Ze zijn meer op zoek naar echte liefde, in plaats van alleen maar seks en samen wonen. Er hangt, bij wijze van spreken, een nieuwe romantiek in de lucht.

Overigens gelooft della Giusti er niets van dat zeventig procent van de Amerikaanse vrouwen zijn echtgenoot bedriegt. Haar ervaring is dat Italiaanse vrouwen dat in elk geval niet doen. Van haar weet zij dat de meesten juist hunkeren naar waarachtige genegenheid.

In Italië geldt al evenmin dat 95 procent van de vrouwen — zoals dat in de VS het geval schijnt te zijn — de relatie met de man ingrijpend anders zou willen. Wel willen Italiaanse vrouwen dat hun man eens wat meer in de keuken staat, boodschappen doet en de kinderen naar school brengt, zodat zij er niet als enigen voor hoeven op te draaien.

Overigens staat het er in dit land ook zo bij: waar het voorheen nog wel eens heette: "Ik wil wel, maar ik kan niet", valt nu meer het volgende te beluisteren: "Ik zou wel kunnen, maar ik wil niet". En dat is, aldus della Giusti, nu eens geen kwestie van impotentie.

De psychologe uit Rome wijst er tenslotte op dat met het verdwijnen van bepaalde seksuele taboes ook een zekere prikkel is verdwenen. Zo wordt de drang tot samen zijn volgens haar niet gestimuleerd door pure naaktheid. Italiaanse mannen, toch al geplaagd door de seksuele emancipatie van de vrouw, overvalt zelfs een soort verlamming als het om pure seksualiteit gaat.

Het veld overziende, voorspelt Giusti daarom een schone toekomst voor de Nieuwe Romantiek.

door Gaither Stewart

Stichting wil kinderboeken uit de handel laten nemen

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM — De Anne Frankstichting heeft uitgever Den Hertog in Huizen dringend gevraagd twee kinderboeken uit de handel te nemen. Volgens de stichting bevat het ene boek anti-semitische uitlatingen en staat het andere bol van de vooroordelen.

Het gaat onder meer om het kinderboek Thirza, waarin de dochter van een rijke, joodse bankier de hoofdrol speelt. Zij bekeert zich tot het christendom als zij een dominee vanaf de preekstoel hoort waarschuwen: "Verlaat de Heere niet. Loochen Zijn lijden en sterven niet, want... dan gebeurt met u hetzelfde als met de joden."

Beleidsmedewerkster Joke Kriesmeijer van de Anne Frank Stichting: "Om een dergelijke uitspraak zijn de Goeres nota bene veroordeeld. Het is werkelijk afschuwelijk wat er staat. Zeker wanneer je het in het licht ziet van tweeduizend jaar jodenvervolgung."

Thirza's vader vervloekt zijn dochter als hij erachter komt dat zij christen is geworden. Maar dan wordt hij ernstig ziek. Thirza verpleegt hem zo toegewijd, dat de man zich afvraagt: "Zou zij door haar geloof zo geduldig zijn?" Uiteindelijk besluit hij zich eveneens te bekeren.

Even schokkend vindt Joke Kriesmeijer het boek 'Sikko wil wat anders'. Het gaat over een jongen die zich probeert te ontworstelen aan zijn zigeunerfamilie die alleen maar steelt, drinkt en een nieuwe woonwoning weet te bemachtigen door de oude van een dijk te laten rijden. "Ik ben bang dat jongeren niet door deze vooroordelen heen kijken. Dat mag je ook niet van hen verwachten. Zij hebben tenslotte nog niet het kritische vermogen dat volwassenen al hebben ontwikkeld", vindt Joke Kriesmeijer.

Uitverkoop

Uitgever Den Hertog wilde gisteren geen commentaar geven. In het Boekblad van deze week liet hij echter weten dat de twee boeken hun langste tijd hebben gehad. Den Hertog denkt erover ze in de uitverkoop te doen.

Joke Kriesmeijer heeft liever dat de uitgever de boeken uit de handel neemt. Want: "Je zou toch zeggen dat joden en zigeuners hun portie wel hebben gehad."

BOENGGELIJKE BEHANDELING

Het kabinet heeft een voorstel van de Algemene wet gelijke behandeling voor advies aan de Raad van State gestuurd. Het kabinet heeft de tekst daarvan niet openbaar gemaakt. Maar ik heb die tekst wel. Hier gaat ie dan:

Wij Beatrix et cetera. Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is om, mede gelet op artikel 1 van de Grondwet ter bevordering van de deelneming op gelijke voet aan het maatschappelijk leven bescherming te bieden tegen discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele gerichtheid of burgerlijke staat:

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord et cetera.

Paragraaf 1. Reikwijdte.

Artikel 1

1. Het verbod van discriminatie in deze wet betreft onderscheid dat niet kan worden gerechtvaardigd door de in deze wet genoemde uitzonderingsgronden.

2. Onder onderscheid wordt in deze wet verstaan:

Deze wet is niet van toepassing op:

a. direct onderscheid: onderscheid tussen personen op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele gerichtheid of burgerlijke staat.

b. indirect onderscheid: onderscheid op grond van andere hoedanigheden dat onderscheid op een of meer van de onder a genoemde gronden tot gevolg heeft.

Artikel 3

a. rechtsverhoudingen binnen kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen, alsmede binnen andere genootschappen op geestelijke grondslag.

b. het geestelijk ambt.

Artikel 5

Onderscheid is verboden bij: dan komen een aantal punten inzake openlijke aanbidding van een betrekking, het aangaan van een arbeidsverhouding, aanstellen tot ambtenaar, arbeidsvoorwaarden, het laten volgen van onderwijs, scholing en vorming tijdens of voorafgaand aan de arbeidsverhouding, bevordering.

Artikel 5,2

Het eerste lid is niet van toepassing op: a. eisen die een instelling op godsdienstige, levensbeschouwelijke of politieke grondslag, gelet

op de betekenis van grondslag en doel van die instelling en op de aard van de functie en met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene in redelijkheid aan een werkverhouding kan stellen.

Artikel 7

Onderscheid is verboden bij het aanbieden van goederen of diensten indien dit geschiedt et cetera dan volgen uitoefening van een beroep, openbare dienst, maatschappelijke dienstverlening, volkshuisvesting, onderwijs, bejaardenzorg.

Artikel 7.2

.....is het eerste lid onder d niet van toepassing op eisen die een instelling voor bijzonder onderwijs, gelet op de betekenis van grondslag en doel van die instelling en met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, in redelijkheid op grond van de godsdienstige of levensbeschouwelijke gezindheid kan stellen.

In 7.3 wordt gesteld dat bejaardenoordelen van degenen die daar wonen of verblijven kunnen veranderen dat ze de grondslag respecteren.

Bij de toelichting op de inhoud staat onder andere: 2.7....Op grond van de in de onderwijswetgeving opgenomen specifieke bepalingen inzake de toelating van leerlingen zijn de besturen van instellingen voor bijzonder onderwijs niet geheel vrij de toelating van leerlingen te weigeren of te beëindigen, of bij toelating eisen te stellen.

Dit wordt begrensd, staat er, door de redelijkheidstoetsing. Het gaat dan om bijvoorbeeld gedragingen.

Bij de artikelsgewijze toelichting blijkt het als volgt te zijn: seksuele gerichtheid ziet op de hetero- of homoseksuele gerichtheid. Deze omvat niet alleen de biologisch-psychische gaardheid, maar ook het gedrag dat vanzelfsprekend daaruit voortvloeit, met andere woorden gedragingen die in redelijkheid bepaald worden door dit persoonskenmerk. Deze kolom is al te lang. Ik laat m'n beard staan.

ANNEMARIE GREWEL

'Regel prostitutie landelijk'

Rotterdamse wethouder streeft naar goede arbeidsomstandigheden

ROTTERDAM (ANP) — Er moet een landelijk vergunningenbeleid voor de prostitutie worden opgezet.

Via een dergelijk vergunningenstelsel, dat in alle steden hetzelfde moet zijn, kan geprobeerd worden de maatschappelijke positie en de arbeidsomstandigheden van de prostituees te verbeteren.

De Rotterdamse wethouder voor prostitutiebeleid J. Henderson zei dit gisteren bij de presentatie van het boek 'Beroep: prostitutie', dat voor alle betrokkenen bij de prostitutie — gemeentebesturen, medische hulpverlening, klanten, sexbazen en prostituees — bedoeld is als een soort werkboek.

Het is geschreven door F. Belderbos,

projectcoördinator stadsvernieuwing in Rotterdam en J. Visser, beleidsmedewerker bij de mr. De Graafstichting.

De twee schreven het boek naar aanleiding van het feit dat binnenkort het zogenaamde bordeelverbod, artikel 250 bis dat het bevorderen van prostitutie strafbaar stelt, uit het wetboek van strafrecht verdwijnt.

Dit geeft de gemeenten de mogelijkheid om regulerend te gaan optreden.

De afschaffing van het bewuste artikel biedt met name de gemeente Rotterdam na jarenlange juridische strijd de mogelijkheid om de prostitutie op één plaats te lokaliseren.

Daartoe heeft de gemeente een voormalige papierfabriek aan de Keileweg aangekocht, waarin een kleinschalig prostitutiecentrum gevestigd gaat worden.

Het centrum is bedoeld om de van oorsprong 'rosse' wijk Katendrecht, waar de stadsvernieuwing in volle gang is, van de laatste bordeelen te verlossen.

Door het werken in het eroscentrum via vergunningen te regelen wil de gemeente ook de arbeidsomstandigheden van de prostituees verbeteren.

Vanwege de voorttrekkersfunctie van Rotterdam werd het eerste boek aan wethouder Henderson aangeboden.

2 PS PAROOL
LODEWIJK BRUNT

part 7
Hoe preuts was de Victoriaaan?

Bij Margaret Thatcher staan de Victoriaanse waarden in hoog aanzien, maar niet bij haar alleen
FOTO AP

Koningin Victoria, die haar naam aan het tijdperk van - vaak vermeende - ingetogenheid gaf
FOTO PAROOLARCHIEF

IN het spraakgebruik staat de kwalificatie 'Victoriaans' gelijk aan 'preuts'. De regeringsperiode van koningin Victoria (1837-1901) zou gekenmerkt zijn geweest door een grote ingetogenheid op seksueel gebied, vooral bij vrouwen. 'Op je rug liggen en aan Engeland denken', was zo'n beetje alles wat meisjes aan seksuele voorlichting kregen als ze op het punt stonden in het huwelijk te treden. Afbeeldingen van menselijk naakt, ook al ging het om grote kunstwerken, werden zorgvuldig aan het oog onttrokken en zelfs de poten van meubels verdwenen achter zedige rokjes om maar niemand op slechte gedachten te brengen. Het Victoriaanse huwelijksleven was koud en frigide, als gevolg waarvan menige echtgenoot troost zocht bij prostituées en maitresses. De onderdanen van Victoria moesten op seksueel gebied kreupel zijn geweest, ernstig misvormd door een rechtlijnige moraal waarin geen plaats was voor lust of plezier.

Dit neemt niet weg dat Victoriaanse waarden zich de laatste jaren weer in een grote populariteit mogen verheugen, vooral bij de 'Ijzeren Dame' Margaret Thatcher natuurlijk, maar lang niet bij haar alleen. Een politicus, geconfronteerd met de losse zeden van vandaag, de teloorgang van het gezin als hoeksteen van de samenleving, de explosieve echtscheidingscijfers en het verschijnen van een beangstigende aids-epidemie, stelt maar al te graag het Victoriaanse tijdperk aan het volk ten voorbeeld als een periode waarin mensen hun plaats nog wisten, de samenleving krachtig en gezond was en niet aan decadentie ten onder dreigde te gaan.

Deze roep om het herstel van de Victoriaanse waarden is voor de Engelse Granada Television aanleiding geweest over dit onderwerp een serie tv-programma's te vervaardigen. Ik heb de serie niet gezien, helaas; de Amsterdamse kabel-tv heeft deze service niet te bieden. Maar ik heb wel het boek gelezen dat ter gelegenheid van de serie verschenen is. Het is geschreven door de gerenommeerde historicus James Walvin, die al eens eerder een voortreffelijk boek publiceerde over een tv-serie, toen naar aanleiding van een produktie die over de komst van immigranten uit de voormalige Britse koloniën ging: *Passage to Britain*.

In *Victorian Values* vraagt Walvin zich af in hoeverre het

beeld, dat door Maggie Thatcher en de haren van het Victoriaanse Engeland wordt opgehangen, in overeenstemming is met de feiten zoals die door historici boven water zijn gebracht. Was het negentiende-eeuwse Engeland wel zo'n no-nonsense maatschappij waar hard werd gewerkt en alles wat riekte naar frivoliteit in een kwaad daglicht stond? Niet bepaald, nee!

Gecomplieerder

De zo geroemde Victoriaanse preutsheid kwam wel degelijk voor, met alle huichelarij die erbij hoorde, de vraag is alleen of het hier om een typerend verschijnsel ging. Op grond van gedegen historisch onderzoek moet die vraag ontkennend worden beantwoord. De negentiende-eeuwse werkelijkheid was aanzienlijk gecompliceerder. Er heeft nooit een Gouden Eeuw van seksuele deugdzaamheid bestaan, en het feit dat mensen daar naarstig naar speuren, zegt meer over de verwarring van onze tijd dan over een roemrijk verleden!

Er bestaat een overweldigende hoeveelheid aanwijzingen, dat seksualiteit in brede zin wel degelijk 'bespreekbaar' was in het Victoriaanse tijdperk. Het waren negentiende-eeuwse artsen die termen bedachten voor mannelijke en vrouwelijke homoseksualiteit en die zich intensief bezighielden met de fysiologie en psychologie van seksualiteit in het algemeen, terwijl zaken als onwettige geboorten, prostitutie en geslachtsziekten onderwerp waren van felle openbare discussies. Misschien was er wel een aanzienlijk verschil in de manier waarop er destijds over zulke aangelegenheden werd gesproken.

Dat gebeurde niet zoals we het nu gewend zijn, maar over het algemeen terughoudend en kies. Tegenwoordig zijn we geneigd een dergelijke beheersing te zien als een gevolg van seksuele frustraties, maar dat is onzin. Zoals James Walvin terecht opmerkt: 'Alleen in een samenleving die doordrenkt is van gewauwel over seksualiteit schijnt het bevreemding te wekken dat mensen zich op dit gebied wél inhouden.' Het is gevaarlijk mensen uit het verleden allerlei eigenschappen toe te dichten op basis van het feit dat ze over bepaalde zaken liever zwegen dan er maar alles uit te flappen.

Trouwens, op een indirecte manier werd er helemaal niet zo na-

drukkelijk gezwegen. In de jaren zestig van de negentiende eeuw bij voorbeeld, leek heel Engeland in rep en roer over de *Contagious Diseases Acts*. Het ging hier om wetgeving op het terrein van prostitutie. Het Engelse leger zou kapot gaan aan geslachtsziekten, daar diende iets tegen ondernomen te worden. De wetten verplichtten prostituées in een aantal garnizoensplaatsen zich te laten registreren en zich periodiek medisch te laten keuren.

Mede op grond van de 'dubbele moraal' die aan deze richtlijnen ten grondslag lag, stak over de *Acts* een storm van protest op. Voor prostitutie zijn twee partijen nodig, waarom de ene partij wel aangepakt en de andere buiten schot gelaten? De 'abolitionisten', degenen die zich organiseerden om een eind aan de wetgeving te maken, belegden in de periode tussen 1870 en 1885 (het jaar waarin hun doel werd bereikt) meer dan negenhonderd openbare bijeenkomsten, zorgden voor bijna twintigduizend petitie's, ondertekend door in totaal meer dan tweëneenhalf miljoen mensen, en produceerden vele honderden boeken en pamfletten om hun standpunt kracht bij te zetten. Sommigen zien in deze beweging trouwens het beginpunt van de 'eerste feministische golf' in Engeland.

Onlosmakelijk

Duidelijk is in ieder geval, dat deze kwestie niet onopgemerkt voorbij gegaan is en talloze 'preutse' Victorianen met de neus op de feiten moet hebben gedrukt. Het verschijnsel prostitutie was overigens toch niet bepaald iets waar je als inwoner van het negentiende-eeuwse Engeland onwetend van kon blijven. Uit verslagen van tijdgenoten blijkt overduidelijk dat prostituées een onlosmakelijk element vormden van het openbare leven in iedere stad. Naar schatting liepen er in Londen omstreeks 1850 meer dan vijftigduizend 'tippelaarsters' over straat!

Hozeer Victorianen zich soms ook mogen hebben opgewonden over naaktheid in het openbaar - de schilder William Etty werd dikwijls voor pornograaf uitgeroepen -, feit is dat er in de negentiende eeuw overal beelden van menselijk naakt werden geplaatst. Op pleinen, in parken, maar ook bij mensen thuis. Naaktheid was bovendien niet tot kunstwerken beperkt. Een groot

deel van de negentiende eeuw was het in badplaatsen gebruikelijk naakt te zwemmen. Toen de Rothschilds in 1858 een bezoek aan Scarborough brachten, schreven ze dat ze scènes hadden gezien die deden denken aan de tuin van Eden: honderden dames en heren keken toe hoe compleet blote baders zich in de branding vermaakten. Hun waarnemingen stonden niet op zichzelf.

Ook uit andere bronnen komt naar voren, dat naaktheid op Victoriaanse stranden de gewoonte was van de wereld. De bekende dominee Kilvert beklagde zich in zijn dagboek over het feit dat op het eiland Wight stemmen waren opgegaan om naakt-zwemmen te verbieden. In 1874 schreef hij: 'In Shanklin wordt men gedwongen de weerszinwekkende gewoonte van het baden in een zwembroek over te nemen. Maar als dames er niet van houden naakte mannen op het strand te zien, waarom blijven ze dan niet weg?'

De conclusie ligt voor de hand: er was niet één, ondubbelzinnige gedragscode in de Victoriaanse tijd. Er waren preutse Victorianen, maar wel degelijk óók vrijzinnige en libertijnse Victorianen. Een groot probleem met de uitdrukking 'Victoriaans' is, dat er ten onrechte een suggestie van eenvormigheid vanuit gaat. Het Engeland van de jaren dertig, toen Victoria de troon besteeg, was een volstrekt ander Engeland dan dat van de eeuwwisseling, toen Victoria overleed. En een dergelijke nuance is slecht bruikbaar voor politici als Maggie Thatcher, die behoeft hebben aan kant en klare slogans, waarmee hun beleid gerechtvaardigd en verkocht kan worden.

De waarden die ons nu worden voorgedragen als typisch Victoriaans - preutsheid, ingetogenheid, hard werken, individualisme, gezagsgetrouwheid - blijken bij nader onderzoek helemaal niet zo kenmerkend te zijn geweest voor het negentiende-eeuwse Europa in het algemeen, en Engeland in het bijzonder.

Aanpakken

Maar andersom geldt hetzelfde. Thatcher is een van de ferventste voorstandsters van 'privatisering' en het terugdringen van de staatsinvloed, die zij verstikkend acht voor individuele ontplooiingsmogelijkheden. In dat verband wordt eveneens het Victoriaanse tijdperk van stal gehaald, toen mensen nog van aanpakken wisten omdat ze niet door een overmaat aan van bovenaf opgelegde regels zouden zijn gehinderd. Veel van haar politieke medestanders babbelen het haar klakkeloos na. Toch was één van de meest ingrijpende veranderingen tijdens de regeringsperiode van koningin Victoria gelegen in een ware vloedgolf van wetgeving en de bureaucratisering van vrijwel ieder aspect van het bestaan.

Als er één samenleving was die de 'staat' alle kansen bood zich met overweldigende kracht te manifesteren, dan was het wel het Victoriaanse Engeland! Geschiedenis, zo blijkt maar weer, is voor politici een gebruiksartikel, niet iets om met aandacht te bestuderen.

James Walvin, *Victorian Values. A Companion to the Granada Television series*. London (André Deutsch) 1987 171 blz., £9,95. Imp. Consul Books, Blaricum (ISBN 9 233 98106 2)

Belgische jeugd leeft niet gezond

BRUSSEL — Een sociologe van de Franstalige Brusselse Vrije Universiteit (ULB) heeft een onderzoek ingesteld naar de gezondheid, de eet- en andere gewoonten van 3.500 Belgische kinderen tussen 11 en 15 jaar.

Ofschoon de grote meerderheid van deze kinderen te kennen geeft zich gezond en gelukkig te voelen, geven sommige onderzoekers toch te denken.

Zo blijken heel wat kinderen zich moe te voelen als ze 's morgens opstaan, veel jongeren gebruiken al vanaf hun elfde jaar alcohol en niet weinigen eten dagelijks patates-frites.

Opvallend is dat het grootste aantal kinderen dat alcohol gebruikt niet te vinden is op de middelbare school, maar bij het beroepsopleidings. In deze laatste categorie zijn ook de studie-resultaten het slechtst, kijkt 30 procent dagelijks meer dan vier uur naar de televisie en zegt 37 procent te roken.

Overigens rookt een vijfde van de 11 tot 15-jarigen geregeld en gaat de meerderheid van de Belgische kindertjes veel te laat naar bed, aldus het onderzoek.

Ook het gebruik van medicijnen (hetgeen bij de volwassen Belgen een nationale sport schijnt te zijn, want het geneesmiddelengebruik ligt in België veel hoger dan in andere landen) zit er bij de Belgische kinderen kennelijk al jong in.

Een verontrustend groot aantal zegt geregeld naar slaaptabletten en middeltjes tegen hoofdpijn te grijpen. Een vijfde van alle ondervraagde kinderen gaat zonder te ontbijten naar school. De kinderen die wel ontbijten, blijken dan weer minder tijd te besteden om zich te wassen.

Maar de meisjes van 15 krijgen een pluim: zij besteden 's ochtends veel meer tijd aan het maken van hun toilet dan de jongens en 90 procent van deze jongedames poetst minstens één keer per dag de tanden.

Van de 11-jarigen gaat 73 procent graag naar school; met 15 jaar is dat nog maar 63 procent. Dat laatste is verklaarbaar: van de 15-jarigen is tweederde minstens één keer blijven zitten.

door Jan Schils

Weglopende jongeren wacht vaak veel ellende

Van onze correspondent AD II

NIJMEGEN — Een op de drie jongeren die van huis wegliep, gaat definitief van school. De meeste weglopers raken bovendien al hun vrienden kwijt.

Dat blijkt uit een enquête die de Nijmeegse onderzoeker dr. Ir. J. Terpstra heeft gehouden onder vijftig jongeren, zo'n anderhalf jaar nadat ze met ruzie van huis waren gegaan. Terpstra, die werkt op het Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen, wilde weten in wat voor situatie ze terecht komen als ze niet naar hun ouders teruggaan.

Zwerven

Meestal raken ze aan het zwerven. Ze hebben geen geld, geen dak boven het hoofd, en weten de weg naar de hulpverlening niet te vinden. Volgens Terpstra doen de sociale diensten te moeilijk tegen weggelopen jongeren. Ze geven niet snel geld, zo blijkt uit het gisteren gepubliceerde onderzoek.

Als iemand van huis wegliep is dat zelden goed voorbereid. Het gebeurt meestal na eendelige ruzies, mishandelingen of verstoting. Pogingen de problemen op te lossen verergeren volgens Terpstra de zaak meestal alleen maar.

Maar als ze eenmaal de deur uit zijn komen de weglopers bedrogen uit. Ze denken dat daarmee de problemen zijn opgelost, maar ze komen snel zonder geld te zitten, bij familie kunnen ze zelden lang terecht, zodat ze op straat moeten slapen en overdag in winkelcentra rondhangen, waar ze een heel andere vriendenkring opbouwen. In weglouphuizen en opvangcentra voelen zij zich zelden thuis. Daar overvalt hen de cha; os en de spanning.

Goedmaken

Volgens dr. Terpstra moeten de hulpverleners er meer rekening mee houden dat jongeren het toch weer goed maken met de ouders, en moeten ze er ook op bedacht zijn dat de meeste weglopers het daarna op school erg moeilijk krijgen.

Nota: Rotterdam moet vrouwelijke huisartsen lokken

Van een onzer verslaggeefsters ROTTERDAM — De gemeente Rotterdam moet het voor vrouwelijke huisartsen aantrekkelijker maken om zich te vestigen in de Maasstad.

Het aantal vrouwelijke huisartsen in Rotterdam is nu ver onder de maat. Onder de 250 huisartsen bevinden zich slechts twaalf vrouwen. De gemeente zal er bij de plaatselijke huisartsenvereniging op moeten aandringen bij het werven van huisartsen voorrang te geven aan vrouwen. Ook zullen de mogelijkheden voor duo-banen moeten worden veruimd, zodat vrouwelijke huisartsen hun werk gemakkelijker met de zorg voor hun gezin kunnen combineren.

Deze doelstelling staat in de gisteren gepresenteerde emancipatienota 'Beter voor vrouwen'. Daarin wordt een aantal voorstellen gedaan op het gebied van gezondheidszorg en sociale zaken. De nota is bedoeld als discussiestuk. Begin volgend jaar zal de gemeenteraad er zijn conclusies uit moeten trekken. Rotterdam zal in navolging van andere steden een speciaal gezondheidscentrum voor vrouwen moeten oprichten. De vrouwenbeweging heeft veel kritiek op de reguliere instellingen voor gezondheidszorg. In veel gevallen sluiten deze niet aan op de behoeften van de vrouwen. Bovendien wordt, aldus de nota, „de maatschappelijke onderdrukking van vrouwen erdoor in stand gehouden“.

Behalve voor een vrouwegezondheidscentrum, waar zich met name zelfhulpgroepen zouden moeten vestigen, wordt in de nota ook gepleit voor een betere hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld. Ook de gezondheidszorg voor migrantenvrouwen laat nog veel te wensen over.

Een apart hoofdstuk is gewijd aan de problemen van oudere vrouwen, een snel groeiende groep waarvoor nog nauwelijks beleid is ontwikkeld. Verder worden maatregelen gepleit voor het activeren van vrouwen met een uitkering, de zogenaamde bijstandsmoeders. Veel van deze vrouwen blijken er niet van op de hoogte dat ze een arbeidsplicht hebben op het moment dat hun kinderen twaalf jaar zijn. Via een scholings- en 'activeringsplan' moeten deze vrouwen daarop voorbereid worden, aldus de nota. Als dat niet gebeurt is en blijft hun positie uitzichtloos.

Falling out of love with men THE ECONOMIST

MRS Shere Hite, the author of books on sex which have brought her more than \$2m, is stirring up more than money with her 992 pages on "Women and Love". A huge proportion of women, she says, feel that their relations with their husbands and lovers are emotionally unsatisfying and still one-sided, despite the strides that women have made.

Men lack tenderness, says Mrs Hite; many hardly speak to their wives and more fail to listen to what their wives say. A few more husbands these days help with the washing-up or get out of bed at night for a crying child. But most feel that these are still a woman's jobs—even if she has cooked the supper and spent just as long at the office as he has. Many women get more support and concern from their women friends. Mrs Hite has teased out many sad and touching stories, and some terrible ones. But how well do they represent the views and the experiences of most women?

Professional statisticians raise their eyebrows at the sample used by Mrs Hite. By sending out 100,000 questionnaires to members of all sorts of women's organisations, from church groups to garden clubs, they say she addressed herself to certain types of woman: professional joiners and the discontented. And the 4,500 replies she received fell far short of the proportion of replies insisted upon by most researchers (40-70%) before they start drawing conclusions.

Mrs Hite's findings are indeed a bit surprising. One is that 70% of women who have been married for more than five years are having extramarital affairs and that three-quarters of them feel no guilt. Another is that 95% of women say they suffer emotional and psychological harassment in their relations with men;

practically all want to make big changes in these relations.

Mrs Hite might be taken more seriously if it were not for her recent antics: slapping a taxi-driver who called her "dear" and masquerading as her secretary when she rang up newspapers to urge them to send reporters to the conference launching her book. Her original literary agent has walked out, though she has had no difficulty in finding a successor to auction her paperback rights.

Yet for all this, many academic critics concede that Mrs Hite has identified big changes taking place in the relations between men and women. An article in the

Journal of Marriage and the Family, based on 15 years of data put together by the University of Chicago's National Opinion Research Centre, backs her view. It concludes that marriage in America is a declining and weakened institution, primarily because women feel that they are getting less out of it. Mrs Arlie Russell Hochschild, a sociologist reviewing her book in the New York Times, believes that Mrs Hite is asking a good question: "Now that the role of housewife is fading into history, will women continue to play their emotional role? Will men take it up? ... Or will the world have to do without it as women begin to act in love more as men do?"

BORDEELBESLUIT

Bordeel- en seksclubhouders over het vak en de toekomst van hun bedrijf

Op dit moment ligt er bij de Eerste Kamer een voorstel tot wijziging van het befaamde artikel 250bis uit het Wetboek van Strafrecht dat bordeelhouderij verbiedt. Wordt dat voorstel aangenomen - en die kans is heel groot - dan wordt prostitutie daarmee een gewone bedrijfstak als elke andere. Een idee dat in Den Haag al leidde tot vragen over WIR-premie (heeft wie een bordeel begint daar ook recht op?) en over het in dienst nemen van langdurig werklozen als prostituee (kan wie dat doet ook rekenen op faciliteiten voor 'werkverruimende maatregelen').

Ondertussen sleutelen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de vier grote steden al een tijdje aan een vergunningstelsel dat het prostitutiebedrijf in banen moet leiden. Bij uitgeverij SWP zal eind november een in samenwerking met de Mr. A. de Graaf Stichting (een advies- en onderzoekscentrum voor prostitutie) opgezette artikelenbundel verschijnen die *Beroep: Prostituee* gaat heten. Het boek gaat over de overgang naar het vergunningstelsel. Naast ontboezemingen van betrokkenen en beschouwingen van allerlei deskundigen bevat het vooral artikelen van mensen die beroepshalve bij prostitutie betrokken zijn. Zo wordt onder andere vanuit de politie, de hulpverlening, de gezondheidszorg en de stadsvernieuwing beschreven hoe een vergunningstelsel in de praktijk kan werken.

Als voorpublicatie de mening van een zelden gehoorde groep: hoe leiden bordeel- en seksclubhouders hun bedrijf en wat verwachten zij van de toekomst?

Liesbeth Koenen

Gesprekken met (in volgorde van opkomst):

- Freddy Valks*: Jongensclub 'De Boys', Amstel, Amsterdam.
- Joke Blekkenhorst*: Privéhuys 'Hulze Joke', Bergerweg, Alkmaar.
- Theo Heuft*: Men's Club 'Yab Yum', Singel, Amsterdam.
- Lenie Pronk*: Bordeel met drie ramen, de Pijp, Amsterdam.
- O.J. Timmer*: Bordeel met vier ramen, bij Geleenstraat, Den Haag.
- Aric de Jong*: Bordeel met achttien

ramen, Geleenstraat, Den Haag. De namen met een * zijn op verzoek gefingeerd.

VN 14

'Ik ben geen crimineel, ik rij niet in een grote Amerikaanse en ik loop ook niet met een pistool op zak,' zegt *Freddy Valks*, eigenaar van jongensclub 'De Boys' in Amsterdam. 'De exploitanten van sekshuizen en bordelen zijn voor een groot deel echt normale mensen, net als ikzelf.' *Joke Blekkenhorst*, die 'Hulze Joke' exploiteert, wordt weer woest als ze vertelt hoe de burgemeester van Alkmaar haar op een vergadering toebeet: 'Die hoerende moet hier wegwezen!' Enfin, hij heeft later wel zijn excuses aangeboden. Het beeld dat de rest van de wereld van hen heeft zit de exploitanten hoog. Zo heeft *Theo Heuft* er wel iets voor over om de betere restaurants zijn Yab Yum champagne te laten schenken: 'Dan ben je meer acceptabel, daar ben ik steeds mee in de weer.'

'Er hangt een wereld van onbegrip over de prostitutie heen,' vatten *Lenie Pronk* en haar man het samen. 'Het wordt altijd meteen geassocieerd met drugs, criminaliteit en nu ook met aids. Er is niet een raamprostitutie in heel Nederland die aids heeft. Kijk, er wordt gewoon een wip gemaakt voor geld. Verder niks. Er is niets geheimzinnigs aan.' *Pronk* heeft een bordeel met drie ramen in de Amsterdamse Pijp. Ze wil liever niet dat haar echte naam genoemd wordt. 'De mensen

zijn er nog niet rijp voor. Als je gewoon zegt "ik ben prostituee", of "ik ben bordeelhouder" dan raak je iedereen kwijt. Je wordt gediscrimineerd en daarvoor word je verplicht je anders voor te doen dan je bent. Dat is heel moeilijk te doorbreken. En de mensen zijn zo hypocriet, een kennis heeft ons in de steek gelaten omdat zijn vrienden het niet pikten dat hij met "zulke mensen" omging. Maar die man zat zelf wel iedere week bij Yab Yum. Ik bedoel maar, ze willen er wel gebruik van maken.' En ook *Lenie Pronk* benadrukt: 'We zijn maar heel gewone mensen.'

Blekkhorst vertelt wel altijd wat ze doet. 'Waarom niet? Als ze me niet willen accepteren dan is dat jammer. Het kost je wel je vrienden. Ik heb alleen maar twee kinderen en voor de rest niemand. Mijn broer is professor en die heeft iedere keer tegen mijn moeder gezegd: "Je moet haar laten vallen." Want mijn broer kan

in de familie geen hoer gebruiken, daar is hij te hoog voor.'

O.J. Timmer geeft alleen zijn echte beroep op wanneer hij zaken moet doen. Ook hij wil niet dat zijn werkelijke naam in druk verschijnt: 'Dat is nergens goed voor, doe maar niet.'

Freddy Valks daarentegen interesseert het niks: 'Ik vertel overal wat mijn vak is. Net als wanneer ze me vragen of ik homoseksueel ben. Dan zeg ik: "Ja, maar ik accepteer jou wel omdat je hetero bent hoor, daar heb ik geen moeite mee." Dan is het ijs meestal meteen gebroken.' Maar even later, als het gaat over jongens die bij hem weggaan, betrappt hij zichzelf erop dat hij zegt: 'Die gaan vaak gewoon werken.' Geïrriteerd gaat hij verder: 'Zie je, daar heb je het alweer. Dit is natuurlijk ook gewoon werk. Je neemt het zelf automatisch over.'

Toch hebben ze allemaal wel hoop voor de toekomst en het gaat ook al wat beter dan vroeger. *Timmer*: 'Dat erg bange is er niet meer. Dat klanten stiekem komen zie je nauwelijks nog. Ach, naakt op tv en zo is toch ook normaal tegenwoordig. En echte hoeren heb je niet meer. Zo'n felle blonde del, dat bestaat niet meer het zijn gewoon dagelijkse meisjes geworden. Je ziet niet meer dat ze in het leven zitten, net zoals je ook het verschil tussen een baas en een arbeider niet meer aan hun uiterlijk kunt zien.'

Maar dat laatste is nog niet echt tot iedereen doorgedrongen. *Pronk*, die zelf ruim vijftien jaar prostituee is geweest, vertelt dat ze een keer in een televisieprogramma te zien was: 'Toen kregen ze achteraf allemaal telefoontjes van mensen die zeiden "jullie moeten de boel niet belazeren. Dat was helemaal geen hoer, dat was een actrice. Hoeren zien er heel anders uit." Ja, een hoer is iemand met een korte rok, heel hoog haar en heel hoge hakken, en netkousen natuurlijk.' *Mischien* uit het schrappen van artikel 250bis uit het Wetboek van Strafrecht zal helpen: 'Ze willen prostitutie legaal maken, dan moet het ook geaccepteerd worden. Dat kost tijd, maar ik ben wel eens bang dat het nooit zover zal komen dat iedereen eraan went. Het moet natuurlijk net zo iets worden als de bakker of de groenteman. Die vind je ook op iedere straathoek.'

Blekkhorst denkt dat er nog wel twintig jaar overheen zal gaan voordat prostitutie geaccepteerd is en je ook bij voorbeeld cao's voor hoeren hebt. Wel hoorde ze tot haar genoegen dat er laatst een prostituee optrad bij Jan Lenferink, in het programma RUR. *Heuft* vindt dat het heel goed gaat: 'Vroeger was je een pooler nu ben je, zeker als je Yab Yum runt, een respectabel man. Ik heb altijd verteld wat ik deed. Vroeger liepen de mensen dan weg, maar ik moet tegenwoordig heel wat invitaties voor party's afsiaan.'

Schone lakens

Hoe verschillend de gang van zaken in de clubs, huizen en raambordelen ook is en hoe verschillend hun exploitanten ook mogen zijn, over een aantal dingen zijn ze het in ieder geval eens: iedereen is voor legalisering en tegen heroineprostitutie. Voor zichzelf zien ze niet zoveel problemen als er een wettelijke regeling komt die prostitutie toestaat. Nee, de moeilijkheden zitten bij 'de meisjes' of 'de jongens'.

Want hoe gaat het nu? *Pronk*: 'De meisjes hebben nu alle vrijheid. Ze huren een kamer bij mij voor f 75,- per dag of per avond. Schone lakens, badhanddoeken, koffie en thee en dat soort dingen zijn bij de huur inbegrepen. Ze kunnen zelf bepalen hoe laat ze komen en hoe laat ze weer weggaan. Natuurlijk hebben ze wel hun vaste dagen, maar het verschilt van meisje tot meisje hoeveel dat er zijn. De

meesten werken maar twee of drie keer per week. En kunnen ze een keertje niet of is er iemand ziek dan regelen ze dat gewoon onderling. Ik heb met niemand een contract. Alles gaat op basis van vrijwilligheid. Ze hoeven bij mij ook niet door te betalen als ze op vakantie gaan of ziek zijn.'

Voor de meesten is het alleen maar een bijverdienste.

Er zitten wat bijstandsmoeders tussen, maar ik heb ook een meisje dat aan de universiteit studeert. Die houdt een paardje, en om dat te kunnen betalen werkt ze hier twee dagen per week. Anderen willen een autootje, of een bankstel, of ze hebben wat schuld. Maar ze geven bijna allemaal alles wat ze verdienen meteen weer uit. Van de veertien meisjes die ik op het moment hier heb, is er precies een die alles wegspaart. Die meisjes willen absoluut in de anonimiteit blijven. Als ze het woord "registratie" alleen al horen raken ze in paniek. Ze willen geen toestanden, ze willen het houden zoals het is.

Want stel nou dat ik een gewone relatie van werkgeefster-werkneemster met ze zou krijgen. Dan moet ik premies voor ze betalen, ziekengeld enzovoort. Ik vind het best, maar dan moet ik ook meer huur vragen. En als ze dan ook nog zelf belasting moeten gaan betalen, of bijvoorbeeld hun uitkering kwijtraken, dan moeten ze veel meer gaan werken. Eigenlijk worden ze dan de prostitutie ingeduwd. En kijk, ze zullen natuurlijk toch nooit precies opgeven wat ze verdienen. Ik denk ook dat er een heleboel weg zouden gaan. Die gaan dan thuis een paar klantjes nemen.

Ze willen allemaal in de illegaliteit blijven. Dat vind ik ook zo verkeerd aan die organisatie 'De Rode Draad'. Daar zeggen ze dat ze voor alle hoeren spreken, maar ze spreken alleen voor zichzelf. Niemand wil bij 'De Rode Draad'. De meisjes zien het eerder als een bedreiging. Cao's voor hoeren? Dat kan helemaal niet.'

Timmer vindt het rondt kinderachtig van de belasting om die meisjes lastig te vallen: 'Er worden bedragen genoemd... idioot. Het is onzin. Er zijn dagen dat ze niets verdienen. Bovendien gaat het allemaal naar de souteneur. Nee, je moet ze gewoon allemaal laten inschrijven bij de zedenpolitie en dan moet je ze een bedrag per week laten betalen. Een normaal bedrag dat iedereen kan betalen. Laten we zeggen honderd gulden per week. Een vast bedrag dus. Ziekengeld en vakantiegeld dat hoeven ze dan niet, maar dit kunnen ze wel missen. Als je aan het eind van het jaar komt dan is er toch niks. Dat is dan allemaal naar die mannen gegaan.'

De meeste meisjes bij *Timmer* werken full-time. Ook hij verhuurt per dag en per avond, inclusief 'dagelijks de werkster, schoon goed en dergelijke'. In de Geleenstraat in Den Haag en in de straten erom-

heen, gaat 'het leven' vierentwintig uur per dag door. Het is het gebied dat de gemeente tot wandelpromenade en raamprostitutiezone gemaakt heeft. Hier staat *Timmers* dubbelhuis (vier ramen). Het is er altijd druk, en niemand heeft er een contract. Wat *Timmer* betreft moet dat ook maar zo blijven. Voor *Freddy Valks* ligt de zaak heel simpel: 'Als ik sociale lasten voor de jongens moet gaan betalen kan ik wel sluiten. Het hoogseizoen duurt hier vier maanden, het slappe seizoen acht. In de winter moet je het voornamelijk hebben van de Nederlandse gasten, en die zijn qua verteren veel slechter dan de toeristen. En vooral sinds het grote probleem aids verdien ik het meeste aan de bar. Zoals het nu gaat kan ik het alles betalen en zit ik er zelf niet krap bij.'

De jongens zijn allemaal free-lancers, en dat willen ze ook blijven. Ze zelf belasting laten betalen? Daar kun je naar sluiten. Cao's en dergelijke zijn uitgesloten, dat

staat buiten kijf. Het gros werkt hier ook maar een paar maanden, en wat ze verdienen is meteen weer op. Ik reken een personeelsprijs voor hun drankje, maar ik weet altijd al van tevoren dat ze hun drankenbon niet kunnen betalen als ze geen klant hebben gehad, al hebben ze de avond ervoor vijfhonderd gulden verdiend.

Ze kunnen het werk ook niet zo heel lang doen. Er is totaal geen vraag naar jongens die ouder zijn dan vijftientig. En het mooiste is toch een jongetje van achten. Met blond haar, blauwe ogen en slank. Veel jongens doen het trouwens ook voor hun eigen plezier. In dat geval hebben ze dikwijls maar weinig klanten, en dan is het maar goed dat ze ook nog een uitkering krijgen.'

Ziektekosten

Ook bij *Theo Heuft* zijn de meisjes vrij om te komen en te gaan wanneer ze willen. Geen contracten, alleen een rooster en afspraken, wat overigens nog niet meevalt met zo'n veertig meisjes, de een werkt drie dagen, de ander vijf etcetera. Hun verdiensten verschillen, 'maar', zegt *Heuft*: 'ik vind het belachelijk als ze hier anderhalf duizend gulden in de week meenemen, en dan ook nog van de gemeenschap leven. Maar ja, waarom doen ze het? Als ze het niet doen dan komt de fiscus en die vraagt waar ze van leven. Als ze dan zeggen 'ik speel de hoer' dan krijgen ze daar een bekeuring voor en worden ze getaxeerd op tachtig- of honderdduizend gulden per jaar. Maar die meisjes sparen niks. Als ze vijf, zes jaar gewerkt hebben en zo veel verdiend dan hebben ze geen cent. Ik denk dat dat komt door hun achterban. Ze hebben thuis toch vaak meer een commerciële dan een liefdesverhouding. De dwang van vroeger met echte poolers bestaat wel niet meer, maar toch gaat daar een hoop geld naartoe. Ik veroordeel dat niet, ik leef ervan, maar van de meisjes komt helaas maar zelden iets terecht.'

Ik denk ook niet dat het een beroepsgroep als alle andere kan worden. Er zal een aparte tussenoplossing voor moeten komen. Neem alleen al het feit dat een prostituee een week per maand niet kan werken. Als je daar ziektekosten voor zou moeten betalen, dat is toch niet haalbaar? Het beste kunnen het denk ik zelfstandige ondernemers blijven, die natuurlijk ook een bijdrage moeten leveren aan de schatkist. Dat is een van de dingen die goed geregeld moeten worden. De vier of vijf meisjes die op het moment bij *Joke Blekkenhorst* werken doen dat ook al op free-lance basis, en ook zij willen de vrijheid houden om bijvoorbeeld zo van de ene club naar de andere te stappen. *Blekkhorst* is wel erg voor registratie: 'Als je dat niet wil, dan deugt er iets niet,' maar over belasting betalen en sociale lasten afdragen is ze niet enthousiast. Woedend roept ze: 'Waarom moet

ik belasting betalen over mijn eigen lichaam? Waarom moet ik twintig procent omzetbelasting betalen over mijn lichaam? Dat is toch krankzinnig? En als ik van een meisje vijftig gulden vang dan moet ik daar twintig procent belasting over betalen. Sociale lasten voor haar. Dat kan toch allemaal helemaal niet? En het valt nooit te controleren. Ik moet de belasting aantonen dat ik niet zo veel ontvangen heb als waar zij me voor aanslaan, maar er is toch geen klant die een briefje wil achterlaten met 'zo veel heb ik uitgegeven', met de handtekening eronder. Dat idee is belachelijk.'

Dat bordelen aan bepaalde brandvoorschriften moeten voldoen en dat ze niet te veel geluidshinder mogen veroorzaken lijkt iedereen reeel. Alleen *Joke Blekkenhorst* zegt: 'Maar ik woon hier zelf ook. Is jouw huis soms brandveilig? Waarom moet het mijne dat dan wel zijn? Ik hou wel van mezelf dus ik let heus wel op.'

VERVOLG VN 14

Valks ziet op tegen de kosten die al te strenge voorschriften met zich mee zouden brengen: 'Ik heb geen reserve om alles drastisch te veranderen. Maar als ik eerlijk moet zijn vind ik het wel terecht. Ik heb hier vaak zoveel mensen. Dat is gevaarlijk. Er zijn inderdaad zat clubs waar je geen kant op kunt.'

Hij en Lenie Pronk zijn degenen die spontaan beginnen over de eisen die je aan de exploitanten zou moeten stellen. Eigenlijk vinden ze hetzelfde: het is het moeilijkste als een exploitant zelf in 'het leven' (Pronk) of 'de business' (Valks) heeft gezeten.

Valks: 'Je kunt pas voor een goede sfeer zorgen en een goede manager zijn als je het zelf hebt gedaan. Ik ken het, ik praat met de jongens, ik weet wat er in de kamertjes gebeurt. Dat iedereen zo maar een privé-club kan beginnen, daar heb ik me altijd aan doodgeërgd. Dat is toch waanzinnig? Je werkt met mensen en met menselijke gevoelens. Het minste wat je moet eisen van iemand die een club opent is dat hij geen strafblad heeft. Je zou moeten screenen wat voor figuur het is om het risico voor de klant te voorkomen dat hij gechanteerd wordt. En zo iemand moet vooral niet met drugs bezig zijn.' Pronk zegt: 'In de horeca heb je toch ook een diploma nodig? Waarom kun je niet stellen dat een eigenaresse zelf zoveel jaar achter het raam moet hebben gezeten? Ik heb zelf ook de beste ervaringen met vrouwen. Mannen zijn zo zakelijk gericht. Daar kun je ook niet mee praten als je problemen hebt.'

Condoom

Over verplichte medische controles wordt daarentegen heel verschillend gedacht. Vooral aids is een groot probleem. Bij iedereen is de omzet de afgelopen tijd gekelderd. Heuft verklaart dat laatste aldus: 'Ik ben zelf ook gestopt. Sinds begin dit jaar ben ik niet meer vreemd gegaan. Ik stel het uit en ik denk dat heel veel mensen dat doen. We moeten gewoon nog wennen aan het idee van vrijen met zo'n condoom.'

Bij Heuft komt al heel lang iedere week een dokter die de meisjes op geslachtsziekten controleert. 'En dat is nodig ook. Er zijn toch heel veel vrouwen die ontzettend slordig met zichzelf zijn. Onbegrijpelijk maar waar. Uit zichzelf gaan ze niet. Dus hoe je het zou willen regelen met kleine bordelen waar maar twee meisjes zijn bijvoorbeeld weet ik ook niet.'

Op aids worden de meisjes een keer per maand gecontroleerd en wie zonder condoom werkt vliegt er onherroepelijk uit. 'Maar ja,' relativeert Heuft dat laatste, 'ik sta er natuurlijk niet naast. Het is raar gegaan. Drie jaar geleden zei ik nog: "Als je het niet zonder doet, dan hoef je hier niet binnen te komen.'

Bij Joke Blekkenhorst komt de dokter ook aan huis. 'Er is nu eenmaal een be-

paald soort meisjes voor wie iedere stuiver die ze moeten uitgeven er een te veel is. Die blijven roepen: "Ja, morgen ga ik." Dan loop je te veel risico's en dat wil ik niet. Daarom heb ik gesteld dat de dokter hier komt, dan weet ik zeker dat iedereen gecontroleerd wordt. Maar als de gemeente het nu gaat verplichten dan weet ik niet wat er gebeurt. Want wie gaat dat betalen? Niet de gemeente, dat kan ik je zo vertellen. En ook niet de meisjes. Een zootje geknoel krijg je dan. Ik zou er voor zijn dat ze voor meisjes die dit werk doen een soort boekje maken. Daar moet alles dan in bijgehouden worden en als ze ergens willen gaan werken moeten ze laten zien dat ze gecontroleerd zijn.'

Timmer is niet zo voor verplichte medische controles: 'Nou nee, dan gaat iedereen denken: ik kan doen en laten wat ik wil. Je moet zelf weten hoever je kan en mag gaan. Ik vind 'als je buiten de deur eet, gebruik een gummi'. Altijd. En de plannen die de gemeente nu heeft, dat is kolder.'

Op de vergadering waar die plannen besproken werden is Timmer niet geweest. Zijn collega *Arie de Jong* wel. Tegen het einde van het gesprek komt hij toevallig binnenwandelen. Timmer: 'Dit is de grootste bordeelhouder van Den Haag.' De Jong: 'Ik ben een meter tweennegen-tig. Ja, ik zal wel de grootste zijn.' Over de vergadering wil hij graag vertellen. 'Ze vroegen mij omdat ik toch aan het bouwen ben, of ik niet een kamertje wilde afstaan waar ze kunnen komen controleren. Maar dat is natuurlijk waanzinnig. Dan zegt iedereen: dat huis is link hoor, daar hebben ze aids. Daar moet je niet wezen. En ze hadden dan bedacht dat de bordeelhouders de helft van de kosten zouden betalen. Dertig gulden per meisje voor zo'n onderzoek. Dat was aantrekkelijk zelden ze, want je kon het van de belasting aftrekken. Maar als ik opgeef dat ik tien meisjes heb zitten en het zijn er

twintig, dan kan ik natuurlijk niet ineens twintig keer dertig gulden opgeven. Dat ziet de belasting ook. Nee, daar is een bordeelhouder niet gelukkig mee. Je moet die meisjes laten betalen en dan kan ik er toch wel aan meebetalen.'

Dus ik zeg tegen ze: je moet die meisjes verplicht een kaart geven, ze laten keuren en dan moet je tegen de bordeelhouder zeggen: "U bent verantwoordelijk, ze kunnen enkel bij u komen pezen als ze een gestempelde kaart hebben." Dan ben je meteen ook van al die illegalen af, want ze staan dan natuurlijk geregistreerd. Ja, ik praatte wel een beetje tegen mijn geweten in hoor. Want als ze dat echt gaan doen dan zit ik morgen leeg, ik heb een huis vol buitenlanders, misschien dat er drie een vergunningke of een Nederlands paspoort hebben. De rest laat ik gewoon zeggen dat ze hier bij mij op vakantie zijn. Dan mogen ze drie maanden blijven en de hoer spelen als een karrepaard. Ze krijgen geen aanslag of niks als ze weer weggaan. Dat mag allemaal en niemand doet er wat aan. Maar volgens die knakker van de GG&GD zou dat toch niet werken met zo'n kaart, omdat de meisjes dan weer in alle hoeken en gaten kruipen. En toen bleek ineens dat ze helemaal niet op aids gingen controleren, want dat mag niet. Dat had die gozer van de gemeente ook niet begrepen, dus toen viel die hele vergadering uit elkaar. Iedereen ging naar huis. Wilden ze ons dus dertig gulden uit de zak kloppen voor gonorrhoe en syfilis? Dat is toch achterlijk? Dat is al veertig jaar achterhaald. Als ze een groene broek hebben dan gaan ze heus wel naar de dokter. Dan krijgt die vent een prik in zijn reet en dat nieszje een strip tabletjes en dan zijn ze gewoon weer schoon.'

De Jong is overigens de enige volgens wie het met die aids allemaal nogal meevalt. 'Zo gauw krijg je dat niet.'

Trouwens, het komt vanzelf wel goed. Want hoe gaat dat met die bikkers tegenwoordig? Die zeggen tegen hun nieszje: "Schatje, je moet niet zonder gummi werken hoor. Want dat is een beetje listig nou met die aids. En ik hou toch veel van je, ik wil je niet kwijt." En ondertussen denken ze in hun achterhoofd: ja, ik wil er zelf af en toe ook nog even op. Wat is een mooiere aids-campagne dan dat?'

Voor Freddy Valks is verplichte aids-controle 'de grootste ramp die er is'. Hij wordt furieus als hij erover praat. 'Ik ben het daar absoluut niet mee eens. Ik doe het zelf ook niet, want ik wil het niet weten. Van zijn levensdagen wil ik het een jongen niet aandoen om te zeggen: "Je moet je laten controleren op aids." Wie ben ik om zo ver in zijn privé-leven door te dringen? Stel hij is seropositief. Dan loopt hij de rest van zijn leven met een trauma rond en dat heeft hij dan in principe toch aan mij te danken.'

Bloembakjes

Moet legalisering van prostitutie ook betekenen dat de gemeente de zones aanwijst waar clubs en raambordelen zich mogen vestigen? Timmer vindt van wel. Hij is razend enthousiast over het beleid in Den Haag, waar de zones al een feit zijn. 'Den Haag is de netste stad ter wereld qua prostitutiebeleid. De gemeente heeft het schitterend geregeld, die promenade hier en overal bloembakjes. Het is prachtig. Er is ook verschrikkelijk veel geld mee gemoed geweest om alle bordeelhouders in de rest van de stad uit te kopen. En nog steeds geven ze heel veel geld uit. Ze kopen alle huizen die hier in de buurt vrijkomen, zodat het prostitutiegebied niet groter kan worden. Ik heb echt een heel goed cijfer voor het gemeentebestuur. Het enige wat hier ontbreekt is nog wat meer entertainment. Dus ik ben nu bezig over een gokhalletje en zo.'

Joke Blekkenhorst zegt: 'Ik vind het best. Laten ze alles maar bij elkaar zetten. Ik heb wel eens eerder met negen privé-huizen in een flat gezeten. Mijn klanten komen toch wel, en je hebt meer aanloop.' Lenie Pronk is erop tegen omdat je de prostitutie dan weer in een hoekje zet: 'Maar je kunt wel bepaalde eisen stellen, zoals dat het een benedenverdieping moet zijn. En dat er meerdere meisjes tegelijk werken. Zodat ze elkaar kunnen roepen als er eens iets is. Het is minder gevaarlijk voor de meisjes.' De meesten hebben zo hun eigen buurt-ervaringen. Bij Heuft waren het alleen 'acties van de minderheidsgroep die ik haat, die rare vrouwen, feministen. En krakers. Dus mensen die van de staat le-

ven en bij een ander commentaar hebben. Je mag van mij best commentaar hebben, maar dan moet je wel zelf ook wat inbrengen.'

In de Pijp kreeg Lenie Pronk ook te maken met een actiegroep. 'Een man of acht die dan zeiden dat ze voor de hele buurt spraken. Maar ze spraken alleen voor zichzelf. Van de mensen direct om ons heen hebben we nooit iets gehoord. We zijn toen ook in het Buurtcentrum wezen praten, maar ze gaven gewoon de hoeren de schuld van dingen die hen al jaren dwarszaten. Ik erger me ook dood aan die taxi's die als mesjokken door de straat racen. Maar dat deden ze altijd al. En dat je hier overdags geen parkeerplaats kunt vinden komt omdat de markt vlakbij is. 's Avonds is er plek zat, dus aan de hoeren ligt dat niet.'

We zien trouwens diezelfde actievoerders iedere keer weer terug, eerst waren ze tegen het café hier op de hoek, en later zagen we ze ineens bezig tegen de Olympische Spelen, op tv. Die mensen zijn gewoon overal tegen. Het groepje wordt ook steeds kleiner. En ach, een van de mensen die indertijd met handtekeningen liep zit nou al twee jaar achter het raam hier.'

Freddy Valks richtte indertijd, om de buurt te misleiden en de privacy van zijn klanten te waarborgen, 'Stichting de Postzegel' op Valks. 'Dat ging uitstekend. De burens leefden ook mee: "Goh, druk gehad vandaag, hé," zeiden ze dan. Die dachten echt dat de mensen voor postzegels kwamen, en dat ik in huiselijke kring feestjes voor ze organiseerde. Maar ja, je groeit toch uit. Ik kon uiteindelijk geen postzegelhandelaar blijven. Hier op de Amstel heb ik nergens last van gehad. Ik zit hier semi-officieel. Alleen de bovenbuurvrouw. Die spande pas geleden een kort geding tegen me aan vanwege geluidsoverlast. Dat heeft me een boel geld gekost, maar er staat nu een begrenzer op de muziek, dus ze kan niks meer zeggen.'

Joke Blekkenhorst heeft zelfs brandbommen in haar kamer gehad. Naar haar eigen zeggen waren die afkomstig van de buurt, en wist de wijkagent er meer van.

Prethuis

Het onderwerp politie roept gemengde reacties op. Blekkenhorst die in het verleden de nodige problemen had over haar bedrijf zegt dat de politie soms ook aardig kan zijn. 'Er komt hier regelmatig een jongen in een roelstoel. Die laat zich dan met een busje brengen, dat hem later weer op komt halen. Maar een tijdje geleden kwam hij en toen was er niemand die hem op bed kon tillen. Hij is nogal zwaar. Toen heeft hij de politie gebeld en ja hoor, die kwamen. Ik hoorde dat er later in hun dagrapport stond: "Bij prethuis

Joke invalide man op bed gelegd. Na afname een stuk lichter... Heuft en Valks hebben een lange geschiedenis van uitzettingen en inbeslagnames achter de rug. Regelmatig nam de politie ook de complete drankvoorraad mee, maar ook voor hen twee geldt dat ze nu min of meer 'legaal' zitten.'

Lenie Pronk heeft zeer plezierige ervaringen met de wijkagent van het Oudekerksplein. 'die heeft me altijd zo goed geholpen, terwijl ik hem in het begin enorme wantrouwd'. Over de zedenpolitie is ze ronduit enthousiast en eigenlijk zijn ze dat allemaal. Dat zijn de mensen die in de gaten kunnen houden wat er leeft. Die lopen rond, drinken overal een kopje koffie en vangen zo van alles op. En ze doen er wat aan. Pronk: 'Een meisje dat hier werkte werd telkens lastig gevallen door haar ex-man. Toen heeft iemand van de zeden met hem gepraat en ze heeft er nooit meer last van gehad. Nee, die jongens kunnen een heel belangrijke rol vervullen, maar ze zijn nu al voor een groot deel wegbezuinigd.'

Ook Timmer klaagt erover dat het goede contact weg is. 'Ze komen alleen nog maar kijken naar de buitenlandse meisjes. Ik zie ze nooit meer voor een bakje koffie. Dat is niet goed.'

Het begrip voor het gebrek aan mankracht bij de politie is unaniem: die kunnen het ook niet helpen, maar vooral aan de drugshandel en de heroine prostitutie zou toch iets gedaan moeten worden. Iedereen is ook bijzonder tegen op druggebruik van hun eigen 'meisjes' en 'jongens'. Timmer: 'Als ik het merk vliegt ze er meteen uit.' Valks: 'Ik wil absoluut geen verslaafden. Beter drie goede jongens dan twintig slechte.' Voor tippelzones is eigenlijk niemand, al zien ze ook niet direct een oplossing. (De Jong: 'Ze moeten dat gewoon een beetje venijnig uitbannen, maar volgens mij vinden ze het allemaal wel best zo').

Dan zijn er de belastingen. Heuft heeft zich in zes verschillende bu's moeten verstoppen voor ze. Jarenlange gevechten, tot zelfs voor de rechtbank aan toe heeft hij gevoerd. 'Maar,' geeft hij eerlijk toe, 'ik heb natuurlijk ook fouten gemaakt en ik heb ze bestolen. Nu ben ik eindelijk met ze rond. Ik heb een zeer speciale afspraak met de fiscus. Ik betaal tien procent over hetgeen ik de meisjes uitbetaal, als loonbelasting. Er is me op papier beloofd dat ze me dan niet komen lastigvallen met vragen over wie er werkt en wat ze verdienen. Zo'n afspraak zou er voor iedereen moeten komen, al ben ik bang dat een officiële regeling me meer geld zou kosten.'

Wij je trouwens iets regelen dan moet dat logge apparaat wel eens wat consequenter en flexibeler worden. Ze letten alleen maar op een paar grote jongens nu. De rest is niet te pakken, omdat die het ene

jaar hier, het andere weer daar zitten. De fiscus werkt gewoon te langzaam. Ik kan me al lang niet meer permitteren om ieder jaar ergens anders heen te gaan, daarvoor heb ik veel te veel geld in Yab Yum geïnvesteerd. Maar ik heb er ook plezier van hoor, ik kan nu mijn zakendiertjes en bezoeken aan andere clubs (dat is allemaal marktverkenning natuurlijk) aftrekken.'

Boekhouder

Freddy Valks heeft het inmiddels ook bijgelegd met de belastingen. 'Ik ben in '78 begonnen en toen heb ik jarenlang alles maar er aan aanslagen binnenkwam verscheurd. Ik betaalde nooit wat. Stom natuurlijk op het laatst kon ik niets meer onder mijn eigen naam doen. Ik had zelfs geen eigen bankrekening meer. Toen ik hier wilde openen ben ik maar eens met ze gaan praten. Mijn schuld was opgelopen tot drie en een halve ton. Het is me gelukt een regeling met ze treffen. Ik moet een deel van die schuld afbetalen, volgend jaar ben ik daarvan af, en ik heb nu een boekhouder. Iedere drie maanden betaal ik netjes twintig procent btw over alles wat ik verdien.'

Joke Blekkenhorst daarentegen heeft niet moeten meemaken dat er beslag gelegd werd op de inboedel van haar eigen woonhuis. 'Het hele zootje is onder mijn reet verkocht. Mijn hele huis leeg, ik heb niks meer. Kijk, zij bepalen de aanslag. Als ik zeg dat ik in een maand duizend gulden verdiend heb, dan zeggen zij: "Ho ho, daar geloven wij niks van. Je hebt er twee verdiend." En dan moet ik bewijzen dat dat niet waar is. Dat is onmogelijk.' Volgens Timmer moet je het gewoon ree-eel aanpakken met de fiscus. 'Je moet niet opgeven dat je 40.000 in een jaar verdient als je acht ramen hebt. Dat komt neer op alles bij elkaar honderd gulden per dag vangen van zestien meisjes. Dat is niet aannemelijk, en je moet het aannemelijk maken. Ik heb zelf nooit problemen gehad. En alles kan ik aftrekken: verbouwingen, koffie voor de meisjes, noem maar op. Kijk, de belasting wil zelf liever ook geen moeilijkheden. Mij lijkt het redelijk om bordeelhouders per raam aan te slaan. Voor iedereen hetzelfde tarief, maar dan wel redelijk.'

Bordeelhouder worden kost veel geld. Timmer en Pronk zijn degenen die daarover beginnen. Timmer: 'Een bordeel kost tonnen. Ik heb het met wit geld betaald, maar anderen betalen dat met zwart geld. Een goedkoop bordeeltje bestaat niet, en wie anders zegt die liegt. En een bank leent je geen geld. Een hypotheek kun je niet krijgen.' Pronk heeft dezelfde klacht: 'Ik moet dus naar een geldschieder. Daar moet ik geen zeven procent rente betalen, maar veertien!' Misschien dat legalisering van het prostitutiebedrijf daar iets aan kan veranderen.'

Wat niet snel zal veranderen is het prostitutiebedrijf zelf. Freddy Valks is degene die het heeft over 'illuzies verkopen'. 'Dat doen ze allemaal, al gaat het overal anders toe. Ieder huis en iedere club heeft ook zijn eigen type klant. Heuft zegt: 'Je kan je voor tweehonderd gulden belazerd voelen en je kan voor duizend gulden een fantastische avond hebben. Dat laatste gaat bij ons op, denk ik. We hebben hier een eigen filosofie. Het is de meisjes bijvoorbeeld verboden om over geld te praten. Ze mogen ook nooit geld bijvragen. Een klant weet van tevoren wat het hem kost, er is een prijskaart en het wordt te verteld bij de deur. Ik waarschuw de mensen ook als ze veel bestellen en hun rekening exorbitant wordt. Dan voelen ze zich niet belazerd als ze weggaan. Verder is er gewoon een vast tarief, vierhonderd gulden per uur. Daarvoor kunnen ze met een meisje heerlijk in een bad zitten, een filmpje kijken en ja of nee een wip maken. Alles in een luxe ambiance. Dat is toch prachtig?'

'Filmmaken is een feest'

Karst van der Meulen verpakt nadenkertjes tussen de humor ^{TR} _{4/11}

door Fred Lammers

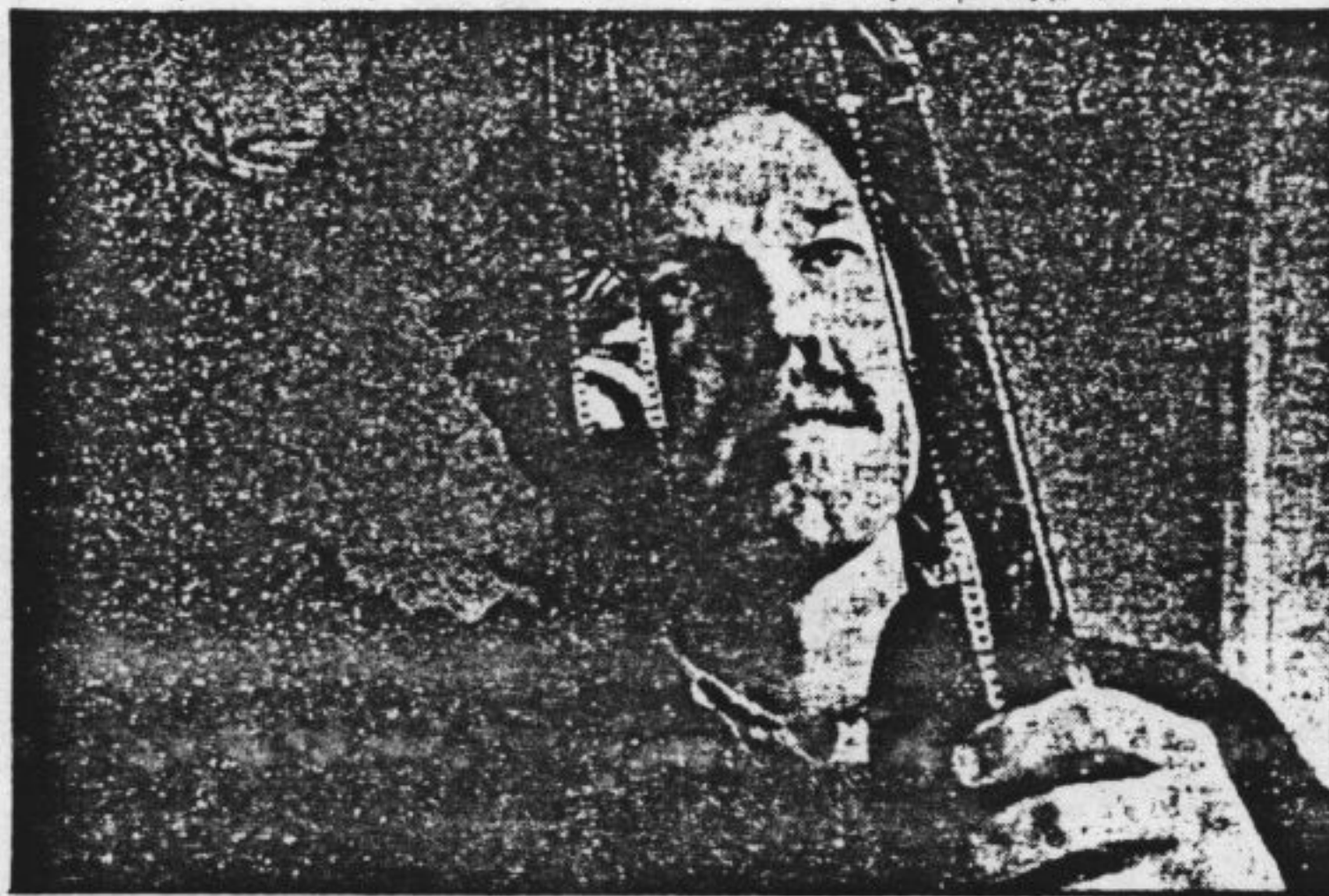
BAARN - De twee afleveringen die nog resten van de wekelijkse televisie-serie 'Mijn Idee' die de NCRV op zeven achtereenvolgende zaterdagen uitzendt (Nederland 1, vijf voor half acht) zijn volgens cineast Karst van der Meulen een representatief slot van dit programma, dat na de succesvolle start in 1985 dit jaar een vervolg heeft gekregen.

De kijkcijfers zijn zo gunstig, dat de NCRV in principe heeft besloten er in de toekomst mee door te gaan. Wanneer is van diverse factoren afhankelijk, in de eerste plaats of de plannen die Karst van der Meulen heeft voor een nieuwe jeugdbioscoopfilm op korte termijn kunnen worden verwezenlijkt.

„Met 'Mijn Idee' kun je nog een hele tijd vooruit: kinderen een scenario laten schrijven over een thema naar eigen keuze. Dit keer hebben we ruim tweeduizend inzendingen gehad. Daarvan zijn er honderd geselecteerd. Met die inzenders zijn we gaan praten om wat meer achtergronden aan de weet te komen. Aan de hand van die gesprekken is de definitieve keuze gemaakt. De inzenders spelen dit jaar niet zelf mee. Dat deden ze twee jaar geleden wel, maar daarvan zijn we teruggekomen, omdat de praktijk uitwijst dat een auteur niet per definitie een geschikte acteur is. We laten het nu spelen door beroepsmensen en dat werkt goed, al betrekken we de jeugdige schrijvers wel intensief bij de opnamen.“

„Is mijn buurvrouw een heks? heet het programma van zaterdagavond. Karst: „Het speelt in een dorpje in de middeleeuwen, waar het kruidenvrouwtje Machteld als gevolg van roddelverhalen haar leven op de brandstapel eindigt. Je kunt dat thema doortrekken tot op de dag van vandaag. Nog steeds worden mensen het slachtoffer van vooroordelen en laster. De laatste uitzending, 'Een week om nooit te vergeten', is het verhaal van een meisje dat vriendschap sluit met een jongen in een rolstoel, met zijn handicap geen moeite heeft maar te maken krijgt met allerlei bezwaren uit haar omgeving.“

Die televisieproducties zijn slechts een deel van de activiteiten die Karst van der Meulen (38) op filmgebied ontplooit. Er zijn ook zijn jeugd-

Karst van der Meulen ... bezig met iets wezenlijks...

FOTO WERRY CRONE

bioscoopfilms, een reeks die in 1972 begon met 'Oom Ferdinand en de toverdrank' en werd gevolgd door 'Peter en de vliegende autobus', 'Martijn en de magiër', 'De bende van hiernaast', 'Knokken voor twee' en in 1984 'Thomas en Senior'.

Opvanghuis

Het scenario voor een nieuwe film is klaar. „Het gaat over een meisje dat het zwarte schaap in haar familie is geworden en zelf is gaan geloven dat ze een mislukking is. In haar gevoelens kan ik me goed verplaatsen. Het je volstrekt miskend voelen in de maatschappij. Ik heb dat persoonlijk van dichtbij meegemaakt toen mijn ouders - vader had een bloeiend grootwinkelbedrijf in Sneek - tot de conclusie kwamen dat ze in plaats van het keihard zakelijke iets moesten gaan doen voor de mensheid. Ze zijn toen in Bussum een opvanghuis voor probleemkinderen begonnen.“

„In het begin heb ik daar erg aan moeten wennen. Ik was vijftien toen we naar Bussum verhuisden. Als je dan een jongen van twaalf, die in het gezin is opgenomen, je vader een grote bek hoort geven ben je in eerste instantie geneigd hem op zijn gezicht te rammen. In gesprekken met vader en moeder vertelden ze me veel achtergronden

en dat heeft er denk ik mede toe geleid dat ik een vrij groot vertrouwen in de mensheid heb, snel een verklaring voor het gedrag van mensen probeer te zoeken.“

„Door de jaren heen heb ik op die manier zo'n 21 broers en zusters gekregen, want met veel van die pleegkinderen heb ik nog contact. Als ze na een paar jaar vertrokken was dat vaak echt een probleem. Je kunt niet voorkomen dat je aan elkaar gaat hechten. Mijn ouders zijn op dat steeds weer afscheid moeten nemen min of meer afgeknappt.“

Onzeker

De financiering van de nieuwe film van Karst, waarmee zo'n anderhalf miljoen gulden is gemoeid, is bijna rond. De vraag is echter of die film er ooit zal komen. Karst van der Meulen: „Sinds de grote filmdistributiebedrijven in buitenlandse handen zijn, staan zij niet te trappelen om Nederlandse speelfilms waaraan financiële risico's zitten, in circulatie te brengen.“

„De belangstelling voor de Nederlandse jeugdfilm is klein. Ik ben op het ogenblik nog de enige Nederlandse filmster die jeugdfilms maakt, maar als het zo doorgaat zal ik er noodgedwongen ook mee moeten stoppen. Ik probeer al jaren het ministerie van WVC, de Bioscoopbond en de filmdistributeurs ervan te

overtuigen dat er voor jeugdfilms eenzelfde regeling zou moeten komen als voor kinderboeken, die nu ook in vele gevallen geen winstgevende zaak zijn, maar worden bekostigd uit wel florerende projecten.“

„De concurrentie met video is ook enorm groot. Vroeger dreven jeugdfilms op kindertijds. Met een stel kinderen naar de bioscoop gaan is tegenwoordig een duur grapje, dan is om de hoek voor vijf gulden een videofilm huren en een fles cola en een zak chips in huis halen een aantrekkelijk alternatief.“

Strijdlucht

Kinderen filmen blijft Karst van der Meulen boeien. Hij heeft het gevoel dat zo iets niet aan leeftijd is gebonden. „Filmmaken is een feest" laat hij zich tijdens ons gesprek ontvalen. Als ik vraag waarom zegt Karst: „Omdat het fantastisch is in een gezamenlijk proces tot resultaat te komen. Ik geef toe dat de schoorsteen moet blijven roken, maar als we aan het filmen zijn valt het materiële weg. Als ik een cameraman met lampen zie draaien om net even een ander strijklucht over het haar van een meisje te krijgen zodat het er nog mooier uitziet, weet ik: we zijn met iets wezenlijks bezig.“

De films die Karst maakt hebben

geen boodschap, maar er zitten wel nadenkertjes tussen de humor verpakt. „Als ik als kind naar een film zou moeten waarvan ik iets moest leren, zou ik per definitie niet gaan. Maar ik wil in mijn films wel wezenlijke zaken aan de orde stellen, daarmee bevestigen dat ik kinderen serieus neem. Nog te vaak zakken mensen, als ze zich met kinderen bezig houden, door de knieën en doen alsof ze debiel zijn. Kinderen worden als onmondigen beschouwd. Voor mij zijn kinderen mensen en mensen zijn op iedere leeftijd uitermate boeiend.“

„Als je in kinderen doordringt merk je dat er heel veel in hen omgaat. Het is voor mij een zekerheid dat kinderen het veel moeilijker hebben dan de jongeren van een jaar of dertig geleden, met al die vragen over het milieu en de kernbepaling. Dat gaat niet aan hen voorbij. Het verklaart het angstwekkend aantal kinderen dat depressief is. En de belangstelling voor de kindertelefoon spreekt ook boekdelen.“

Verwarring

„Kinderen worden in deze tijd enorm in verwarring gebracht door alles wat ze op de televisie krijgen voorgeschoteld. Het is toch te gek dat ze het ene moment op het journaal een enorme heisa zien maken over iemand die is neergeschoten, terwijl een kwartier eerder in een Amerikaanse film mensen werden neergeknald als een soort amusement.“

„Tijd is geld in de film en het lukt niet om in 25 minuten een menselijker oplossing aan te dragen. Dat wordt zoals zoveel geaccepteerd. Aan de hypocriete houding van veel volwassenen in Nederland kan ik me enorm ergeren. Na de vertoning van de Zweedse jeugdfilm 'My life as a dog' van Lasse Hallström, voor mij de meest fantastische film die ik ooit heb gezien, regende het klachten van verontwaardigde ouders die vonden dat het geen pas gaf kinderen te confronteren met ontwakende seksuele gevoelens. Maar dat dezelfde avond in 'Rambo' een heel dorp werd uitgemoord vonden dezelfde ouders blijkbaar heel gewoon.“

„Kinderen zijn, is mijn ervaring, heel diep en heel essentieel met dingen bezig. Waar het aan mankeert is dat hen niet wordt geleerd hoe je echt moet leven. Ze worden klaargestoomd voor de prestatie-maatschappij. En komen dan, als ze uitgestudeerd zijn, vaak tot de ontdekking dat ze daarmee niets kunnen beginnen.“

„Fred Tammes, al jarenlang mijn vaste cameraman, deed mij enige tijd geleden het boekje 'Inleiding tot de verwondering' cadeau. Het bevestigde mijn mening dat het heel belangrijk is je te blijven verwonderen over de dingen in het leven. En dat doe ik. Als ze hier de straat hebben opengebroken en ik zie die wirwar van leidingen; dat je de plee kunt doortrekken en hoe dan alles zonder dat iemand het ziet wordt afgevoerd; dat een net geboren kind van 55 centimeter, als alles meezit, uitgroeit tot een redelijk denkend mens; als ik mijn oud-tante van bijna honderd zie en bedenkt dat zij in haar leven de auto heeft zien komen, nog bij gaslicht heeft gezeten, de eerste mensen op de maan heeft zien lopen en dat allemaal heeft verwerkt blijf ik me verwonderen.“

VERVOLG VN 14

Freddy Valks heeft een hekel aan 'pure business'. Een klant die binnenkomt, snel een drankje drinkt, hup een kamer ingaat en weer weg is, hoeft niet op zijn sympathie te rekenen. 'Ik ben pas tevreden als een gast hier gezellig de hele avond gezeten heeft. Ik wil die man een goede illusie verkopen, en dat bouwen we langzaam op'.

Wie binnenkomt bij 'De Boys' (voorheen: 'De Boys en Bengels') krijgt bij een drankje eerst een kaart waarop de verschillende diensten die verleend kunnen worden staan vermeld als een soort menu.

Valks zou graag een raambordeel met jongens beginnen. Tot dusver is hem dat niet gelukt. 'Van hogerhand kreeg ik te horen dat ze dat niet zouden accepteren.' Misschien dat het schrappen van 250bis hem alsnog die mogelijkheid zal geven. Voor het overige denkt geen van de exploitanten dat er voor hem of haar persoonlijk in de toekomst veel zal veranderen.

LIESBETH KOENEN

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 8, 16-12-1987 / PERSFOCUS NOV. '87 (es 352)

dokumentatienummer	aantal pagina's	prijs per exemplaar (indien bestelbaar via Martijn inclusief verzend- en administratiekosten)	indien bestelbaar via Martijn: X	titel, schrijver, datum, uitgever, plaats, inhoud, bestelinfo.
DC 75	3	1,95	X	A. Artikel in Sunday Times 13-9-1987 met onheuse beweringen over o.a. O.K.. B. Brief van Martijn aan Sunday Times 7-10-1987. C. Brief van Sunday Times aan Martijn 3-11-1987.
DC 76	18	5,10	X	Verslag van de werkgroep kinderpornografie, onder voorzitterschap van officier van justitie Mr. L.A.J.M. de Wit; augustus 1986; bepleit beleidsverscherming en verandering van de norm in de wetgeving.
DC 77	3	1,95	X	Kommentaar op het verslag van de werkgroep kinderpornografie; voorbereid door de projectgroep leeftijdsgrenzen van het COC, ondersteund door NVSH-Landelijke werkgroep pedofilie en Martijn; februari 1987.
DC 78	2	1,90	X	Reaktie van het ministerie van justitie op het commentaar van op het verslag van de werkgroep kinderpornografie aan het COC, 10-8-1987.
DC 79	6	2,85	X	Persbericht over het advies en de analyse van de Emancipatieraad "Meisjes en jonge vrouwen", 3-12-1987.
DC 80	6	--		Brochure over "Meisjes en jonge vrouwen" van de Emancipatieraad, december 1987, verkrijgbaar bij het bureau van de Emancipatieraad, Lutherse Burgwal 10, 2512 CB Den Haag, tel. 070-614371.
DC 81	4	2,75	X	Persbericht van de engelse organisatie Minor Problems, steunaanvraag, 30-11-1987, en folder met bon.
DC 82	9	3,80	X	A. Infiltratie als opsporingstechniek, brief van de minister van justitie aan de tweede kamer d.d. 3-12-1985, tweede kamerstuk 19328 nr. 1, tweede kamer, vergaderjaar 1985-1986. B. Infiltratie als opsporingstechniek, verslag van een mondeling overleg van de vaste commissies van de tweede kamer voor politie en justitie met de minister van justitie, op 12-2-1986, vastgesteld op 13-3-1986, kamerstuk 19328 nr. 2, tweede kamer, vergaderjaar 1985-1986.
DC 83	6	2,85	X	Nieuwsbrief nr. 8 van de Landelijke Werkgroep pedofilie van de NVSH.

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:
 maak het bedrag over op postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam, o.v.v. het gewenste dokumentatienummer.
 Let op: korting op verzend- en administratiekosten bij bestelling van meer stukken en/of exemplaren tegelijk; de berekeningswijze staat vermeld in Persfocus april 1987, pag. 39.
 Voor nadere informatie: telefoon 020-760670.

DOCUMENTAIRE LIJST

- 00 55 1-133 X A. Aankomst in Soerabaja 13-3-1937 met ophaalbewijs over o.v.v. B.K.
- 00 56 1-134 X B. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 57 1-135 X C. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 58 1-136 X D. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 59 1-137 X E. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 60 1-138 X F. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 61 1-139 X G. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 62 1-140 X H. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 63 1-141 X I. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 64 1-142 X J. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 65 1-143 X K. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 66 1-144 X L. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 67 1-145 X M. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 68 1-146 X N. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 69 1-147 X O. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 70 1-148 X P. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 71 1-149 X Q. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 72 1-150 X R. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 73 1-151 X S. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 74 1-152 X T. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 75 1-153 X U. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 76 1-154 X V. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 77 1-155 X W. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 78 1-156 X X. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 79 1-157 X Y. van partij van Soerabaja 13-3-1937
- 00 80 1-158 X Z. van partij van Soerabaja 13-3-1937